ADLİYE VEKÂLETİ TARAFINDAN ÇIKARILIR

ADALET DERGİSİ

Yıl : 46

Sayı : 6

A N K A R A
Yeni Cezaevi Matbaası

1 9 5 5

565

A D A L E T D E R G İ S İ

Yıllık Abonesi : 10 lira, Beher Sayısı : 1 liradır.

ADALET DERGİSİNE ABONE OLMA VE KİTAP ALMA ŞARTLARI

Adalet Dergisine abone olmak ve Adliye Vekâleti tarafından bastırılan kitaplardan satın almak isteyenler :

a) Neşriyat Müdürlüğüne bir mektupla adreslerini ve abone veya kitap isteklerini bildireceklerdir.

b) Kitap veya abone bedelini bulundukları yer. mal sandığına yatıracaklar ve karşılığında alacakları hasılatı müteferrika makbuzunu ya mektuplarına bağlı olarak, yahut da oturdukları yer C. Müddeiumumiliğine teslim edeceklerdir.

c) C. Müddeiumumiliği teslim aldığı makbuzu ve istenilen kitap veya aboneyi ve alıcının adresile Adliye Vekâletine gönderecektir.

d) Kitap ve dergiler ayrıca posta ücreti istenilmeksizin Vekâlet Neşriyat Müdürlüğü yazısı üzerine Aynıyat Ambar Memurluğunca alıcının adresine yollanacaktır.

e) Adalet Dergisinin kapağında gösterilen kitaplardan başkasını almak isteyenlerin o kitabın mevcudu olup olmadığını daha önce Neşriyat Müdürlüğünden sormaları ve ona göre istemeleri lâzımdır.

Dergiye konulması istenilen yazılar, kâğıtların birer yüzüne seyrekçe satırlarla ve daktilo ile yazılmış ve bir mektuba iliştirilmiş olarak doğrudan doğruya Vekâlete gönderilmelidir. Yazıların Dergiye konulup konulmıyacağı bildirilmez ve konulsun, konulmasın yazılar geri verilmez. Yazılardaki fikir ve kanaatler yazı sahiplerinin fikir ve kanaatleridir.

Adalet Dergisini İdare ile Mükellef Olan :

Adliye Vekâleti Neşriyat Müdürü Vekili
KÂZIM DERELİ

566

ADALET
DERGİSİ

12 MAYIS 1958

Devlet Nüshası

İdare ile mükellef olan : Adliye Vekâleti Neşriyat Müdürü Vekili KÂZIM DERELİ	Haziran : 1955	Yıl : 46 — Sayı : 6

İ Ç İ N D E K İ L E R

İNCELEMELER :		Sahife
Ord. Prof. İ. Hakkı Baltacıoğlu	Adalet Hizmetinde Grafoloji	547—553
Kemal Galip Balkar	İdareye karşı açılan dâvalar dolayısiyle mahkemelerde yapılan vazife itirazları	548—557
Yalçın Tuna	Irza geçme üzerine mukayeseli inceleme	558—568
Halil Akıncı	Nişan bozulması halinde önce verilen şeylerin iadesine dair içtihatlar	569—572
M. İzzet Buharalı	Türk Ceza Kanununun muaddel 271 inci maddesi üzerinde bir inceleme	573—575
Dr. A. Pulat Gözübüyük	Yeni eserler	576—585
Dr. Şeref Gözübüyük	Federal Mahkeme Kararları	586—590
TEMYİZ MAHKEMESİ HUKUK KARARLARI		591—604
TEMYİZ MAHKEMESİ CEZA KARARLARI		605—617
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ KARARLARI		618—622

MİLLİ KÜTÜPHANE ANKARA 1946

567

568

ADALET HİZMETİNDE GRAFOLOJİ

Yazan : Ord. Prof. İsmail Hakkı BALTACIOĞLU

Ben çocukluğumdan beri sürekli olarak yazı, resim, bezeme sanatlarıyla uğraşırım. Hattatlık benim genç yaşta elde ettiğim güzel sanatlardan biridir. Daha sonra sosyoloji, psikoloji, sanat tarihi, estetik ile uğraşmıya başladım. Bu uğraşmalarım beni, ister istemez, el yazılarını, imzaları incelemiye yazı ile yazar arasındaki her türlü dayanışmayı aramıya, yazıdan yazanın karakterini anlamıya sürükledi. 1910 da Paris'te iken başladığım bu araştırmaları bugüne dek getirdim. Bu incelemeler bana grafolojinin, psikolojinin bütün kolları gibi, objektif bir bilim kolu, yazı psikolojisi, yazı bilimi olduğu inancını verdi. Şimdiye dek yabancı dillerde grafoloji üzerine okuduğum eserler, yüzlerce el yazısı üzerinde yaptığım araştırmalar, otuz yıldan beri Ankara, İstanbul mahkemelerinde, gerekse türkiye'nin başka mahkemelerinden gönderilen talimatlar üzerinde bilirkişi, grafolog olarak yaptığım incelemeler bu işin her şeyden önce bir bilim işi olduğu inancını pekleştirmitir. Ancak ne yazık ki bu iş memleketimizde henüz böyle anlaşılmamış olduğunu görüyorum. Onun için mahkemelerdeki tatbikat ve istiktap işlerinin en bilimli bir şekilde yaptırılması, aydınlanması için son yıllarda sık sık yazı yazdım. Bundan önce de Adalet Dergisin'de bir yazım çıkmıştı. Bu gün de bu yazım ile grafoloji biliminin dayandığı ilkeleri, grafolojinin metodunu, grafolojik incelemelerin ancak metot sahibi grafologlar, yazı bilginleri yönünden yapılabileceğini, grafologlar yönünden metotluca hazırlanmıyan raporların ne bilim, ne de hukuk bakımından değer taşıyamıyacağını göstermek istiyorum. Böylece doğruluğa ufak bir hizmette bulunacağımı sanıyorum.

İnsanlar yazı ile insan arasındaki bağlaşmayı ötedenberi sezmişlerdir, İnsanlar tanıdıkları insanların elyazılarını onların yüzlerini tanır gibi tanırlar. Elyazısını tanıdıkları bir insandan mektup gelince, adres yazısına bakar bakmaz, kimden geldiğini söyleyiverirler. Ancak bir konuyu bilim gözüyle, metotla objektif olarak incelemek bu sezgiden başka bir iştir.

Her müsbet bilim gibi grafolojinin de dayandığı ilkeler vardır. Grafolojinin bir bilim olmaya hak kazandığını anlamak için önce bu ilkeleri gözönünde bulundurmak gerektir. Bu ilkelerin başlıcaları şunlardır :

1) *Her insanın yazısı eşsizdir* : Grafolojiyi müsbet bir inceleme konusu yapan gerçek sudur : bir insanın bütün eserleri ile gerek teni, gerek tini ara-

sında sıkı bir dayanışma bulunmaktadır. İnsanın hiç bir hareketi, hiç bir eylemi yoktur ki, doğrudan doğruya onun bireyliği (individualité), ya da kişiliği (personnalité) eseri olmasın. İnsanın duruşu, kımıldanışı, bakışı, gülüşü, söyleyişi, yürüyüşü, tutuşu, devinişi, şakaları, rüyaları hep kendinin, kendi fiziğinin, kendi fizyolojisinin, kendi psikolojisinin eseri, öz eseridir. Bu yeryüzünde çatalı tıpkı tıpkısına bir biçimde tutan, ekmek lokmasını tıpkı tıpkına bir biçimde çiğniyen iki insan bulunamaz. Öyle ise, bütün yaptıklarımız yalnız bizimdir, hem de bizi göstericidir, bizi bildiricidir.

Bu sırada «elyazısı» dediğimiz elle kalemle yazılan yazının da tıpkı öteki işler gibi, bizim olmak, bizi anlatmak bakımından bir değeri vardır. Çünkü elyazısı dahi yürüyüşümüz, duruşumuz, söyleyişimiz, kımıldanışımız, devrinişimiz gibi, gövdemizle yaptığımız hareketlerden biridir. Öteki jestler gibi bu jestde kişiye özgü, orijinâl kalmaktadır.

Okullardaki yazı derslerini bir düşünün! Bir sınıfta kırktan artık çocuk var diyelim. Bu çocuklar aynı öğretmenden ders alarak aynı metotla, aynı denemelerle, aynı harfleri, aynı biçimde öğrenmişlerdir. Yine de her çocuğun yazısı başkadır. Kendine göredir. Bütün grafologların ileri sürdükleri gibi, yeryüzünde aynı harfi aynı biçimde yazan iki insan bulunmaz.

Yazı ile yazanı arasındaki bu dayanışma okadar kuvvetlidir ki, herhangi sebeple parmaklarını kaybeden bir insanın koluna taktığı kalemle yazdığı yazılar eskiden elle yazdığı yazılarının hemen hemen tıpkısı olur. Böyle bir insanın koluyla değil, ağzıyla, başıyla, kalçasıyla, ayağıyla yazdığı yazılar da eliyle yazıdığı yazılar gibi olur.

İşte Yazı da bir jesttir. Ancak bu jestle öteki jestler arasında bir bakıma ayrılık vardır: yazı insan jetlerinin zaman bakımından en değerli olanıdır. Çünkü bütün öteki jetlerin ancak birkaç saniyelik ömürleri vardır. Yazınınki böyle değildir. Yazı, resim, üslûp, fotoğraf gibi kalıcıdır. İşte bu bakımdan yazı insanı incelemek için başvurulacak olan belgelerin en uygun, en kullanışlı olanlarından biridir.

2) *Her insanın elyazısı bir bütündür.* Grafoloji biliminin en önemli ilkelerinden biri de şudur: yazı, nokta, harf, söz dediğimiz parçaların toplamı değil sanat eseri gibi canlı bir bütündür. Güzel, çirkin, her yazı belli bir insanın, belli bir karakterin, belli bir iç oluşunun çizgili eseridir. Bir orkestra eserinde nasıl sesler kompozisyona göre bağlanıyor, kaynaşıyorsa, bir yazı eserinde de noktalar, harfler, sözler yazının grafik kompozisyonuna öylece bağlanıyor. Burada fizyoloji psikolojinin, anatomi de fizyolojinin bir uyucusudur. Yazıda harflerle bütün arasındaki dayanışma okadar sıkıdır ki bazı defa bütünün baskısı altında harf dediğimiz bu organların yalnız irileşmeleri, cüceleşmeleri değil, büsbütün yok olmaları dahi görülmektedir.

570

Yalnız, orkestra örneği bizi yanıltmamalıdır. Orkestrada sesler, bütünün yapıcıları olmakla birlikte bunun kendi başlarına organik bütünlükleri olmıyan ölü parçalardır. Yazıda ise durum tıpkısı değildir. Yazıda harfler kendi başlarına dahi bir dereceye kadar, bütünlük taşırlar. Hattâ kendi görgülerime dayanarak diyebilirim ki bir yazı yazarın psikolojik durumu ne kadar normal ise harfleri bakımından o derece tam oluşudur. Yazı normalden nekadar uzaklaşırsa, Harfler de organik bütünlüklerinden o kadar kaybetmek tedirler. Bundan dolayıdır ki yazıda harflerle sözler arasındaki ilinti orkestrada seslerle kompozisyon arasındaki ilintiye değil, belki bir toplumun içindeki teklerle bu toplum arasındaki ilintiye benzer. Yazı dediğimiz toplumun bütün hareketleri harflerde de vardır. Öyle ise grafolojik bir incelemenin tam olabilmesi için hem bütünün hem de bütünü meydana getiren organların ayrı ayrı incelenmesi gereklidir.

3) *Her insanın yazısında hiç değişmez karakterler de vardır.* İnsanın yazısı kendisini anlatır. Bu yargı doğrudur. Ancak, yalnız anlayışlara yol açablir. Şu gerçeğe dikkat etmelidir. İnsan da bütün canlılar gibi, dış ve iç şartlara göre değişen bir varlıktır. Sağ ile sayrı, akıllı ile deli, duyan ile duymayan aynı insan olsa bile aynı ruh oluşlarını taşıyan insan değildir. İnsan ruhunda olan bu gibi değişikliklerin, bütün insan jestlerinde, eserlerinde, eylemlerinde olduğu gibi, insanın elyazısında dahi bir takım değişiklikler meydana getirmesi tabiîdir. Öyle ise insan yalnız kendi olduğu, kendi kaldığı için değil bir de ayrı ruh oluşları içinde bulunduğu için ayrı elyazıları meydana getirecektir. Bu bakımdan insanın ayrı zamanlarda yazdığı iki yazı, iki harf bile birbirinin tıpkısı olmıyacaktır. «Bu böyle olunca, birinci prensibin, essizlik örijinallik, özgürlük prensipinin ne değeri kalır?» denilebilir. Burada grafolojinin doğru olarak verebileceği karşılık şudur: insan hangi ruh oluşu içinde bulunursa bulunsun elyazısında yine de hiç değişmiyeni bir takım ana karakterler, temelli karakterler bulunabilir. Yaşlanan bir insan gibi ki bütün kırışıklıklarına, bütün bitkinliklerine karşı yine de onu meselâ gözünün renginden tanımak elimizdedir. İnsan sevindiği, korktuğu, iyi olduğu, kötü olduğu, aklı başında olduğu, delirdiği zaman bir takım jestlerinin değişmesine karşı nasıl bir takım jestleri değişmiyorsa, bütün bu değişmelere, bağlı olarak elyazısında da değişen, değişmiyen karakterler vardır.

İmzaların grafolojik önemi neden ileri geliyor? İmzaların incelenmesi sahte olup olmadıklarının tesbiti, üzerinde tahrif olup olmadığının meydana çıkarılması bilirkişi olarak mahkemelere çağrılan insanları en çok uğraştıran konulardan biridir. Dünyanın her yanında, her zaman imzasını inkâr edecek insanlar bulunacak, her zaman mahkemeler imza «tatbikat ve istiktap» ı için bilirkişilere baş vuracaklardır. Onun çin burada imza incelemelerinin yal-

nız yargılama bakımından değil grafoloji bilimi bakımından da büyük önemini göstermek isterim. İmza niçin bukadar önemlidir? İki sebepten dolaeyı.

Birinci sebep şudur : Herhangi kelimeyi, satırı yazan insan yalnız bir nesneyi, yalnız bir düşünceyi yazısı ile sembolleştirmiş olur. Oysa ki imzasını atan kişi bu imza ile birlikte şuurunun yalnız bir parçasını değil - bu eylem şuursuz dahi olsa - bütün kendini sembolleştirmeyi istemiştir. İmzasını atan kişi sevgilerini, tiksintilerini, istekleri, istemediklerini hep birden sembolleştirmededir. Bu anlayışımızın doğruluğunu gösteren olaylardan biri genel olarak imzalarda bir takım çizgilerin, harflerin, hattâ kelime niteliğinde olan kısımların dahi şuursuzca unutulması, kaldırılmasıdır. Psikanaliz incelemeleri bu nutmaların, atlamaların sebepsiz olmadığını, komplekslerle sıkı ilintileri bulunduğunu ortaya koymuştur.

İkinci sebep şudur : imza atma eylemi yaşama boyunca tekrarlana tekrarlana okadar mekanikleşmiş, okadar şuursuzlaşmıştır ki artık onda aklın, dikkatin, çabalamanın rolü kalmamış gibidir. Öyleyse imza her hangi elyazısı değildir, insanın bütün yaşayışının, bütün tarihinin elyazısıdır. Türkçede «altına imzamı korum» sözü ile «kitabımı basarım» sözü tek şey anlatır ki o da imza ile kişilik arasındaki sıkı bağlılıktır. İmza, kişiliğin en zengin belirtisidir. Grafologların karekteri okumak için ilk elden imzaya başvurmaları bundandır.

Grafoloji bakımından iki türlü yazı vardır : Doğma yazı ile yapma yazı Uzun zamandan beri grafoloji ile uğraşmış, yıllarca da İstanbul ve Ankara mahkemelerinde, tatbikat ve istiktap işlerinde bilirkisi olarak çalışmış bir insanım. Kaç kere kendi kendime sorduğum bir soru vardır ki o da şudur :

Acaba grafolojide derin bilgisi olan, grafog, hem de hattat olan bir kimse, istese, bir yazıyı, bir imzayı grafologların farkına varamıyacakları kadar benzetemez mi?

Uzun bir görgüden, birçok denemeleerden sonra vardığım kanaat şudur: hayır! Çünkü, iki türlü yazı vardır : doğma yazı (ecriture naturelle), yapma yazı (écriture artificielle). Her insanın kendi elyazısı doğma yazıdır. Bir insanın başkasının yazısını taklit ederek yazdığı yazı ise yapma yazıdır. Doğma yazı ile yapma yazı arasında su temelli karekter ayrımları vardır. Doğma yazı uzun yıllar boyunca ruhu ile yazısı arasındaki dayanışmanın sonucu olarak «kendi»nin mekanik, birden, şuursuz olan eseridir. Doğma yazı el, kol, bacak, baş, göz hareketleri gibi yalındır. Yapma yazı ise bir uğraşmanın, bir zorlamanın eseri olduğundan, doğma yazının bütün bu fizyolojik Karakterlerinden yoksuldur. Sözün kısası, doğma yazıda hiç kesik, kopuk aksak yoktur. O bir çizgi süre (durée) sidir. Yapma yazı ise kesilmelerden, eklemelerden, bulduğumuz meydana gelen parçaların bir toplamıdır. İşte bütünlük ile parçalık oluşmasıdır ki iki yazıyı biribirinden ayırmaktadır. Doğma yazılarda bulduğumuz bu bütünlük olumu işlek yazılara özgü değildir. Az yazma bilen kimselerin ya-

S72

zılarında da vardır. Onun için grafoloji uzmanlarının meydana koyamayacağı yazı hırsızlığı yoktur.

Grafoloji bir bilim olmaya çalışmaktadır. Daha doğrusu, psikoloji biliminin bir kolu olmaya çalışmaktadır. Konusu ruh oluşlarını yazı üzerinde incelemek, bu oluşların sebeplerini araştırmak, kanunlarını bulmaktır. Bir söz psikolojisi, bir iş psikolojisi olduğu gibi, bir de yazı psikolojisi olmak akla uygun geliyor. İşte bu yazı psikolojisine «grafoloji» diyoruz. Grafoloji yazının bilimidir. Yazı ile yazarı arasındaki her türlü ilginin, ilintinin, bağlaşmanın incelenmesi bu bilimin işidir.

Grafoloji denilen yazı biliminin bölümleri ne olabilir? Grafolojinin bilim yönü ile uğraşan grafologlar şimdiye dek bu soruyu karşılıyabilecek bir bölümlemeyi meydana getirmiş değillerdir. Bu bölümleme taslağını ilk olarak ben burada verdiğimi sanıyorum. Grafoloji konusunun ana bölümleri şunlar olmak gerektir:

1) *Yazı fiziği.* —el yazısı kalemle yazılır. Bunun için kalem, boya, kâğıt gerekmektedir. İşte bu üç nesne elyazısının fizik kaderini var eder. Yazının şekli ister istemez bu üç aracın fizik niteliğine göre değişecektir.

2) *Yazı anatomisi*: Her elyazısı sözlerden, her söz kelimelerden, her kelime harflerden, her harf de parçalardan, her parça da bir takım çizgilerden, noktalardan oluşur. Yazının parçaları olsun bütünü her nesneden önce bir biçim, bir biçkidir, gövde özelliği taşır. Bu özellik yazının parçalarında da vardır. Yazıyı bir ölü madde, bir kadavra gibi inceliyen grafoloji bölümüne «anatomik grafoloji» diyebiliriz.

3) *Yazı fizyolojisi.* — Her yazı bir takım el hareketlerinin eseridir. Yazı bir biçim olarak meydana gelirken, yazı, yazı olurken, bir takım el hareketleri yapılır. Bu el hareketleri bilim bakımından üzerinde durulacak önemli bir konudur. Çabukluk ile ağırlık, süreklilik ile kesiklik, işleklik ile tutukluk, doğma ile yapma olguları, bu bölümün başlıca inceleme konularıdır. Bu bölüme «fizyilojik grafoloji» diyebiliriz.

4) *Yazı psikolojisi.* — Her yazı bir ruh oluşu içinde yazılır. Ayrı adamların yazılarıda ayrı olur. O kadar da değil. Bir adamın ayrı şartlar içinde yazdığı yazılar da ayrı olur. Dünyada bir harfin tıpkısını yazacak iki insan bulunamıyacağı gibi, elinden çıkan bir harfi yeni baştan tıpkı tıpkısına yazabilecek bir insan da yoktur. Yazı ile ruh oluşları arasında sıkı bir ilinti vardır. Yazı insanın kendisidir. İşte bu kanıyu inceliyen grafoloji bölümü «psikolojik grafoloji» dir.

573

Psikolojik grafoloji incelemeleri arasında yazının güzel yazı, sanat eseri yazı olarak incelenmesi de vardır. Bu önemli incelemeye «estetik grafoloji» diyebiliriz.

5) *Yazı sosyolojosi.* — Böyle bir terim kullanmak doğru olur mu? Olur. Çünkü el yazısı yazanın yalnız fizik, psişik durumuna göre değil, sosyal durumuna göre de değişir. Çünkü sosyete kültür, gelenek dediğimiz bir takım değer yargılarının, duygu, coşku, tutku olgularının tükenmiyen kaynağıdır. Biz insanlar doğruluk. iyilik, güzellik duygularımızı, coşkularımızı, tutkularımızı hayvansı varlığımızdan, diril benliğimizden değil sosyâl yaşayışımızdan anlarız.

Eğer bu yargı doğru ise aynı milliyet grubundan olan kişilerin elyazıları arasında genel karakterler bakımından benzerlik bulunması da gerekli olacaktır. Gerçekten bu böyledir. Bir Alman yazısı, bir İngiliz yazısı, bir Fransız yazısı vardır. Bunları birbirinden bir takım sosyâl karekterlerle ayırt etmek eldedir. Ayrıca dikkate değer bir olay da şudur: Fransız yazısı ile, İtalyan yazısı arasında değer yakınlığı olmakla birlikte İngiliz yazısı ile Amerikalı yazısı birbirinden bir hayli ayrılmaktadır. Bütün bu sosyâl kaynaklı özelliklerin, incelenmesi yazı sosyolojisinin konusuna girer.

Yazı sosyolojisi konusunda dikkati çeken gerçeklerden bziri de bir olan milletin ayrı kültür, felsefe çağlarında ayrı yazı tiplerinin meydana gelmiş olmasıdır. Nasıl ortaçağ sanatı, Rönesans sanatı klâsik sanat, romantik sanat diye sanat tipleri varsa, onlar gibi, yazı tipleri de olagelmiştir.

Bu sırada şu nokta üzerinde de dikkati çekmeyi yararlı buluyorum. Elyazılarında bulduğumuz bu çağlanma gerçeği yazı sanatı tarihinde de görülmektedir. Biz Türklerin celî yazımızın anıtlar, camiler üzerindeki evrimi kovalanınca görülecektir ki onu primitif, Rönesans, klâsik, romantik çağlarına ayırmak eldedir. Grafolojinin yazının sosyete kaynaklı, kollektik karekterleri inceliyen bu bölüme «sosyolojik grafoloji» diyebiliriz.

Grafologi Jeolog gibidir. Jeolog yer yuvarlağı denilen fizik varlığın katlarını inceliyerek neden olduğunu, ne olmakta olduğunu anlar. Grafolog da insan ruhu denilen varlığın katlarını inceleyip neden olduğunu, ne olmakta olduğunu anlamaya çabalar. Kendinin ne olduğunu, ne olmadığını onun için öğrenmek istiyen bir insan bir grafologa baş vurabilir.

Mahkemelerde yazı bilirkişilerinin seçilmesi çok nazik bir işdir. Mahkemelerde duruşma yolunda öyle bir noktoya varılır ki artık orada bilirkişiye başvurmak gerekir. Konu resim konusudur, bir ressam çağrılır. Konu makine konusudur, bir makine mühendisi çağrılır. Konu mânevi zarar konusudur, bir

574

hukukçu, bir ahlâkçı kamu vicdanını temsil edecek biri çağırılır. Bu işlerde bilirkişi bulmak kolaydır. Ancak, konu yazı, imza, senet, senet taklidi, senet tahrifi, yazıya yazı katma gibi şeyler olunca kimi çağırmalı? Olmakta olan şudur: hatta, ressam, dekoratör, mühürcü, kütüphane memuru olan biri çağırılır! Sonu ne olur? Bunu kestirmek pek güç değildir.

Her şeyden önce kim grafologtur, kim değildir? Grafolog olamanın ilk şartı grafoloji duygusu (sens graphologique) diyebileceğimiz bir duygudur. Bu herkeste yoktur. Herkeste müzik, şiir, hatiplik ve felsefe duygusu olmadığı gibi. Bu duygu Allah vergisidir, bir doğuş, bir yaradılış işidir. Ancak, bu duygu, bu sezgi de yemez. Grafologun bir bilim adamı olması, bir metot adamı olması da gereklidir. Grafolog böylece vergili bir insana, grafolijik incelemelrin tekniğini de iyice biliyorsa bir insanın yazısında herkesin hattâ en zeki, en artist, en dikkatli insanların bile görem yeceği bir takım gerçekleri görebilir ve meydana çıkarabilir.

Korkunç olan, grafolojinin durumu değil, grafolog geçinen şarlatanların durumudur. Kendilerini satmasını çok iyi bilen bu insanlar kendilerine ehlivukuf, (bilirkişi) süsü vererek mahkemelere sokulurlar ve yazı tetkikleri, istiktap işleri yüzünden son derece güç durumda bulunan mahkemelerin iyi niyetlerinden yararlanıp birkaç kuruş kazanmayı çok iyi bilirler. Bunlar arasında hiçbir bilim koluyla ilişiği olmıyan umumî insanlar bulunabileceği gibi mühürcü, tabelâcı, kâtip gibi bu işde uzman olmıyan insanlar da vardır. Artık bu insanların bir yazının, bir imzanın teşhisine ait olarak verebileceği hükümlerin ne olabileceğini bir düşünün! Bu durum yalnız bizim memleketimizde değil, hemen bütün memleketlerde böyle olagelmiştir. Gerçek şudur: yazı bilirkişisi ile yukarıda saydığımız insanların hiç bir ilişiği yoktur. Grafoloji duygusu taşımıyan, grafoloji bilgisi olmıyan, grafoloji metodu bulunmıyan bir insanın, istese dahi, adalete hizmet etmesini akıl almaz. Yargıçları, savcıları, avukatları bu işin bilim karekteri taşıyan gerçeği üzerinde düşündürmek, bunun sonunda ve yakın gelecekte adalet cihazını ne grafoloji duygusu, ne de grafoloji bilgisi taşımıyan, böyle olmakla birlikte, kendilerini yazı uzmanı ehlivukuf, bilirkisi gibi gösteren bir takım insanların, yani şarlatanların zararından kurtulmak bu işe akıl erdirenler üzerine düşen bir ahlâk borcu değil midir

İDARE'YE KARŞI AÇILAN DÂVALAR DOLAYİSİLE MAHKEMELERDE YAPILAN VAZİFE İTİRAZLARI

Yazan : Kemâl Galip BALKAR

Adliye Mahkemelerinde idare aleyhine açılan dâvalarda idarenin ileri sürdüğü vazife itirazları, kanaatimizce, bu itirazların temas ettiği hukukî hükümlerin icap ettirdiği derecede ciddi ve esaslı bir tetkike tabi tutulmadan red edilmektedir. Hukuk usulü muhakemeleri kanununun yedinci maddesi rüyet ve tedkiki diğer bir mahkemeye veya idare makamlarından birine ait bir dâva mahkemeye arzolunursa mahkemeyi vazifedar olmadığına resen karar vermeğe mecbur tutmak ve vazife iddiasının muhakeme bitinceye kadar dermeyan edilmesine müsaade etmekle vazife noktasında kanun vazıının nekadar hassas davrandığını anlatmaktadır. Tarafların hilâfında hareket edemiyecekleri hukuk hükümlerine, hukuk dilinde, intizamı amme kaidesi adı verilir. Vazife hükümleri bu intizamı amme kaidelerindendir. Şu halde birinci derecede üzerinde durulması gereken bu konuda husule gelen yanlışlıkları teşrih ve izah etmekte tekerrüre mani olmak bakımından faide vardır.

Mahkemelerin bu neviden vazife itirazlarını red ederken istinat ettikleri mucip sebeb ve mülâhazalardan burada yalnız iki tanesini bahis mevzuu edeceğiz.

İlk sebep olarak mahkemelerimiz dâva dilekçesi münderecatını gösteriyorlar : Dâvacı dilekçesinde «haksız fiil» esasına dayanmıştır, haksız fiilden doğan zararların tazmini için açılan dâvanın rüyeti adliye mahkemesine aittir. Şu muhakeme silsilesine itiraz etmek şüphesiz kimsenin aklından geçmez; ancak bu, dâvacının fadesidir. Eğer dâvacıların ifadesi olduğu gibi kabul edilmek lâzım gelse idi hukukta delil müessesesine ihtiyaç kalmazdı. O halde mahkemenin vazife itirazını red ederken dâva dilekçesi münderecatına istinat etmesi hatalıdır. Vazife meselesi hakkında mahkemenin resen karar vereceğini yukarıda adı geçen yedinci maddenin beyan emesi de gösteriyor ki mahkeme bu nokta da dâvacının görüşünü ifade eden dâva dilekçesi ile bağlı kalmek şöyle dursun, tarafların ittifak etmeleri ile de mukayyet değildir; Kaldı ki taraflardan biri haksız fiil esasına istinad ederken diğer taraf o fiilin «haksız fiil» olmadığı iddiasındadır. Karşı taraf «evet böyle bir fiil vardır, fakat bu fiil hukuk ilmi ve mevzuatımız bakımından haksız fiil değildir, idari

576

fiildir diyor. Bizim hukuk nizamımıza göre dâvacının iddiası isbata muhtaçtır; şu halde mahkeme neden dâvacının dilekçesi münderecatını itirazı red için mucip sebep olarak alır da; dâvalının def'ini nazara almaz? Görülüyor ki bu itibarla da dâva dilekçesinin karara red sebebi olarak alınması caiz değildir, böyle hareket etmekle mahkeme lüzumsuz yere ve mevzuata aykırı olarak dâvacıya iltimas edilmiş gibi bir halin meydana gelmesine yol açmış olur ki kendi varlığı sebebi ile bunu telif etmeğe imkân yoktur. Haddizatinde mahkeme aynı fiil hakkında biribirine uymayan iki vasıf iddiası karşısındadır Dâvacı tazminat talebine dayanak yaptığı fiile «haksız fiil» diyor, dâvalı ise aynı fiile «idarî fiil» diyor. Eğer fiilin vasfı dâvacının dediği gibi ise dâvanın görülmesi adliye mahkemesinin vazifesi olacak, dâvalının ileri sürdüğü vasfa uygun çıkarsa vazife idarî kazaya teveccüh edecektir. İdarî kazanın vazifesi Teşkilâtı Esasiye kanununun 51 inci maddesiyle tesbit edildiğine göre «tâbir caizse» birinci sınıf intizamı amme kaidesi diyebileceğimiz bu vazife bölümü ihtilâfını hal eden kararı verirken yani vazife itirazını red ederken mahkemenin pek etraflı bir tetkik ve tahkik icra eylemesi zaruridir. Halbuki mahkemelerimiz vazife itirazını red ederken dâva dilekçesine istinat etmekle yukarıda işaret ettiğimiz mevzuun ağırlığı ve ehemmiyeti ile mütenasip tedkik ve tahkiki icra etmedikleri ni ifade eylemiş oluyorlar.

İkinci sebep olarak beyan edilen husus ceza mahkemesinin verdiği karardır. Bizim bu yazıyı yazarken göz önünde bulundurduğumuz dâvalar *motörlü vasıtaların çarpışmasından husule gelen zararların tazmini dâvalarıdır.* Bu dâvalara yol açan hadiselerde umumi olarak belediye zabıta nizamlarına seyrüsefer kaidelerine riayetsizlik başta gelmek üzere ehliyetsizlik, acmilik, dikkatsizlik, kazaya sebep olan vasıtanın frenlerinin bozukluğu gibi teknik kusurlar ileri sürülmekte, bilhassa belediye nizamlarına seyrüsefer kaidelerine riayetsizlik ve dikkatsizlik şoför hakkında cezai müeyyideler tatbikini mucip görülmektedir. Fakat şoför hakkında verilen bu ceza hükmü onun medenî bakımdan mesul olmasını icap edermi? Mesele çok nazik ve inceden inceye tahlil edilmiye muhtaçtır. Borçlar kanunu, 53 üncü maddesinde, hâkimin kusur olup olmadığına karar vermek için ceza hukukunun mesuliyete dair hükümleriyle mukayyet olmadığını tesbit etmek suretiyle bu konuda pek kıymetli bir esas koymuş oluyor. Hususî Hukuk bakımından mesuliyeti müstelzim fiillerle idare hukukunda idarenin malî mesuliyetini icap ettiren fiillerin maddî unsurları arasında bir fark bulunmadığı için Borçlar Kanununun 53 üncü maddesinde bahis konusu olan mesuliyet keyfiyeti yalnız hususi hukuk bakımından değil idare hukuku bakımından da ehemmiyetlidir. Hem daha fazla ehemmiyetlidir; zira hususi hukuk sahasında Borçlar kanununun 55 inci maddesi mucibince müstahdemin fiilinden istihdam edenin mesul olması bir takım kayıt ve şartlara bağlanmış olduğu halde idare hukukunda idarî fiilden idarenin mesul olması için bu gibi şartların mevcut olması veya ol-

577

maması aranmaz, bakılacak nokto umumi tâbiriyle fransızca ajan dediğimiz ve Türkçede «*amme hizmetinde vazifeli*» ibaresiyle karşılayabileceğimiz *kimselerin zararlı fiillerinin kendileri için şahsî kusur teşkil edip etmediği hususudur.* Eğer fiil ajan için şahsî kusur teşkil etmiyorsa idarenin mesuliyeti mevcuttur; şahsî kusur teşkil ediyorsa bu takdirde idarenin mesul edilmesi için İcra ve İflâs kanununun altıncı maddesinde olduğu gibi sarih bir kanun hükmüne ihtiyaç vardır.

Şu izahattan anlaşılıyor ki ceza hukuku bakımından şoförün mesuliyeti medenî hukuk itibariyle kusurun mevcut olup olmadığına karar vermek için hâkimi bağlamadığına göre o fiilin bir haksız fiilmi yoksa bir idarî fiil mi diğer tâbirle hizmet kusurumu olduğunu tâyin hususunda evleviyetle mahkemeyi takyit etmez. Bundan dolayı biz mahkemelerimizin ceza mahkemelerinden Şoförler aleyhine sadır olan cezai mesuliyet hükümlerini idarenin vazife itirazını red için muc[illegible] sebep olarak kullanmalarının hukuka uygun olmadığını düşünüyoruz.

Yukarıda arzeylediğimiz izahat ile bir defa daha anlaşılıyor ki mahkemelerin - tabir caizse - birinci sınıf intizamı amme kaidelerinden olan vazife hükümlerinin tatbikatında zuhur eden ihtilâfları idare aleyhine hal ederken çok dikkatli davranmaları, her zarar doğuran fiili Borçlar kanununun 41 inci maddesinde ifadesini bulan haksız fiil cinsinden saymamaları icap eder. Bu noktada mahkemelerin hataya düşmemeleri için iki mühim unsur veya kıstası göz önünde tutmaları kâfi gelir sanıyorum. Bunların ilki *hâdisenin bir amme hizmetinin ifası sırasında meydana gelmiş olup olmadığı keyfiyetidir.* Eğer hâdise amme hizmetinin ifa edildiği esnada vukua gelmiş ise dâvanın sebebi olarak ileri sürülen zarar verici fiilin Borçlar kanunu çerçevesi içinde mütalâasına imkân olmadığı teslim edilmeli ve vazife itirazı kabul olunmalıdır. Bu hususta şosede yürüyen motörlü vasıta ile havada seyreden uçak arasında fark yoktur. Uyuşmazlık Mahkemesinin 7/4/955 tarihli ve 8975 sayılı Resmî gezetede neşredilen 1955/5 esas, 1955/14 karar sayılı kararı bu bakımdan çok dikkate şayandır : «dâvalı Millî Müdafaa Vekâletine ait askerî jet tepkili uçağının talim maksadiyle uçuş yaparken şehir üzerine düşmesinden dolayı tazminat talebiyle açılan işbu dâvanın rüyet ve halli 3546 sayılı kanunun 23 üncü maddesi gereğince Devlet Şûrasına ait bulunduğuna binaen Eskişehir Sulh Mahkmesi birinci hukuk hakimliğinin kararının kaldırılmasına ve keyfiyetin mahalli mahkemeye bildirilmesine 5/2/1955 tarihinde ekseriyetle karar verildi.» denilmiştir.

Bu kararın en ehemmiyetli noktası zarar ika eden fiilin hukukî mahiyetini tayin eden vasfına müteallik «talim maksadiyle uçuş yaparken» kelimelerinden ibaret kısmındadır. Bu «talim maksadiyle uçuş yaparken» ibaresini biz kolaylıkla objektif ve mücerret bir hale getirmek için «amme hizmeti görürken» kalıbına sokabiliriz. Şu halde dâvaya sebep olan hâdisenin amme

578

hizmeti ifa edildiği esnada vukua gelip gelmediğine dikkat etmek ve bu hususta cereyan edecek tahkikatın vereceği neticeye göre karara varmak ittihaz edilecek kararın selâmeti, hukuka uygunluğu için ilk şarttır. Zarar veren fiilin amme hizmeti ifa edildiği sırada ika edilmiş olması bir fiilin idarî mahiyeti haiz telâkki edilmesi için ilk ve müsbet şartı teşkil eylemesine rağmen bu şart yalnız başına fiile idarî mahiyet izafesine kâfi gelmez; bunun ikinci ve menfi bir şartla ikmali lâzımdır, yani bu fiil ajan için şahsi kusur teşkil eylememelidir. Meselenin pek nazik safhalarından birini bu idare hukukuna mahsus olan «şahsi kusur» mefhumunun anlaşılması keyfiyeti teşkil eder.

Ğerçi bu noktayı takyit eden bir tevhidi içtihad kararının mevcut olduğunu biliyoruz (I). Şahsi kusur mefhumunun anlaşılmadığını veya başka ve yanlış bir tarzda anlaşıldığını gösteren, hukuk ilminde ve mevzuatımızda her hangi bir dayanaktan mahrum olduğu için bir an evvel varlığına son verilmesi lâzım olan bu karara ve Uyuşmazlık Mahkemesinin istikrar amili olacak yerde tereddütler yaratan ve hatta mahkemelerimizin vazife itirazlarını red için mucip sebep olarak zikretmelerine mahal veren kararlarına (2) rağmen hadiselerin hukukî mahiyetlerine nüfuzetmeğe ve ona göre karar vermeğe çalışmak tatbikatcıların başta gelen vazifesi, nazar yat ile meşgul olan ilim adamlarının ilmî esaslara ve mevzuata aykırı düşen kararları tahlil ve tenkit etmek mesleki borçlardır. (3)

Bu şahsi kusur - hizmet kusuru mefhumlarının Uyuşmazlık Mahkemesince kâfi derecede nazara alınmaması ve bazı hallerde kararlarının bundan müteessir olarak çeşitli istikametler göstermesi neticesinde muhterem bir Milletvekilinin 3546 sayılı Devlet Şûrası Kanununun 23 üncü maddesinin A bendinin tefsiri talebiyle Büyük Millet Meclisi Riyasetine bir takrir vermiş olduğunu Siyasal Bilgiler Fakültesi profesörlerinden Devlet Şûrası emekli başkanı merhum İsmail Hakkı Göreli üstadımızın Ankara Barosu dergisinin 1953 yılına ait iki sayılı nüshasındaki yazısından anlıyoruz.

Şimdiye kadar bu konuda cereyan eden münakaşalardan çıkan netice gerek mahkemelerin ve gerek Uyuşmazlık Mahkemesinin idare hukukunda mütearife mahiyeti almış bir takım esaslara riayet etmediklerini göstermektedir.

(I) 10/1 numarasını taşıyan ve 8/1/1947 tarihinde ittihaz edilmiş olan bu tevhidi içtihad kararının tahliline dair Siyasel Bilgiler Fakültesi dergisindeki tenkidi etüdümüze müracaat. Cilt : VIII, Yıl 1953, Sayı : 1 - 4

(2) Bursa Mahkemelerinden biri Uyuşmazlık Mahkemesinin aynı mevzua taallûk eden kararlarının biribirini tutmadığını, vazife itirazını red kararında mucip sebepler arasında zikretmiştir.

(3) Ord. Prof. Sıddık Sami Onar, İstanbul Hukuk Fakültesi dergisi, Cilt XIX : Sayı : 3 - 4

IRZA GEÇME ÜZERİNE MUKAYESELİ İNCELEME (1)

Yazan :
Yalçın TUNA
Avukat

§ — VI — IRZA GEÇME SUÇUNUN AĞIRLATICI VE HAFİFLETİCİ SEBEPLERİ

A) Ağırlatıcı sebepler :

Irza geçme suçuna mütaallik ağırlatıcı sebepleri şöyle sıralayabiliriz :

I — 414 *üncü maddenin* 2 *nci fıkrasında zikredilen sebepler* :

Bunlar dört nevidir :

a) Cebir ve şiddet veya tehdit kullanılması;

b) Suçun akıl veya beden hastalığından dolayı fiile mukavemet edemiyecek bir halde bulunan bir küçüğe karşı işlenmesi;

ç) suçun, failin kullandığı hileli vasıtalar dolayısiyle fiile mukavemet

ç) suçun failin kullandığı hileli vasıtalar dolayısiyle fiile mukavemet

edemiyecek bir halde bulunan bir küçüğe karşı işlenmesi.

Bütün bu halleri ırza geçmenin muhtelif şekillerini izah ederken görmüş bulunduğumuzdan tekrar izahına girişmiyoruz. Ancak bir iki ehemmiyetli nokta üzerinde durmayı faydalı görüyoruz. Filhakika yukarıda zikrettiğimiz bu dört nevi hal 414 üncü maddenin 2 inci fıkrasına göre ağırlatıcı sebeb iken 416 ıncı maddenin I inci fıkrasına göre suçun bir unsurunu teşkil eder.

Bu itibarla ağırlatıcı sebepler suçun unsurlarını yekdiğeriyle karıştırmamıya dikkat etmek lâzımdır.

---

(1) Baştarafı 1955 yılı 4 ve 5 Sayılı Adalet Dergisindedir.

(64) **Bak** : Chauveau et Faustin - Hélie, s. g. e, c. IV, sah. 302

(65) **Bak** : Garçon, s. g. e, sah. 850, N. 70.

(66) **Bak** : Garraud, s. g. e, c. V, sah. 485

(67) **Bak** : Sulhi Dönmezer, s. g. e, sah. 64.

Burada dikkat edilmesi gereken d ğer bir cihette on beş yaşını ikmal etmemiş bir küçüğün fiile karşı mukavemetsizliğinin yaşının küçüklüğünden değil, fakat müptelâ olduğu akıl veya beden hastalığından veya failin fiilinden başka bir sebepten veyahut failin kullandığı hilel vasıtalardan neşet etmiş olması lâzımdır. Mselâ dört yaşında olan bir küçükle cinsî münasibette bulunulması 414 üncü maddenin I fıkasında yazılı suçu vücude getirir. Ancak mağdurun dört yaşında olması dolayısiyle fiile mukavemet edemiyecek bir halde bulunduğundan bahisle ceza artırılamaz. Zira yaş küçüklüğü ayni zaman da hem suçun unsurunu ve hem de ağırlatıcı sebebi teşkil edemez. Bu it barla dört yaşındaki mağdurun fiile mukavemetsizliği ya duçar olduğu akıl veya beden hastalığından veya failin fiilinden başka bir sebepten veyahut failin kullandığı hileli vasıtalardan iler gelmelidir. Meselâ dört yaşında bulunan mağdurum akıl hastası olması, yanlışlıkla sarhoş ed ci bir maddeyi içerek sarhoş olması, uyutulması veya sarhoş edilmesi hallerinde ırzına geçilmişse ceza artırılır. Bu keyfiyet muhtelif Temyiz kararlariyle de tebarüz ettrilmiş bulunmaktadır. Filhakika Ceza Genel Kurulu E. 3756, K. 1934 sayı ve 8/4/937 tarihli bir kararın da «Mücerret yaş küçüklüğü veya bedenî kudretsizğliğin mevcudiyetinden bah sle mağdurun mukavemete gayrî muktedir bulunduğunun kabulü yolsuzdur» demektedir. Keza E. 41. K. 37-14 sayı ve 31/3/937 tarihli tevhidi içtihat kararında» 765 sayılı C. K. nun 414 üncü maddesinin ilk fıkrası on beş yaşını bitirmiyen bir çocuğa veya mecnun veya irade ve temyizi selbeden malûliyetle malûl veya şuuru marazî inhisaf halinde bulunan bir kimseye karşı yapılan ırza geçmeyi müstelzimi ceza bir fiil sayıp cezasını da tahdit eyledikten sonra ikinci fıkra bu cezayı teşdit eden sebepler gösterilirken mukavemete gayrî muktedir halde bulunan bir kimseye böyle bir fiil yapılmasının da cezayı çoğaltan sebep olduğu zikredilmiştir. Mukavemet gayrî muktedir olmak tâbirinden ne kasdedildiği izah edilmediği için muhtelif içtihat ve telâkkilere yol açan bu unsurda failin fi linden ve tasaddisinden ayrı olarak her hangi bir sebeple mukavemete iktidarsız bir hale getirilmiş olmak keyfiyetinin dahil olduğu umumiyetle kabul edilmekle beraber bu meyanda havassı tekemmül etmemiş olduğu cihetle esasen iyiyi fenayı ayırmaktan âciz bulunan ve mâhaza bu itibarla kendilerine cebir ve şiddet tatbikına mahal olmıyan ve mâhaza kendisine yapılan fiili feryat ve istimdat suretiyle veya çabalamakla da mehmaemken men'e muktedir olamıyan yedi yaşında küçük çocukların vaziyeti de bu mefhumu şümulü dairesinde sayılmıştır. Halbuki 414 üncü maddenin ilk fıkrası menfaat ve mazarratını tefrike muktedir olmıyan bir yaş haddi içindeki küçüklerin kolayca iğfala müstait bulunmaları hasebiyle menfaatı âmme mülâhazasına binaen bu gibilerin rızalarının muteber olamıyacağı esasına dayanılarak varedildiği için hakikat halde suç unsuru olan bir halın kanunen şiddet sebebi sayılması ceza esaslarına uy-

581.

gun görülmediğ nden mütebariz ve Mütebellir içtihat ve telâkki farklarının ve buna sebebiyet veren müphemiyetin izâlesi için 3038 sayılı kanunla mezkûr madde değiştirilerek birinci fıkra mutlak surette yaş küçüklüğü esasına göre sevkedildikten sonra ikinci fıkrada cezanın şiddetlenmesini mucip sebepler sayılmış ve mukavemete iktidarsızlığın ne şekilde tahassül edeceği de gösterilmiş ve binaenaleyh tâdil olunan eski 414 üncü maddenin 2 inci fıkrasında zikrolunan müphem tâbir şu veçhile tavzih edilmiş bulunmasına göre tâdilen mukaddem tahassül etmiş bulunan içtihat ihtilâflâlarının devamına maddeten imkân kalmadığından tevhidi içtihat suretiyle bir karar ittihaz ve eski maddenin medlûl ve mefhumunun tâyinine lüzum olmadığına çoğunlukla karar verild'. «denilmektedir».

Buna mukabil Temyiz Ceza Umumî Heyetinin E. I-38, K. 38 sayı ve 1/10/945 tarihli bir kararı ise bu esasa aykırı bir hüküm sevketmektedir. Fi'hakika mezkûr kararda « ..... hâdisede olduğu gibi iki yaşında bulunan mağdurun,.. bahis mevzuu olamıyacağı aşikâr bulunan rizasının vucut veya ademinin münakaşasına lüzum olmadığı g bi bu yaştaki çocuğun, failin fiiliinden ayrı olarak mücerret şuur ve iradedden mahrum olması sebebiyle mukavemete gayrî muktedir sayılması da halin icabına ve kanun hükümlerine uygun .....» görülmüştür denilmektedir. Bu son kararın, kanunun vaz'eylediği esasa uygun olmadığı derkârdır.

Fransız ceza kanununun 33[illegible] inci maddesinin ikinci fıkrasına göre mücerret yaş küçüklüğü ağırlatıcı bir sebep sayılmıştır. Bu fıkraya göre «Eğer cürüm on beş yaşını doldurmamış bir küçüğe karşı ika edilirse, suçlu muvakkat kürek cezasının yukarı haddi ile tecziye olunur». Fakat hemen ilâve edelimki fransız caza kanununda, bizim kanunumuzun 414 üncü maddesinin I inci fıkrasındaki cürme müsabih b'r cürüm kabul edilmiş değildir. Yani fransız kanununa göre yaş, bir suç unsuru değil fakat bir ağırlatıcı sebep olarak kabul edilmiştir. Bu ağırlatıcı sebebin kabul edilebilmesi iç'n failin ika anında mağdurun yaşını bilmiş olması şart değildir. Bilse bilmese fa'lin cezası artırılır. Fransız mevzuatı ve mahkeme içtihatları bu görüşü kabul etmişlerdir.

2 — *Ceza Kanununun 417 inci maddesinde derpiş olunan ağırlatıcı sebepler.*

Bu maddeye göre ağırlatıcı sebepler iki nevidir :

a) Irza geçme suçunun birden ziyade kimseler tarafından ika edilmesi,

b) Irza geçme suçunun, usulden biri, veya veli ve vasî veya mürebbi ve muallim ve hizmetkâr veya terbiye ve nezaret veya muhafazaları altına bırakı-

(68) **Bak :** Lambert, s. g. e, sah. 515

582

lan veya buna duçar olanların üzerlerinde hüküm ve nüfuzu olan kimseler tarafından ika edilmesi.

Evvelâ birinci ağırlatıcı sebebi ele alalım. Irza geçme suçunun birden ziyade kimseler tarafından ika edilmesi fiilin ikaını kolaylaştırdığından ağırlatıcı bir sebep sayılmıştır. Filhakika bir kimsenin tek başına bir fiili ika etmesi ile başkalarından yardım görerek fiili işlemesi arasında büyük bir fark vardır. Faillerin birden ziy de olması mağdurun mukavemetinin kolayca kırılmasını temin edeceğinden fiilin ikaını kolaylaştırır. Kanunumuz fiilin ikaında nerede kolaylık görmüşse orada cezayı arttırmayı uygun görmüştür.

417 inci maddede «birden ziyade kimseler» dendigine nazaran, faillerin en az iki kişi olması icap eder. Ancak faillerin cümlesinin mağdurun ırzına bilfiil geçmesi şart değildir. Faillerden bazısının mağdurun mukavemetini kırmak için elini, kolunu tutması, bağlaması, tehdit etmesi, boğazını sıkması gibi hareketler ika ederek cürmün failine doğrudan doğruya yardım eylemeleri halinde de ağırlatıcı sebep tahakkuk etmiş olur. Nitekim Temyiz 5.C.D. nin E, 271.K. 2752 sayılı ve 16/11/948 tarihli bir kararı bu hususu açıkça teyit eylemektedir. Bu karara göre «417 inci maddenin tatbikî için birden ziyade kimsenin mağdure ile gayrî meşrû münasibette bulunması icap etmeyip bu şiddet sebebinin teşekkülünde cürmün failine doğrudan doğruya yardımda bulunmak kâfi olduğu cihetle sanıklar hakkında 417 inci maddenin tatbik edilmemesi yolsuzdur».

Dikkat buyrulursa 417 inci maddede «Yukarıda yazılı fiil ve hareketler birden ziyade kimseler tarafından işlenir .....» tâbiri kullanıldığı gibi yukarıda mezkûr kararda «cürmün failine doğrudan doğruya yardımda bulunmak» şeklinde bir ifade istimal edilmiştir. Acaba bu ifadelerle ne kastolunmak istenmiştir? Kanaatimizce bundan maksat, C. K. muzun 64 üncü madesinde bahis edilen «fiili doğrudan doğruya beraber işlemektir».

Fiili doğrudan doğruya beraber işlemek; suçun hukukî tarifine göre maddî unsurunu icra etmeyip, suçun icrasında birinci derecede âmil olan hareketleri ika eylemektir (69). Meselâ mağdurun elini kolunu tutmak, bağlamak boğazını sıkmak gibi hareketler fiili doğrudan doğruya beraber işlemektir. Buna mukabil fa le yardım olmak üzere gözcülük etmek, yar tedarik etmek bu mahiyette değildir. Zira bu gibi yardımlar mağdurun mukavemetini bertaraf etmez.

Fransız hukukçuları da bu ağırlatıcı sebebin tatbikı bakımından fiile iştirak edenleeri a) suçun ikaına yardım edenler; b) suçun ikaına doğrudan

(69) **Bak :** Tahir Taner, s. g. e, sah. 529.

583

doğruya iştirak edenler diye ikiye ayırmakta ve mezkûr ağırlatıcı sebebin ancak bu sonuncular hakkında kabili tatbik olduğunu söylemektedirler (70)

Mezkûr ağırlatıcı sebebin tahakkuku için, ırza geçmeyi bilfiil ika eden şahıstan başka fiile doğrudan doğruya yardım eden kimsenin bir tek kişi olması kâfidir yoksa bunların iki kişi olması icap etmez (71).

Burada ehemmiyetli olan bir nokta da faillerin faaliyetlerini ayni mağdur üzerinde göstermiş olmaları lüzumudur. Eğer her fail başka bir mağdurun ırzına geçmiye teşebbüs etmiş veya geçmişse, bu ağırlatıcı sebep tahakkuk edemez. Nitekim Temyiz Mahkemesi I. Ceza D.nin E. 484, K. 849 sayı ve 4/3/1941 tarihli bir kararına göre suçlularından Abdurrahman'ın Samiye'ye ve Yunusun da Halimeye tecavüz ederek her ikisinin münferiden ırzına geçmeğe tevessül eyledikleri izah ve tasvir edildiği ve şu halde her suçlunun bunlardan birinin ırzına geçmiye teşebbüs etmekten tecziyesi muktazi olduğu düşünülmeden yazılı olduğu veçhile 417 inci madde ile cezanın artırılması yolsuzdur».

İkinci ağırlatıcı sebebin izahına gelince: Bu nevi ağırlatıcı sebepler, failin mağdur üzerinde ailevî veya diğer sebeplerden doğan nüfuz ve iktidarını suiistimal etmesi mağdur tarafından faile karşı gösterilen emniyetin kötüye kullanılması esasına müstenit bulunmaktadır. Böylece veliler ve vasîler velâyet ve vesâyetleri altındaki kimseler, muallimler talebeleri, hekimler hastaları, daire âmirleri maiyetindeki kimseler hizmetkârlar hizmet ettikleri kimseler üzerinde bu münasebetlerden bilistifade ırza geçme cürmünü kolayca ika edebilirler. Gerek bu hususta mevcut olan kolaylığı ve gerek ahlâkî düşüklüğü nazara alan kanun vazıı bu hali de bir ağırlatıcı sebep saymıştır.

Şimdi 417 inci maddede tâdat olunan sıfatlardan ne anlaşılacağı meselesine gelelim :

a) *Usul*: Medenî Kanunun 17 inci maddesi mucibince, birbirinin sulbünden gelenler arasındaki hısımlık usul ve füru hısımlığıdır. Bu itibarla babalar, büyük babalar, büyük babaların babaları vesaire usul, bunların çocukları ve torunları ise fürudur. İşte usulün bu füru üzerinde ika edecekleri ırza geçme fiilerinin cezası artırılır. Acaba usul nesebi gayri sahih füru üzerinde veya sıhhî usul sıhhî füru üzerinde bu suçu ika etseler bu da bir teşdit sebebi sayılacak mıdır? Ceza Kanununun akrabayı tarif eden 259 uncu maddesinde şöyle denilmektedir : «Ceza Kanunu itibariyle akrabadan murat karı koca ile usul ve füru ve kardeş ve kızkardeş ve amca ve dayı ve hala ve teyzelerle yegenler ve bunlar derecesindeki sıhrî akrabadır.» Mezkûr maddede mutlak olarak «usul ve füru» denilmiş olup hiç bir tefrik yapılmamış olduğuna göre

(70) **Bak :** Garraud, s. g. e, c. V, sah. 508.

(71) **Bak :** Sulhi Dönmezer, s. g. e, sah. 75.

584

buna müspet cevap vermek lâzımdır. Sıhrî hısımlık hakkında ise 259 uncu maddede ayrıca sarahat mevcuttur. Binaenaleyh meselâ kayınpederi gelininin ırzına geçse, cezanın 417 inci madde gereğ nce arttırılması iktiza eder.

b) *Veli*: Medenî Kanuna göre veli, ana ve babadır. Bunlardan birinin ölümü veya boşanma hal nde veli, sağ kalan veya çocuğun tevdi edildiği eştir (M. K. 263, 264).

c) Vasî: Vasî, Medenî Kanunun 363 üncü maddesi gereğince sulh hâkimi tarafından tâyin edilen kimsedir.

d) *Mürebbi veya muall m*: Bunlar çocukların talim, tedris ve terbiyesiyle :ştigal eden kimselerdir. Mürebbi ve muallimlerin mutlaka resmî bir müesseseye mensup olmaları icap etmediği gibi hukukan muallimlik yetkisini de haiz olmaları ve bir ücret almaları şart değ ldir. Bir ücret mukabili olsun veya olmasın bir kimseyi okutan kimse, ceza kanunu bakımından mürebbi veya muallim sıfatını haizdir.

Ancak bu halin ağırlatıcı bir sebep olarak nazara alınabilmesi için ırza geçme fiilinin tedris ve talim münasebetinin mevcut olduğu zamanda işlenmesi lâzımdır.

Bu itibarla bir hocanın eski bir talebesinin ırzına geçmesi ağırlatıcı sebep sayılamaz. (72) (73)

e) *Hizmetkârlar* : Hizmetkârdan maksat yalnız mağdurun hizmetine tahsis edilmiş kimse değildir. Mağdurun birlikte ikamet ett ği usulünün veya füruunun hizmetkârları, mağdur leyli bir mektep veya bir hastahanede ise buralarının hizmetkârları da bu mefhuma dâhildir. Ancak mağdurun içinde bulunduğu ev veya müessesenin dâhilî durumu ile alâkası bulunmıyanlar meselâ mağdurun babasının yazıhanesinde, fabrikasında, ç ftliğinde müstahdem hizmetkârlar bu fiili ika ederlerse, bu hal ağırlatıcı sebep sayılmaz. Filhakika Temyiz'in bir kararına nazaran «mağdurenin babasının fırınında müstahdem bulunan sanık, küçük üzerinde nüfuzu bulunan hizmetkâr» değildir. 417 nci madde ile arttırma yapılması yoksuzdur» Keza T. C. U. H. nin E. 136, K. 73 sayı ve 29-3-948 tarihli kararına nazaran «sanığın, mağdurun babasının çoban bulunduğu sırada mağdurenin babasının evine serbest bir surette girip çıkan bir kimse olup olmadığının biletraf soruşturulması ve varılacak neticeye göre 417 inci maddenin tatbikı icap etmediğinin tartışılmaması yolsuzdur.»

(72) **Bak:** Sulhi Dönmezer: s. g. e, sah. 77.

(73) **Bak:** Cevdet Özden, Adalet Dergisi, 946, c. II, sah. 1347.

585

f) *Mağdurun, terbiye ve nezaret veya muhafazası altına bırakıldığı kimseler* :

Meselâ mağdurun hastalığı dolayısiyle hastahaneye, tedris için leylî bir mektebe san'at öğrenmesi için bir usta yanına hattâ muhafaza için muvakkat bir zaman için bir komşuya bırakılması halinde, nezaret ve muhafaza ile mükellef olan buradaki sahısların mağdurun ırzına geçmesi halinde ağırlatıcı sebep tahakkuk eder. Burada bırakma ihtiyarîdir. Bazan bırakma, nezaret ve muhafaza için, mecburîdir. tevkif veya mahkûm edilen mağdurun tevkifhaneye veya hapishaneye konması halinde, gardiyanın ırzına geçmesi gibi. Bu halde de ağırlatıcı sebep teşekkül eder. Burada da ırza geçme fiilinin, bu nezaret ve muhafaza münasebetinin devamı sırasında işlenmesi lâzımdır.

3 — *Ceza Kanununun* 418 *inci maddesinde derpiş olunan sebepler* :

Bu maddede zikrolunan ağırlatıcı sebepler şunlardır :

A) *Irza geçmenin mağdurun ölümünü mucip olması* :

Hemen ilâve edelim ki ölümün ağırlatıcı bir sebep sayılabilmesi için, failin mağduru öldürmk kast ve niyetiyle hareket etmemiş olması lâzımdır. Aksi takdirde kendisinde hem ırza geçmek ve hem de adam öldürmek cürmi kastları mevcut bulunacağından hakikî içtima kaidelerinin tatbiki icap eder. Temyizin içtihadı da böyledir. (74)

Ancak fail, işlemiş olduğu ırza geçme suçunu saklamak, delil ve emarelerini ortadan kaldırmak için, mağduru öldürmüş bulunuyorsa bu takdirde fail hakkında C. K. nun 450 maddesinin 9 uncu bendi hükmünün tatbiki eder. Filhakika Temyiz U. H. nin E. 1-37, K. 37 sayı ve 22/3/943 tarihli kararına göre «ırza geçmek ve sonra bu suçun delil ve emarelerini ortadan kaldırmak için öldürmek fiilleri ayrı ayrı iki suç olmayıp ırza geçmek 450 inci maddenin 9 uncu bendinde mezkûr suçun bir unsurudur.» Şu halde ölümün, ırza geçme suçunun bir ağırlatıcı sebebini teşkil edebilmesi için, failin arzu ve iradesinden hariç olarak bu şeni fiil neticesinde husule gelmiş olması lâzımdır. (75)

Mehaz 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanununun 351 inci maddesi ırza geçme neticesinde ölüm husule gelmis olmayıpda mağdur yaralanmış ise, bu hali de ağırlatıcı bir sebep saymıştır. Kanunumuz bu hükmü kabul etmemiştir. Fakat kanaatimizce kanunumuzun bu husustaki eksikliği 418 inci maddenin ikinci fıkrası hükmüyle telâfi edilmiştir.

---

(74) **Bak** : Yargıtay. 1. C. D. nin 5398/2589 sayı ve 18/6/937 tarihli kararı.

(75) **Bak** : Majno, s. g. e, sah. 192.

586

B) Irza geçmenin bir marazın sirayetini ve mağdurun sıhhatine sair büyük bir nakise icrasını veya malûliyet veya mayubiyetini müstelzim olması:

Mezkûr ağırlatıcı sebepler, mehaz kanunda mevcut olmayıp, bunlar 1274 tarihli C. K. nun 199 uncu maddesinden alınmıştır. Filhakika bu maddeye göre «eğer mezkûr ef'al ve harekât cünha derecesinde olup da bir marazın sirayeti ve mağdurun sıhhatine büyük nakise irasını veya mayubiyetini müstelzim olursa muvakkat kürek cezası hükmolunur.»

Kanun mutlak olarak bir marazın sirayetinden bahsettiğinden, bu tâbire her türlü sirayet edici hastalıklar dâhildir. Keza bu marazın mutlaka mağdura failden geçmiş olması da şart değildir. Fiil dolayısiyle mağdur bu marazı haricten de almış olabilir. Bu halde de ağırlatıcı sebep tahakkuk etmiş olur. Meselâ cüzam hastalığının mağdura failden veya fiili şeninin işlendiği yerden geçmesi gibi (76) (77)

Failin kendisinde bir marazın bulunduğunu bilmemesi lâzımdır. Böyle bir marazın bulunduğunu bildiği halde mağdurun ırzına geçmişse, marazın sirayeti halinde artık ağırlatıcı sebepten bahsedilemez. B halde fail, biri ırza geçme ve diğeri müessir fiil olmak üzere iki suç ika etmiş olur ve binnetice hakkında hakikî içtima kaidelerinin tatbikı icap eder.

Kanunumuz ne gibi hallerin mağdurun sıhhatine büyük bir nakise iras edeceğini tâyin ve tespit etmiş değildir. Bu itibarla bunlar hâkimin takdirine bırakılmış oluyor demektir. Kanaatimizce bu nakiselerden maksat, geçici fakat az veya çok bir müddet devam eden akıl hastalığı veya sinir hastalığı gibi ruhî teşevvüşlerdir. Bu nevi teşevvüşler devamlı olursa bir malûliyet teşkil eder. Ceza hukuku bakımından malûliyet, insan vucudünde cismanî veya ruhî olmak üzere daimî surette mevcut bulunan bir arıza demektir (78).

Ancak sıhhate ika olunan büyük nakise ile malûliyet tâbirleri ayni fıkra içinde zikredilmiş ve müstelzim oldukları ceza da ayni olduğundan, bunları yekdigerinden tefrikte pratik bir fayda yoktur. Mağdurun devamlı ve tedavisi kabil olmıyan bir hastalığa tutulması, çocuk yapma kabiliyetini bir daha cinsî münasebette bulunmak imkânını kaybetmesi birer malûliyet halidir.

Mâyubiyet ise, bir uzvun fizyolojik çalısmasına halel gelmeksizin o uzvun yalnız güzellik ve şekil bakımından bozulmasıdır. Temyiz, ırza geçme neticesinde kızlığın bozulmasını bir mâyubiyet hali olarak kabul etmiştir. Filhakika Temyiz U.H. nin E. 486/3, K; 151 sayı ve 16/1/937 tarihli bir kararına göre «Bekâretin zevali 418 inci maddede yazılı mâyubiyeti mucip ah-

(76) **Bak:** Sulhi Dönmezer, s. g. e, sah. 79.
(77) **Bak:** Cevdet Özden, Adalet Dergisi, 946, sah. 1351.
(78) **Bak:** Sulhi Dönmezer, s. g. e, sah. 79.

587

valdendir». Keza Temyiz U. H. nin 149 - 157 sayı ve 14/7/941 tarihli bir kararına nazaran «Kızlık bozulması hangi yaşta olursa olsun bir mâyubiyet teşkil eder». Temyiz diğer bir kararında yetmiş yaşında bir kadının zorla ırzına geçilip kızlığının bozulmasında 418 inci maddenin tatbik edilmemesini yolsuz bulmuştur ki kanaatimizce çok yerindedir, çünkü kızlık vasfı her şeyden evvel bir şeref ve haysiyet meselesidir. Şeref ve haysiyet ise hiç bir zaman yaşla mukayyet olamaz. Temyiz 4.C.D. nin 1745 - 1876 sayı ve 15/2/945 tarihli bir kararına göre de «mâyubiyet teşkil etmesi bakımından kızlık zarının tamamiyle yırtılması da şart değildir. »

Kızlık bozmanın ağırlatıcı bir sebebolabilmesi için ırza geçme yani cinsî münasebet neticesinde vukua gelmesi lâzımdır. Ancak ırza geçildiği zaman mağdurenin bikri izale edilmiş olmayıp da bilâhare gebe kalması ve doğurması neticesinde yırtılmışsa, acaba bu hal ağırlatıcı bir sebep sayılacak mıdır? Temyiz kararları bu hususta mustakar bir görüşe varmış değildir. Filhakika I. C. D. nin E. 162, K. 767 sayı ve 4-3-938 tarihli bir kararında» «Kızlık bozmak suretiyle vâki mâyubiyetten dolayı 418 inci madde ile cezanın arttırılabilmesi ancak zevali bikrin ırza geçmek neticesi vukuu ile neşrut ve mukayyet bulunmasına, halbuki hâdisede izalei bikir vâki olmaksızın mükerreren ırza geçildikten sonra gebelik neticesi bekâret gışasının yırtıldığı tahakkuk eylediğine göre bu neticeyi ırza geçmek fiiline bilvasıta raptetmiye maddî ve kanunî imkân mevcut değildir» denilmektedir. Buna mukabil Temyiz U.H. ti E. 284, K. 359 sayı ve 28/11/938 tarihli bir kararında ise «On beş yaşını bitirmemiş olan F..... nin ırzına geçerek hâmile kalmasına ve doğum sebebi ile kızlığının bozulmasına sebebiyet vermekten suçlu A... nın mukareneti neticesinde kızda mâyubiyet hasıl olmasına göre 414 ve 418 inci maddelere tevfikan mahkûmiyeti yolunda müttehaz kararda isabet vardır» denilmektedir. Kanaatimizce bu son karar çok yerindedir. Zira böyle bir ağırlatıcı sebebin kabulünden maksat kızlık zarının izalesi suretiyle kızın namus ve haysiyetinin rencide edilmesidir. Bu itibarla kızlık zarı ister cinsî mukarenet anında ister bilâhare doğum zamanında yırtılmış olsun netice her iki halde de aynıdır. İkinci halde faili bu neticeden mes'ul tutmamak adalet icabı olamaz (79) (80).

Irza geçme neticesinde mağdure gebe kalmışsa, henüz bekâret gışası yırtılmamış ise dahi, bilâhare doğum veya çocuğu düşürme neticesinde bu zar behe-

---

(79) Bu hususta ileri sürülen itirazlar için bak: Ferit Yasa, Kızlığın bozulması C. K. nun. 418 inci maddesinde yazılı olan mâyûliyete sebebiyet vermek müşeddit vasfına dahil midir? Adliye Ceridesi, 938, Sayı 4, sah. 460.

(80) **Bak**: Fahri Ecevik, Mâyûliyet meselesi, Adliye Ceridesi, 938, Sayı 4, sah. 465.

mehal yırtılacağından, 418 inci maddeye göre cezanın arttırılması icap eder, zarın bilfiil yırtılacağı anı beklemiye lüzum yoktur (81).

B) Hafifletici sebepler :

Hafifletici sebeplerden takdirî olanları bir tarafa bırakıyoruz.

Bir halin takdirî hafifletici sebep olup olmadığını hâkim serbetsçe tâyin edebilir. Temyizin bu takdire müdahale etmiye hakkı yoktur. Meğer ki hâkim bu takdirde hata etmiş olsa : meselâ kanunî hafifletici bir sebebi ayni zamanda takdirî bir sebep olarak kabul ile cezanın mükerreren tenzili gibi (82).

Kanunî hafifletici sebebe gelince : Bu sebep C.K. muzun 438 inci maddesinde derpiş edilmektedir. Bu maddeye göre «Irza geçmek ve kaçırmak fiilleri *fuhşu kendine meslek edinen bir kadın hakkında irtikâp* olunmuşsa ait olduğu maddelerde yazılı cezaların üçte ikisine kadarı indirilir.»

Fuhşu kendine meslek edinen kadın fahişedir. Fahişe tâbiri içine Devlet kontrôlüne tâbi olmaksızın fuhuş yapan kadınlarda girer. Bu itibarla kendilerini başkalarının cinsî zevkine, menfaat mukabilinde veya itiyadî bir surette hasretmeyi san'at ittihaz eden ve bu suretle müteaddit erkekle cinsî münasebette bulunan kadınları fahişe telâkki etmek lâzımdır. Nitekim Temyiz I.C. D. nin E. 2040, K. 1790 sayı ve 9/6/939 tarihli bir kararı bu hususu tebarüz ettirmektedir. Mezkûr kararda «Fuhşu kendisine meslek ittihaz edinmiş addolunmak için mutlak surette alufte defterine mukayyet bulunmak icap etmiyecegine ve mağdur Hanife'nin fuhuşla melûf kadınlardan olup yirmi bir yaşını bitirmemiş olması hasebiyle deftere yazılmamış bulunduğu hakkında evrek arasında mevcut cevabî müzekkereler münderacatına nazaran cezanın 438 inci madde ile tenzili lüzumundan zuhul edilmesi yolsuzdur» denilmektedir.

438 inci maddede «fuhşu kendisine meslek edinen bir kadın» tâbiri kullanıldığına nazaran, para mukabil veya zevk için kendisine livata fiilini yaptıran bir erkek ile rızası hilâfına zahren münasebette bulunulması halinde fail 438 inci maddeden istifade edemiyeceği gibi, kendi rizasiyle ırzına tasaddi ettirmeyi itiyat edinmiş bir kızın ırzına geçilmesi halinde de bu madde tatbik olunamaz. Yani kadın tâbiri içinde kız dâhil değildir. Bu hususta Meriyet Kanununun 8 inci maddesine de istinat edilemez. Zira bu madde münhasıran C. K. nun 21 inci maddesine masruftur.

---

(81) **Bak :** Sulhi Dönmezer, s. g. e, sah. 81.

(82) **Bak :** «438 inci madde tatbik edildikten sonra bazı mütalâa serdiyle 59. uncu madde. nin dahi tatbikı yolsuzdur» (Y. 4. C. D. E. 5813, K. 7623, Ta. 30/12/935).

589

Bu kanunî sebebin tatbik edilebilmesi için, mağdurenin ırzına geçildiği zaman onun fuhşu meslek haline getirmiş olması icap eder. Binaenaleyh mağdure, ırzına geçilmesi neticesinde fuhşa başlamışsa veya evvelce fuhuş yaptığı halde sonradan terketmişse, bu hafifletici sebepten fail istifade edemez.

Fail, mağdurenin sıfatında hataya düşmüşse meselâ iffet sahibi bir kadını fahişe zannederek ırzına geçmişse, mezkûr hafifletici sebepten müstefit olu . Bu babta C. K. nun 52 inci maddesi nazara alınmak icap eder.

590

NİŞANIN BOZULMASI HALİNDE ÖNCE VERİLEN ŞEYLERİN İADESİNE DAİR İÇTİHATLAR

Derleyen
Halil Akıncı
Yalova Sorgu Hâkimi

PLÂN :

1 — Mevzu
2 — Temyiz mahkemesi 4 üncü hukuk dairesi kararları
3 — Temyiz mahkemesi 6 ıncı hukuk dairesi kararı
4 — Temyiz mahkemesi Hukuk Hey'eti umumiyesi kararı
5 — Kararların tahlili
6 — Netice ve düşünceler

1 — MEVZU =

Nişanlanma ile teessüs eden Nişanlılık münasebetine a't hükümleri Türk kanunu medenisinin 82 ilâ 87 inci maddeleri tesbit etmiştir. Kanunumuz, imtina eden nişanlıyı evlenmeye icbar için dâva hakkı vermemiştir. (madde : 83) Ancak, nişanlılık münasebetinin zevali halinde taraflara bazı haklar tanımıştır. Bu arada hediyelerin iadesi mükellefiyeti de vardır. Kanunumuzun 86 ıncı maddesi hediyeler'n iadesi hükmünü ihtiva etmektedir. Bu madde gereğince hediyeler aynen mevcut değilse haksız mal edinme hükümlerine göre tazmin olunur. Tasfiye hususunda bu kadar hassas davranan vazıı kanun ne gibi hediyelerin iadeye tâbi olacağını tefrik ve tâdat eylememektedir. Tatbikatta sık sık raslanan *hediyeler'n iadesi* dâvaları dolayısı ile bu mevzuu ele almayı faideli gördük. Mahkemelerimizden sadır olan kararlar yüksek Temyiz mahkememizin bazı daireleri arasında içtihat aykırılıkları doğurmaktadır. Bilâhare tahlilini yapmak üzere bu husustaki bazı temyiz kararlarını aynen almak zarurî görülmüştür.

2 — *Temyiz mahkemesi Dördüncü hukuk dairesinin bir kararı* :

(İbrahim tarafından İshak aleyhine açılan ve dâva olunanın kız kardeşi ile evlenmeler takarrur etmek ve nişanlı vaziyeti iktisap olunmak için dâva olunana 400 lira verildiği halde sonradan nişanın bozulmuş olduğundan bahisle

bu 400 liranın geri alınması istemine mütedair olan dâvanın yapılan muhakemesi sonunda : Dâva olunanın dâvacıdan 400 lira aldığı şahadetle tahakkuk etmiş ve bu hususta teklif olunan yemini dâvacı eda eylemiş olduğundan müdeabihin dâva tarihinden itibaren yüzde beş faiz ile birlikte dâva olunandan alınarak dâvacıya verilmesine dair verilen 29/6/945 tarih ve 329 sayılı hüküm dâva olunan vekili tarafından süresi içinde temyiz edilmiş olmakla dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü : DÂVANIN mahiyeti kız kardeşi ile evlenmeleri takarrur etmek ve nişanlı vaziyeti iktisap olunmak için dâvacının dâva olunana verdiği iddia olunan 400 liranın istirdadı talebinden ibaret bulunmuş ve Borçlar Kanunumuzun 65 inci ve düğünlerde men'i israfat hakkındaki 55 sayılı kanunun 6 ıncı maddeleri gereğince haksız bir maksat istihsali için verilen şeyin istirdadına mahal bulunmamış olmasına göre dâva mesmu bulunmamış iken kabulü ile yazılı olduğu üzere hüküm verilmesi yolsuz olduğundan sözü geçen hükmün Bozulmasına 25/2/946 tarihinde oybirliği ile karar verildi. Esas : 954 karar : 772).

Temyiz mahkemesi 4 üncü hukuk dairesinin diğer bir kararı (Dâvanın mahiyeti, dâvacının dâvalılardan ..... ile evlenmek için dâvacının verdiği 600 lira kıymetindeki eşyanın evlenmek akdi yapılmamış olmasından dolayı istirdadı isteğinden ibaret bulunmuş ve BK.nun 65 inci maddesinde ve düğünlerde men'i israfat hakkındaki 55 sayılı kanunun 6 ıncı maddesi gereğince müddeabih eşyanın istirdadına mahal bulunmamıştır. 7/2/951 tarih ve 1196/903). Temyiz mahkemesi 4 üncü hukuk dairesinin diğer bir kararı : (Dâvacının gerek dâva dilekçesinde ve gerkse yargılama tutanağındaki mazbut şifahi ifadesinde müddeabihi başlık olarak dâvalıya verdiğini ifade etmiş olmasına ve dâva nişan bozma dolayısı ile ihtiyar edilen masrafın istirdadı talebine taâllûk etmesine ve düğünlerde ağırılık namı ile bir para verilmesi men'i israfat kanunu hükmünce menedilmiş olmasına binaen bu suretle verilen paranın istirdadı kanunen caiz bulunmadığından dâvanın reddi iktiza ederken : (24/2/951 tarih ve 1318/1455 sayılıdır)

3 — *Temyiz mahkemesi 6 ıncı Hukuk dairesinin bozma kararı ve bu karara mevzu teşkil eden dâva ve mahkeme kararı* :

A — *Dâvanın Hülâsası* : Dâvacı Yakup oğlu diğer dâvacı Aliyi dâvalı Hasanın kızı Ayşe ile nişanlanmak maksadı ile dâvalı Hasana BABA HAKKI olarak 300 lira vermiştir. Nişan bozulmuş dâvalı Hasan 300 lirayı iade etmediğinden dâvacı Yakup oğlu Ali ile birlikte bu 300 liranın Hasandan istirdadını dâva etmiştir.

B — *Mahkemenin kararı* : Dâvacı Yakup oğlu diğer dâvacı Aliyi dâvalı Hasanın kızı Ayşe ile nişanlanmak üzere Hasana 300 lira vermiştir. Nişanlanmadan önce baba hakkı olarak nişanlanacak erkeğin babası diğer nişan-

592

lanacak kızın babasına vermiştir. Bu kere nişan bozulduğundan bahisle bu paranın istirdadı dâva edilmektedir ki, nişanlılık vaziyeti iktisap olunmak üzere verilen para BK.nun 65 ve düğünlerde men'i israfat hakkındaki 55 sayılı kanunun 6 ıncı maddesine tevfikan haksız bir maksat için verilmiş sayılacağından dâva mesmu bulunmadığından 300 liranın istirdadı talebinin Reddine, (Yalova sulh hukuk mahkemesi - 10/8/952 tarih ve 313/57 sayılı kararı)

C — *Temyiz mahkmesi 6 cı hukuk dairesi Bozma kararı* :

(Evlenme akdinin merasimi evveliyesinden olan nişanlanmanın haksız bir maksadın istihsali suretinde mütalâasında isabet olmadığı gibi nişan hediyesi BABA HAKKI olarak verildiği dâva arzuhalinde beyan olunan 300 liranın hediye veya masraf cümlesinden olup olmadığı istizah ve tahkik edilerek tahakkuk edecek vaziyete göre bir karar verilmek lâzım geldiği halde noksan tahkikat ve yazılı mütalâa ile bu husustaki talebin reddine karar verilmesi yolsuz ve itirazlar bu itibarla varit olduğundan mezkûr 300 liraya ait hükmün bozulmasına, (Temyiz 6 ıncı hukuk dairesi 5/11/953 tarih ve 4408 /5574 sayılı kararı).

4 — TEMTİZ MAHKEMESİ HUKUK HEY'ETİ UMUMİYESİ KARARI:

DÂVA : Dâvacılar vekili, nişanlı vaziyetinin iktisabı için verilen 300 lira ile 234 lira 50 kuruş değerindeki eşyaların iadesine karar verilmesini talep etmiştir.

HÜKÜM : Tafsilâtı zabıtname ve ilâmında yazılı olduğu üzere nişanlılık vasfının iktisabı için verilen para BK.nun 65 ve düğünlerde men'i israfat hakkındaki 55 sayılı kanunun 6 ıncı maddeleri gereğince haksız bir maksat istihsali için verilmiş olduğundan 300 lira hakkındaki talebin reddine, ancak yedi emin nezdindeki eşyalarla dâvalıda olduğu tahakkuk eden 47 lira 50 kuruşun dâvalıdan alınarak dâvacılara verilmesine ve fazla talebin reddine dair verilen hüküm altıncı hukuk dairesinde : Evlenme akdinin merasimi evveliyesinden olan nişanlanmanın, haksız bir maksadın istihsali suretinde mütalâasında isabet olmadığı gibi nişan hediyesi BABA HAKKI olmak üzere verildiği dâva arzuhalinde beyan olunan 300 liranın hediye veya masraf cümlesinden olup olmadığı istizah ve tahkik edilerek tahakkuk edecek vaziyete göre bir karar verilmek lâzım geldiği halde noksan tahkikat ve yazılı mütala ile bu husustaki talebin reddine karar verilmesi yolsuz olduğu beyanı ile bozulmasına karar verilip mahalline iade kılınmakla yeniden yapılan muhakeme sonunda : Bazı sebep ve mütalâalar la evvelki hükümde ısrara karar verilmiştir.

TEMYİZ EDEN : Dâvacılar vekili

Temyiz Hukuk Umumî Heye'ti - Kararı : İsrarı mutazammın olan son hükümün müddetinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü : Dosya münderecatına ve dayandığı mucib sebeplere göre vârit olan özel daire bozma ilâmına uyulmak lâzımgelirken aksine yazılı bazı düşüncelerle evvelki hükümde israr edilmesi yolsuz bulunduğundan son hükmün dahi HMUK. nun 429 uncu maddesine tevfikan Bozulmasına 3/11/954 tarihinde ittifakla karar verildi (Es : 6/41 Ka : 50 3/11/954).

5 — KARARLARIN TAHLİLİ : Yukartya alınan kararların tetkikından anlaşılacağı üzere yüksek Temyiz mahkemesinin 4 üncü ve 6 ıncı hukuk dairelerinin kararları arasında bariz bir mübayenet mevcuttur. Temyiz mahkemesi Hukuk Hey'eti umumiyesi ise 6 ıncı hukuk dairesinin kararını tasvip etmektedir.

6 — NETİCE VE DÜŞÜNCELER : Temyiz mahkemesinin 6 ıncı hukuk dairesi kararının Hukuk hey'eti umumiyesi tarafından tesvip edilmesi neticesinde, Nişanlılık münasebetinin zevali halinde nişanlı vaziyeti iktisap olunmak için baba hakkı olarak verilen şey istirdat edilecektir demektir. Dördüncü hukuk dairesinin içtihadı memleketimiz örf ve âdetlerine ve kanun hükümlerine tamamen uygundur. Keyfiyetin tevhidi içtihat yolu ile mustakar bir hale getirilmesi tatbikat bakımından büyük bir faide temin edecektir.

S94

T.C.K. NUN MUADDEL 271. İNCİ MADDESİ ÜZERİNDE BİR İNCELEME

Yazan

M. İZZET BUHARALI

Gölpazarı C. Müddeiumumisi

T.C.K. nun 6123 sayılı kanunla değişen 271. Maddesinin son fıkrası tatbikatta teredütlere sebebiyet verdiğinden bu madde üzerinde durmayı faydalı bulduk.

Şöyleki : Maddenin son fıkrası metni şudur.

Hiç bir halde yapılacak zam altı aydan aşağı olamaz. Bu maddede yazılı hallerede takibat şikâyete bağlı değildir.

Mezkûr 271. Maddenin tâdilden evvel ve sonraki metni kısaca hulâsa edilecek olursa yekdiğerinden farklı iki hal arzeder.

Şöyleki : Tâdilden sonra 271. Maddenin 1 ve ikinci bentlerinde yazılı müeyyideler artırılmış ve Maddenin son fıkrası, tadilden evvel madde metninde ve doğrudan doğruya maddenin son fıkrasının bir temadisi iken tâdilden sonra, satır başı yapılmak yeni bir fıkra haline sokulmuştur.

Yüksek Temyiz Mahkemesi 4. üncü Ceza Dairesi 22/6/954 Gün ve 8106 Esas ve 6124 karar sayılı içtihadile ve (Muaddel 271. *Maddesinin, son fıkrasındaki artırmanın bu maddenin iki sayılı bendindeki hallere maksur olup birinci bendine şamil olmadığı ahiren ceza Umumi Heyetince kararlaştırılmış olduğundan bahsile*). Maddenin son fıkrasındaki artırmayı birinci bende teşmli *etmeyerek yalınızca ikinci bende teşmil etmiş bulunmaktadır.* Filvaki Yüksek Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umimiyesi, Bor Asliye Ceza Mahkemesinden verilen 18/8/953 Günlü Kararı 4. Ceza Dairesinin tasdik etmesi üzerine C. Baş Müddeiumumiliğinden vâkı itiraz üzerine vermiş olduğu kararla 271. Maddenin son fıkrasındaki yazılı artırmayı yalınızca 271. Maddenin ikinci bendine teşmil etmiştir. Şu hale göre gerek Temyiz Mahkemesi 4. Ceza Dairesi ve gerekse Ceza Genel Kurulu son içtihatlarile 271. Maddenin son fıkrasındaki artırmayı yalınız ikinci bentte yazılı hallere maksur olarak kabul etmektedirler.

595

Temyiz Mehkemesi 4. Ceza Dairesinin 22/6/954 Günlü Kararını bizce haklı gösterecek başlıca sebep, kanun koyucunun tâdil sırasında 271. maddenin birinci bendinde gösterilen müeyyideleri ağırlaştırılmış olmasıdır. Demek oluyorki kanun koyan 271. Maddenin birinci bendinde böyle bir artırmayı tacviz ile maddenin son fıkrasının halile ve tabiatiyle 1. bendine şâmil olmadığını zımmen ve peşinen kabul etmiştir. Zira mezkûr maddeni son fıkrası ayni maddenin birinci bendine hakıkaten teşmil edilseydi kanun koyucu böyle bir artırmayı zait addederdi. Hakikaten son fıkra mevcut oldukça böyle bir artırmaya hiç bir zaman lüzum yoktur.. Diğer taraftan kanun koyucu 6123 sayılı kanunla 271. maddenin 2. bendinde yazılı müeyyideleri dahi ağırlaştırmış bulunmaktadır.

Her ne kadar Yüksek Temyiz Mahkemesi Ceza Umumî Heyeti 19/4/954 günlü kararında göstermiş olduğu esbabı mucibede, T.C.K. nun 446/4. Madde ve fıkrasında ayrıca para cezası vermenin hâkimin takdirine mevdu bulunduğunu ve bu takdirini kullanan Hâkimin para cezası verdiği hallerde tabiatile 271. maddenin son fıkrasının hal ve vaziyetleri aynı olan iki maznundan b rine tatbik ve diğerine tatbik edilmemezliği gibi iki halde yekdiğerine mütezat ve gayri âdil iki hükme varılacağından bahsetmektedir. Bizce Umumî Heyet bu düşüncesinde tabiatile haklıdır ancak bu ihtimal ve endişeyi acaba yüksek Mahkemenin 271. maddenin K. bendinde olduğu gibi ikinci bendinde düşünmesi icap etmez mi? Zira 271. maddenin ikinci bendinde yazılı ve 268. maddedeki hal ve zamanlarda bir memura bir fiili müessir işlenir veya c smen eza verilirse ve işlenen fiili müessirde T.C.K. nun 446/4. Madde ve fıkrasının tatbikını müstelzim olursa acaba Hâkim takdir yetkisini kullanarak yalınızca para cezası tertip ettiğinde 271. maddenin 1 bendinde yazılı ve yukarıda bahsetmiş olduğumuz Yüksek Mahkemenin kararındaki endişe acaba burada varid olmaz mı?. Zira 271. madde muaddel şeklile, ikinci bendindeki cezanın 3 misli artırılacağı hususunu âm r bulunmaktadır. Binaenaleyh ve bilfarz duruşma yapan bir Hâkime bir tokat atmak suretile fiili müessir suçunu işleyen sanığa verilecek ceza iki ay hapis ve bu iki ay hapis cezası 271. maddenin ikinci bendi müktazasına göre üç misli artırıldığından binnetice sanığa 8 ay ceza tâyin ve tertip etmek lâzım gelir. Misalimizde naçizane arz ve izah ettiğimiz şekilde ceza 3 misli artırılmakla halile son fıkradaki 6 aylık artırmayı fazlasile şumulü dairesine almış bulunmaktadır.

Temyiz Mahkemesi Ceza Umumî Heyeti ile 4. ceza Dairesinin Kanaatımızca 271. maddenin son fıkrasındaki artırmayı 271. maddenin ikinci bendine teşmil etmesi, birinci bendine bilfarz teşmil etmesinden daha zait bir muameledir. Zira 271. maddeye mezkûr son fıkra kül halinde teşmil edildiğinde mezkûr madde bentlerinin ihtiva ettiği müeyyideler muvacehesinde tamamile tesirsiz bir fıkra olmak vasıf ve mahiyetini taşımaktadır. Mezkûr

596

son fıkra tâdilde satır başı haline sokularak binnetice müstakil bir fıkra haline ifrağ edilince, fıkranın ihtiva ettiği müeyyidenin kül halinde bütün maddeye teşmile edilmesi iktiza eder. Nitekim maddenin sonunda, (Bu maddede yazılı hallerde takibat şikayete bağlı değildir) demekle kanun koyucu bunu bütün şumulile 271. Maddeye teşmil etmiştir. Binaenaleyh mezkûr maddenin son fıkrasını bir kesimde kabul ve diğer kesimde red etmek hukukan ve mantıkan caiz değildir. Aksini kabulde ise 271. maddeyi parçalamak gibi kanun koyucunun maksadı dışında bir neticeyi kabul etmek zarurî olur 271. maddenin son fıkrasında cezanın değ l, ancak zammın altı aydan aşağı olamayacağı kesin olarak yazılı bulunmaktadır. Kanaatımızce eğer zammın altı aydan aşağı değilde, cezanın altı aydan aşağı olamıyacağı yazılı alsaydı bu taktirde son fıkra 271. maddenin içinde tatbik kabiliyetini muhafaza edebilirdi. Tamamile ölü bir halde bulunan mezkûr fıkranın T. C. K. nun esaslı bir değişikliğe tâbi tutulacağının mevzuu bahis olduğu bu günlerde tatbikatta yarattığı tereddüt ve anlaşmazlıklara son vermek bakımından kanundan çıkarılması faydalı olacaktır.

597

YENİ ESERLER

Yazan : Dr. A. Pulat GÖZÜBÜYÜK

Cemal Köseoğlu.
HAŞİYELİ TÜRK CEZA KANUNU.
8 inci Bası, 814 sahife — İstanbul — 1955
İstanbul Cihan — Ankara Çankaya kitapevleri — F : 12. 50 Tl.

Temyiz Mahkemesi 2 nci Başkanlarından Sayın Cemal Köseoğlu Türk Ceza Hukukunun tatbikat bakımından tâbi bulunduğu kaidelerle içtihadları açıklayan kitabının 8 inci basısını başarı ile meydana getirmiş bulunuyor.

Adlî makamların kanunları doğru ve isabetli olarak tatbik edebilmelerinde sağlam ve ihtiyacı karşılar bir rehberin ifa edeceği hizmetin önemi aşikârdır. Bu alanda aranan birinci şey, en son değişiklikleri muhtevi *doğru bir* metin ve ikinci ise bu metni yorumlayan içt hadlar ve aydınlatan her nevi bilgilerdir.

Bu gün adlî teşkilâtta beliren en büyük boşluk ve baş gösteren mühim ihtiyaç sık sık değişikliğe uğrayan Kanunların Devletçe tek metin kalinde tertip edilerek sistematik surette bastırılmamasıdır. Bu hal gerçekte bir yandan işler'in gereği gibi yapılmasına engel olmakta ve öte yandan çeşitli tatbikat hatalarının işlenmesine sebebiyet vermektedir.

Sayın Köseoğlunun bu kıymetli kitabı bu mühim ihtiyacı ciddi surette karşılayan müstesna eserlerden birini teşkil etmektedir.

Bu kıymetli eser'in tertip şeklini kısaca işaret suretiyle içindekiler hakkında verilecek özlü bilgi değerini göstermeğe yetecektir.

1) Her maddenin bu güne kadar geçirdiği değişiklikler ve *en yeni metni* meydana getiren kanunların tarih ve numarası ile Resmî Gazetede neşredildiği tarih ve sayı gösterilmiş ve ayrıca Türk Ceza Kanununu değiştiren 5435 sayılı kanunun 2 nci maddesi ile artırılan para cezaları ilgili yerlerinde açıklanmıştır.

2) Maddelerin gerektiğinde daha iyi ve kolay anlaşılmasını ve mukayesesini sağlamak üzere kanunumuzun iktibas edildiği eski 1889 tarihli *İtalya Ceza Kanununun* tekâbül ettiği madde işaret edilmiştir.

3) Her madde altına ilgili en yeni *Temyiz Mahkemesi* Daire, Umumî Heyet ve İçtihat Birleştirme *kararları* bir sistem dairesinde konulmuştur.

4) Her madde altına faydalı bilgiler veya başka madde veya içtihatlara ait *atıf notları* işaret edilmiştir.

5) Her madde mevzuuna ait *bibliyoğrafya* bütün kaynağı ile birlikte açık olarak gösterilmiştir.

6) *Meriyet Kanunu* - Bu kanunda yapılan değişiklikler - Bu kanun maddelerinden her birini ilgilendiren içtihatlar, notlar birer birer işaret edilmiştir.

7) Kitabın basılmasına başlandıktan sonra seçilen *Temyiz Mahkemesi Örnek İçtihatları*, Ceza Kanununun maddeleri sıra ve sayısına göre tertip edilmiştir.

8) *Harçlar Kanununa* her maddesi ile ilgili içtihat ve notlarla ayrı bir yer verilmiştir.

9) *Avukatlık ücret tarifesi ayrıca eklenmiştir.*

10) Mükemmel ve tam bir *umumî fihristle* birlikte alfabe sırasına göre *arama cedveli* (İndex) ilâve edilmiştir.

Temyiz Mahkemesi Birinci Başkanı Sayın Bedri Köker'in eserin önsö*zünde* ifade buyurdukları gibi kitap bugünkü muhteviyatı ile Türk Ceza Hukuku alanında ciddî *mükemmel* ve *sistemitik* bir tetkik ve *külliyat mahiyetini* taşımaktadır.

Bütün meslektaşlarımızın bu kıymetlie eserden faydalanmalarını güven ve inançla temenni ederiz.

A. P. GÖZÜBÜYÜK

599

A. Refik GÜR : Gayrimenkul Tescili.
Akşehir Nasreddin Manbaası : 1955, Sahife : 130, Fiatı : 4 Lira

Akşehir Asliye Hukuk Hâkimi A. Refik Gür'ün Medenî Kanunumuzun Gayrimenkul tescili hakkındaki 639 uncu maddesini toplu bir şekilde izah eden eserler. neşrolunmuştur.

Tatbikatta mühim bir yükseliş gösteren gayrimenkul tescil dâvalarında büyük kolaylık ve istifade sağlayacak olan eserde medenî kanunumuzun 639 uncu maddesi ve «Çiftçiyi Topraklandırma, Tapulama» Kanunları tatbikatının izahı yapılmış; diğer hususî Kanunlar ve Mevzuat ile Müellifin bu konudaki makale ve lâyihaları alınmış, Yeni İçtihatlar ilâve edilmiştir.

Eser, «Önsöz» le başlamaktadır. Metin kısmı üç bölüme ayrılmıştır.

I *inci Bölümde* : Tarihçe; Arazinin tasarrufu. Gayrimenkul ihtilâfları, Gayrimenkul tescili dâvaları; Konusu, Nevileri, Dâvada husumet ve tahkikat Dâvaya hüküm ve onun şümulü, Tapulama arazi kadastrosu. teşkilât ve faaliyeti; Şahıslar arasında tedâvül edenler, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerden izinli veya izinsiz imar ve ihyalar, Umumun ihtiyacına tahss olunmuş gayrimenkul mallar; Arazi kadastrosu tatbikatında anlaşmazlıkların çözülmesi, Tutananların tanzimi, Köy hududları, Tesbiti biten gayrimenkullerin tanzim ve tescili, Cezaî hükümler, Harç, Çiftçiyi Topraklandırma Kanununa ve bu kanun hükümlerini yürüten organların faaliyetlerine göre mevzuun tetkiki, Teşkilât Çiftçiyi topraklandırma Kanununun konu ile ilgili başlıca hükümler; İhtilâflı işler; Mevzua ait mühim Tevhidi İçtihat Kararı;

II *inci Bölümde* : «Medenî Kanunun 639 uncu maddesi Hakkında Bazı Düşünceler»; «Arazi Kanununun bazı maddeleri yürülüktemi dir?»; «Medenî Kanunumuzun 639 uncu maddesinin tadili hakkında» ki «Müellifin makaleleriyle» «Temyiz Mahkemesi Birinci Reisliği Yüksek Makamına sunulan iki lâyiha»;

III *üncü Kısımda* : Konu ile İlgili Medenî Kanun ve Tatbikat Kanunu Hükümlerin; 2510 sayılı İskân K. 23 ve 3667 sayılı Kanununun 3 üncü Maddeleri, 1515, 5519, Tapulama K. 31 inci maddesinin değiştirilmesine dair 5520 Sayılı Kanun, 4753 sayılı Çiftçiyi topraklandırma K. 25 - 30 uncu; 2613 S.

Kadastro ve Tapu Tahriri K. 26 - 34 üncü maddeleri; 5602 S. Tapulama K. 31 - 40 ve 50 nci maddeleri, anlaşmazlıkların çözülmesi; Tapulama K. 13 üncü Maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesine ve bu Kanuna bir madde eklinmesine dair 6335 sayılı Kanun; T. B. M. Meclisine ait 501 Sayılı Karar; 2762 sayılı Vakıflar K. 8 inci maddesi; Halen Yürürlükte bulunan hususî Kanunların Sicilli Kavaninin, T. C. Mer'î Kanunları ve Düsturlardaki cilt ve sahifelerine göre yerlerini gösteren mevzuat tablosu; Tevhidi İçtihat Kararları ve Örnek Yeni İçtihatlar bulunmaktadır.

Eser; Müelif adresinden tedarik edilecekdir.

K. D.

★

Ankara Barosu Dergisi

Yıl : 1955, Sayı : I, Fiatı : I lira.

Ankara Barosunca iki ayda bir neşrolunan Derginin bu nüshası aşağıda ki münderecatı ihtiva etmektedir:

Doktrin :

Aziz Barıkan : Ticarî Taahhütler; Yalçın Tuna : Islâh; Hikmet Mamuk oğlu : Esasa cevap; F. Erem : H. Demirel : zinaya muvafakat eden şikâyeti;

Mahkeme Kararları :

Bir haftadan sonra verilen lâyiha (Tevhidi İçtihat Kararı); Israr Kararının tasdikı ve tashihan bozulması (T.H.U. Heyeti); Şuf'adan Feragat (Tevhidi İçtihat Kararı); Temyiz kararlarından kısaltmalar; Y. Kazancıoğlu : Haksız Fiil; Yüzde yirmiyi aşan işleri (T. T. D.) ;

Devlet Şûrası Kararları :

Gayrmenkul sermaye iradı (D: Ş. 4. D.);

Kronik :

Meslek Haberler; Teşkilât ve Kadro; Baroya kayıt olanlar; Ceza ve İnfaz Hukuku ile ilgili haber (Ank. Ünivers. Kriminoloji Enst.);

Konferanslar :

Baha Arıkan : M. U. lik Müessesesi ;

601

Mevzuat :

Kerim Yund : Düstur külliyatı hakkında ;

Neşriyat :

Doçent Dr. J. Arsel Anayasa Umumî Esasları ;

Bibliyografya :

Derleyen : Yüksel Karaburçak.

K. D.

✶

Tatbikatta Yargıtay Kararları.
Yıl : 6, Sayı : 71, Fiatı : 50 Kr.

İstanbul Posta Kutusu 588 adresinde her ayın onbeşinde çıkarılan Derginin 15 Mart 955 Tarihli sayısı özetleri kısaca alınan kararlarla yayınlanmıştır :

«Belediye Merlisleri Kararlarına alâkalı itirazı» hakkındaki *Devlet Şûrası Tevhidi İçtihat Kararı ;*

Temyiz M. Hukuk Heyeti Umumiyesi Kararları :

Kiracının kirası altındaki yerin Millî Korunma Kanunu dışında kalması, akdin feshi, ihbara lüzum olmaması; Sulh neticesinde şahsın borcu kabul etmesi, takibin semere vermemesi, asıl borçludan sulh bedelinin tahsili; Vazifesizlik kararında müddetin kesilmesi, müracaat şekli;

Temyiz M. Ticaret Dairesi Kararları :

Noterin resen tanzim ettiği senet, şahit dinlenmemesi, sahtelik; Anonim şirket umumî heyet kararının iptali, kâr dağıtma; Dâvayı kabul masarıfı muhakeme, cevap alınmadan hüküm; Mukavele dışı tamirat, tamiratın devamı; vekâletsiz tasarruf, zarurî ve faideli masraflar, vazife; Taahhüdün ifa edilmemesi, gecikme cezası; müteahhidin kusuru, teminat akçesinin iadesi, soyadındaki tutmazlık; Tahkim müddetinin belirsiz müddetle temdidi, hakem kararının hükümsüzlüğü; İlâm harcının nisbî ve maktu tahakkuku tashih sebepleri;

Temyiz Mahkemesi Hukuku ve İcra İflâs Daireleri Kararları :

Kollektif şirketin feshedilmiş olması, şerikler hakkında takibat Ehliyetsizlik, para cezası hükmedilememesi; Mütevellilerin akaratı vakfiyeti

602

kiralama müddeti, kira akdinin hükümsüzlüğü; Zilyedlik sebebile tescil, iktisabî zamanaşımı, gaip hakkında müddetin cereyanı, kayyuma gıyap kararı tebliği; İflâs dâvalarında depo emri, vekilin vicahındaki depo kararı.....

K. D.

★

Hukuk İçtihatlar
Yıl : 4, Sayı : 27

Konya Avukatlarından Besim Ergun'un ayda bir neşrettiği Derğinin Mart 955 nüshasında şu kararlar bulunmaktadır :

«Tahliye, Kira akd ne muhalefet, tazminat, faiz, Men'i müdahale, Tapu iptali ve Tescil, Zarar ve ziyan hakkındaki Hukuk Umumî Heyeti;

«İstimlâk bedelinin tezyidi; Tapu iptali ve tesçil; Merçi kararlarının tashihi karar müddeti; Men'i müdahale ve ecri misil, İptal Dâvası ve mer'aya vâkı müdahale'ye dair Hukuk Daireler';

«Ormandan tarla açmak; Başkâtibin C. Müdeiumumilik sıfatı hakkındaki Ceza Daireleri Kararları...

K. D.

★

Aynı Derği. Sayı : 28

«Tazminat, Men'i Müdahale, Tahliye, Boşanma ve alacak, tescil vl men'i müdahale, İskân yoluyla tahsis edilen gayr menkule müdahale; İhalenni feshi; Başkasının arsasına yapılan inşaat; Babalık Dâvası; İstimlâk bldelinin tezyidi; İhbar ve kıdem Tazminatı; Tapu iptali; İzalei şüyu; Ecrimisil hakkındaki Temyiz Mahkemesi Hukuk Daireleri;

«Neşir yoluyla hakaret; Silâh taşımak; Rüşvet; Şoförlükte meslekî kusur; Öldürmek kasdı; Memnu evsafı haiz bıçak taşımak'a dair Temyiz M. Ceza Daireleri Kararları.

K. D.

★

BÜTÜN İÇTİHATLAR DERGİSİ

İstanbul Galata posta Kutusu 681. adresinde Avukat Serafim Delioğlu tarafından yayınlanan, Hukuk Mevzuatına dair neşriyata akseden temyiz kararlarını derleyen, özetleyen ve Kanun maddelerile hukukî esaslarını gösteren, sistematik fihristi aylık meslek derğisinin 3/1955 nüshası, aşağıdaki esaslara temas eden özetlerine kısaca işaret olunan (55) kararı ihtiva etmektedir.

603

BORÇLAR KANUNU

ADİ KİRA : Tahliye (Kiracının serbest iş yeri olması halinde dâva açma müddeti)

ADİ ŞİRKET:

ALACAĞIN TEMLİKİ : Akdin şekli

BORÇLARIN SÜKÛTU : Borçların fer'ilerinin sükûtu

HAKSIZ İKTİSAP : Tazminat (ola kalp edilen arzanın bedelinin tazmini)

İSTİHDAM EDENLERİN MES'ULİYETİ : Mes'uliyete müessir haller

ZAMAN AŞIMI : Zaman aşımının kat'ı

Medenî Kanun

BEYYİNE KÜLFETİ : Başkasının arsasına tecavüz eden inşaatta hüsnüniyet iddiasının ispatı

GAYRİMENKUL MÜLKİYETİNİN İKTİSABI : İktisabî zaman aşımı (iddianın def'an dermeyanı)

» » » : İktisabî zaman aşımı

» » » : (Müsait yer) unsuru

» » » : Taksim ilâmı

» » » : Tapulu gayrimenkulün haricen taksiminin kıymeti

» » KAKYİDLERİ : Komşu hakkı (Pencere açmak)

HÜKMÎ ŞAHISLAR : Medenî hakları kullanma tarzı (Kilisenin temsili)

MÜLKİYET : Arsa üzerine inşaat - binanın; kal'i (Fahiş zarar) unsuru

» : Arsa üzerine inşaat - binanın kal'i (Hüsnüniyet) unsuru

» : Başkasının arsasına tecavüz eden inşaat (hüsnüniyet) unsuru

» : Bina sahibinin arsayı temellük etmesi (Bina) unsuru

» : Bina sahibinin arsayı temellük etmesi (Hissedarın müşterek arsa üzerine bina inşa etmesi)

» : Bina sahibinin arsayı temellük etmesi (Hüsnüniyet) unsuru

» : İstihkak (Vindicatio) dâvası

» : Komsuluk hakkı

» : Men'i müdahale (Actio negatoria) dâvası

» : Sınır istilâfları (Tapu tatbiki)

» : Taksim dâvası (İlâmla tespit edilen iktisabın muteberi-

606

yeti)
» : Tasarruf hakkı

ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLAR : Mahfuz hisse
» » » : Tasarruf nisabı
» » » : Tenkis dâvası

ŞAHSİYET : Medenî hakları kullanmağa ehliyetsizlik (Temyiz kudretinin yokluğu)

TAPU SİCİLLİ : İptal dâvası (İktisabî zaman aşımı sebebile tesis edilen kaydın iptali)
» » : » » (Vazife)
» » : Tashihi kayıt dâvası (zaman aşımı)
» » : Tesçilin hükümleri (Plâna müstenit iktisap)
» » : » » (Hüsnüniyet sahibi 3. üncü şahıslara karşı)

TENKİS DÂVASI : Ölüme bağlı olmayan teberrüler (Miras hissesine mahsuben verilen şeyler)
» » : Tasarruf nisabi, mahfuz hisse

VELÂYET : Velinin (Teknik Okulunu mazeretsiz terk eden çocuğun : babasının, okulca yapılan masraftan mes'uliyeti)

VESAYET : Vasinin dâva ikamesi için izin alması

YAŞ TASHİHİ DÂVASI : Küçüğün dâva ehliyeti
» » » : Yaş düzeltme hakkının mahiyeti

ZİLYEDLİK : Tazminat (Ecrimisil) (zaman aşımı)
» : İstirdat, Yeddin, iadesi, Gayri ilmi tâbirle tahliye dâvası, (Zaman aşımı)
» : Yeddin iadesi, İstirdat dâvası, eski tâbirle fuzulî işgalden
» mütevellit tahliye dâvası, (Zaman aşımı)
» : Zarurî ve faideli masraflar (Hüsnüniyet)
» : » » » (Hüsnüniyet)

TİCARET KANUNU

BEYİ TİCARÎ : Fiat farkının mahiyeti
» » : Zarar'ın tarifi

EMRE MUHARRER SENETLER : Sıhhat şartları

HUSUSÎ ŞİRKETLER : Adî şirketten farkı

MUAMELÂTI TİCARİYE : Maden ocağı işletilmesi

TEAHHÜDATI TİCARİYE : Mücbir sebebin ispatı

TAZMİNAT : Navlun mukavelesi (Gemiye yükletilen malların teslim edilmemesi)

605

İCRA VE İFLÂS KANUNU

İSTİRDAT DÂVASI :
REF'İ İTİRAZ : Mesele-i müstehire
» » : Sigorta primi
TAHLİYE : Dâva açma müddeti
ÜCRETİ VEKÂLET :

HUKUK USULÜ MUHAKEMELERİ KANUNU

DÂVANIN AÇILMAMIŞ SAYILMASI : Zaman aşımına tesiri
DELİLLER : İspat şekli anlaşması
İADEİ MUHAKEME :
İKRAR : Mahkeme dışı ikrar
İZALEİ ŞÜYU : Harita tanzimi
KAZİYEİ MUHAKEME : İki tarafın müddehid olması
KEŞİF : (Tapu tatbiki)
REDDİ HÂKİM :
ŞEHADET : Senede karşı şahit (Hasmın muvafakati)
TAHKİM : Hâkemin reddi (Kanunî şekil)
» : İhtiyatî tetbire karar verme yetkisi
» : Tahkim şartı
» : Temyiz bozma sebepleri (Talep edilmemiş bir şey hakkında karar verilmesi)
TEMYİZ : Lâyiha verme müddeti
TESBİT DÂVALARI : Dinlenip dinlenilmeyeceği

VAZİFE : Adlî - İdarî (İkâmet yevmiyesi)
» : » » (İşçinin fazla mesaisi)
» : » » (Köyler arasında çayır ve mer'a ihtilâfları)
» : » » (Maaş farkının tahsili)
» : » » (Orman ağaçlarını damgalamamak ve nakline müsaade etmemek)
» : » » (Parselasyon neticesinde arsanın noksan kalmasından dolayı tazminat)
» : » » (Pul bayiliğinden alacak)
» : » » (Tapu kaydının iptali)
» : » » (Yola kalbedilen arsa bedelinin tazmini)
» : Asliye- Sulh (dâvadan sonra müddeabihin tebdili)
» : Hukuk - Ticaret (Maden ocağı işletmesi)
YEMİN : Re'sen yemin

606

HUSUSÎ KANUNLAR

ARTTIRMA, EKSİLTME VE İHALE KANUNU : Fiat farkının mahiyeti
AVUKATLIK KANUNU : Ücreti vekâlet - İcra takibi için
BELEDİYE İSTİMLÂK KANUNU : Bedelin arttırılması
» » » : Raporun mucip sebepleri
BELEDİYE YAPI VE YOLLAR KANUNU : Müşterek mülkde inşaat yapmanın mes'uliyeti
DEVLET DEMİRYOLLARI MEMUR VE MÜSTAHDEMLERİNİN ÜCRETLERİNE DAİR KANUN :
EBNİYE KANUNU : Tazminat (Parselâsyon)
İMAR KANUNU : Tazminat (Yola kalbedilen arsa bedelinin tazmini)
İŞ MAHKEMELERİ KANUNU : Üyelerin gelmemesi
İŞ KANUNU : Vazife/İş mahkemesi - Ticaret
İŞÇİ SİGORTALARI : Tazminat dâvasının şartı
İŞ KAZALARI KANUNU : Prim alacağı (Ref'i itiraz)
KADASTRO VE TAPU TAHRİRİ KANUNU : Plâna müstenit iktisap
» » » » » : Tasarruf tetkikleri
KÖY KANUNU : Çayır ve mer'a ihtilâfarı
MAAŞ KANUNU : Vazife/Adlî - İdarî
MİLLÎ KORUNMA KANUNU. BAK : BORÇLAR KANUNU : Adî kira
MÜBADELEİ AHALİ MUHTELİT KOMİSYONUNUN KALDIRILMASI : İktisabi zaman aşımı
MÜLHAK VAKIFLARA DAİR KANUN : Medenî hakları istimal tarzı
ORMAN KANUNU : Müdahalenin men'i
PUL SATTIRILMASINA DAİR KANUN :
RUHSATSIZ YAPILARIN YIKTIRILMASI HAKKINDA KANUN : Cezai mes'ul'yet 197, 198
TEKNİK ZİRAAT VE TEKNİK BAHÇİVANLIK OKULLARI KANUNU : Okulun mazeretsiz terk edilmesi
YAPI YOLLAR KANUNU : Komşu arsaya tecavüz (Pencere açmak)

K. D.

607

FEDERAL MAHKEME KARARLARI

Tercüme eden :
Avukat Dr. A. Şeref GÖZÜBÜYÜK

İSTİSNA AKDİ - MÜTEAHHİDİN MESULİYETİ (1)

İ. B. K. 43, 44, 364, 365
T. B. K. 43, 44, 356, 357

Mühim bir inşaatın idare ve nezaretini hususi bir kimseye tevdi etmemek suretiyle müterafik kusur işleyen iş sahibi, müteahhidin kusurundan neş'et eden zararın bir kısmını üzerine almağa mecburdur.

St. c. AG der Spinnereien von Heinrich Kunz,
14 Kasım 1953

GEREKÇENİN KISA BİR HULÂSASI

Windisch de Henri Kunz İplik Fabrikası Anonim Şirketi, Müteahhit Albay St.'yi fabrikaya bir kat lavesi işi ile vazifelendirmiştir. Beton ayakların mukavemetsiz ve ayiplı bir şekilde yapılmış olmasından yeni inşaat yıkılarak binanın aşağı katları bundan zrar görmüşlerdir. Yapılmakta olan inşaatın, en nazik ve en mühim kısmını teşkil eden beton ayakların diger katlara bağlanmasında, demir, betonlama, kalıp gibi işlerin hazırlanmasında müteahhidin nezaret ve kontrol vazifesini lâyıkı ile yapmamış olması, inşaatın ayıplı olmasına sebeb olmuştur. Beton direklerin kaidelerini oturtmak için açılan çukurların çok küçük olması, bunların mukavemetini azaltmıştır. Bundan başka müteahhit, kaide demirlerinin alt katdaki direklere kadar inip inmediğini kontrol etmemiştir. Ve nihayet, müteahhit beton direklerin ve bilhassa ayaklarının sağlamlığı için elzem olan betonların kalıplara dökülmesi ve sıkıştırılması işlerine gerekli ihtimamı da göstermemiştir.

Bu hatalar, müteahhidin vazife hissinden tamamen uzak olduğunu ve İ. B. K. nun 364 ve 365. c maddeleri (T. B. K. 356, 357) gereğince mecbur olduğu hususları yerine getirmediğini göstermektedir. Bu işten husule gelen zarar, yuvarlak olarak 770 000 franga baliğ olmaktadır.

---

(1) Journal des Tribunaux No: 19, 30 kasım 1954 sahife 585.

Hasıl olan zararın tazmini dâvasında dâvalı müteahhit, Kunz şirketi inşaatın umumi idaresini kendisine tevdi etmemiş olduğundan ve ne de kendisinin zimnı de olsa bu işi üzerine almamış olduğundan bahs le dâvacı şirket tarafından ileri sürülen taleplerin reddedilmesini istemiştir. İş sahibi, müteahhidin ve mühendis R. nin tavsiyelerine rağmen, nezaret iş ni kendisi yapmıştır. Yıkılma planın gayri kâfi oluşundan ileri gelmiştir. müteahhidin normal kontrolünden kaçab len ve fakat hususi bir kontrol heyetinin gözünden kaçamıyacak sebeblerde buna inzimam etmişse, bundan ancak mesul olur.

Glaris yüksek mahekmesi iş sahibinin müterafik kusurundan dolayı müteahhidin ödeyeceği zarar ve ziyandan 100 bin frank tenzil etmek suretile İ. B. K. nun 44/2 maddesine göre (T. B. K. 44) diger hiç bir tenzilatta bulunmadan dâvalıyı 670 bin frank ödemeye mahkûm etmiştir.

Federal mahkeme de bu hükmü tasdik etmiştir.

I. B. K. nun 101. ci (T. B. K. 100) maddesine göre, dâvalı maiyetinde çalışanların işlerini icra esnasında ika ettikleri zararlardan dolayı mesuldür. Bu mesuliyet mukavele ile de bertaraf edilmemiştir. Fazla olarak ta inşaat işlerinden anlayan ve teknisiyen olan tek adamda dâvalı olduğuna göre onun vecibeleri daha da fazlalaşmıştır. Müteahhit vazifesini ciddi bir surette ihmal etmiştir.

İş sahibinin mesuliyetine gelince, mukavele İsviçre mühendisler ve mimarlar cemiyetinin yaptığı 118 numaralı formul esas ittihaz edilerek aktedilmiştir. Sözügeçen formülün ikinci maddesi bir «inşaat idaresi» nin teşkilinden bahsediyorsada, hakikatte bu da yapılmamıştır. Dâvalı bütün planları ve ihtisas sahibi kimselerin yapabilecekleri diğer bir çok işleri de üzerine almıştır. Hadise hakiminin pek haklı olarak dediği gibi müteahhit kendisini umumî müteahhit ve inşaat idareiisi telekki etmiştir. Ve inşaat müsadesi isterken de kendisini «inşaatın mesulü» olarak bildirmiştir. Mimarlar ve mühendisler cemiyetinin koyduğu esaslara göre, iş sahibinin «hususi bir kontrol idaresi» tesis etmek mecburiyeti yoktur. Bununla beraber bu idarenin lüzumsuz olduğu da tesbit edilememiştir. Taahhüt edilen işin ve karşılaşılan güçlükler ve işin ifası esnasında nazık meselelerle karsılasılması göz önünde blundurularak inşaatın basına nezaret vazifesile mükellef bir kimseyi koymak tebirli bir harekettir. Bunu böyle yapmayan iş sahibi bazı tehlikeleri göze almış demektir. Bu isi büyük bir inşaat müessesesine vermeyen fakat basit bir müteahhide tevdi eden iş sahibi kendini bu tehleikeden kurtaramamıstır. Bununla beraber dâvalı müteahhit teknik okulda yetişmis ve 10 senelik bir tecrübeye sahiptir.

Dâvacının müterafik kusurunu da çok büyütmemek lâzımdır. B. K. nun 43 ve 44. cü maddesine göre kanton mahkemesi tarafından yapılan indirme ve müteahhidin ağır kusur karşısında B.K. nun 42/2 maddesinin tatbikını reddetmesi tenkit edilemez.

Temerrüt. Akreditif (1).

609

TEMERRÜT. AKREDİTİF. (1)

Akreditif mukabili beynelmilel satış. — Mukavelenin ademi ifasından dolayı alıcının zarar ziyan dâvası. — Kanton mahkemesince, satıcının mütemerrit hale konmamış olmasından dolayı dâvanın reddi. — Yabancı hukukun tatbikı icap ettiğini ve akreditifin açıldığının satıcıya bildirilmesi, ile onun mütemerrit bir hale sokulduğunu ileri süren alıcının Federal mahkemeye itirazı. Bu itirazın reddi.

İBK. 102; TBK. 101

1 — *Devetler huhusî hukukunda, mukaveleye, tarafları bir birine bağlıyan hukukî münasebetlerin en çok ilgili olduğu memleket hukuku tatbik olunur. Satış akdinde, satıcının mukavele anında, ikametgahının bulunduğu devletin hukuku tatbik olunur. Eğer bu kıtas hâdiseye kabili tatbik değilse işin icap ettirdiği diğer halleye istinaden hareket etmelidir.*

2 — *Akreditif açıldığının bildirilmesile satıcının mütemerrit hale gelebilmesi için, onun bu andan itibaren derhal edasının yerine getirmeye mecbur olması lâzımdır.*

Intra - Handels A. G. C. Perry, 4 temmuz 1953; RO 79 II 165.

Intra - Hendels A. G. Perry, aleyhine mukavelenin ademi ifasından dolayı zarar ziyan dâvası açmıştır. Teslim hususunda satıcıyı mütemerrit hale sokmadan, dâvacının mukavelenin ifasından vazgeçemiyeceği kanaatında bulunan Zürih kantonu yüksek mahkemesi dâvayı reddetmiştir. Bu karar aleyhine Federal mahkemeye müracaat eden dâvacının itirazları varit görülmemşitir.

GEREKÇENİN HULASASI

1 — Kanton mahkemeleri, ancak İsviçre hukukuna göre dâvaları halleder. Hâdisede, yabancı hukukun tatbikı icap ettiği hususu, kanton mahkemesi önünde ileri sürülmemiştir. Hal böyle olsaydı bile, tarafları bir birine bağlayan hukukî münasebetler en çok İsviçre ile alakalı olduğundan ancak federal hukuk kabili tatbiktir.

Federal mahkemeye göre, satış akdinde, en sıkı münasebt satıcının ikametgahının bulunduğu memleket iledir. (RO 78 II 77, JdT 1953 I 15; RO 78 II 191 JdT 1953 I 22; RO 77 II 84, JdT 1951 I 578; RO 77 II 191, JdT. 1952 171). Fakat hakikatte tabiyetsiz olan satıcının akdin inikadı esnasında

(1) Journal des tribunauX, 30 kasım 1954 No. 19 Sahife 578.

610

daimi bir ikametgahı da yok idi. Demekki bu kıstas kabili tatbik değildir. İşin ica pettird ği diğer hususlardan isrihraç edildiğine göre satış akdi İsviçre ile alakalıdır: mukavele İsviçrede yapılmıştır, alıcının ikametgahı İsviçrededir. Akreditif burada açılmıştır. (Dâvalı akreditifi mukaveleye göre New York'da da açtırılabilirdi). Ve nihayet malın, mukavele şartlarına uygunluğu hakkındaki şahadetname Cenevredeki Umumî kontrol şirketi tarafından tanzim edilecekti. Bu vaziyet karşısında mukavelenin «FAS Anvers» hükmünü ihtiva etmesi neticeyi değiştiremez. Zira bu hüküm nakliye ve sigorta masraflarının kime ait ilduğunu belli eder, yoksa ifa yerini değil, Anura-Handels A. G. nin ileri sürdüğünün aksine olarak yalnız başına, mukavelenin bu hükmü, Belçıka hukukunun tatbikının icap ettirmez. Binaenaleyh dâvaya İsviçre hukuku tabik edileceğinden dâvalının itirazı kabili tetkiktir.

2 — Dâvacı, kanton yüksek mahkemesinin, dâvalının temerrüt halinde bulunduğu hususunu kabul etmekle kanunu ç ğnediği iddiasında bulunmuştur. Dâvacının iddiasına göre, beynelmilel bir satışta akreditifin açılması, satıcıyı temerrüt haline düşürmeye kafidir. Alıcı akreditifi açtırmakla edasını ifa etm ştir. Zira bu muamele gösteriyorki mukavelenin ifası yalnız ve yalnız dâvalıya düşmektedir.

Bu fikir hatalıdır.

İki tarafa vecibe yükleyen mukavelelerde umumiyetle, taraflardan birisi edasını ifa etmekle - zımni olarak - diğer tarafı ifaya dâvet etmiş olur. (Klang, österr. BGB vol 4 p. 174 No 46) Hakikaten 1919 tarihli bir kararla (RGZ 97 No 4 P. 11) Alman tamyiz mahkemesi, satıcıyı temerrüde düşürmek için mukaveleye uygun olarakakdetif n açıldığının alıcı tarafından satıcıya bildirilmesinin kafi olduğunu kabul etmiştir. Bazı müellifler bu içtihadı zımni olarak tasvp etmşlerdr. (cf Soergel, BGB, 8 e éd. ad. § 284, rem. 2 P. 813)

Zikretmek icap ederki, bu hâdisede, satıcı akreditifin açılmasından sonra derhal şeyin teslimini taahhüt tmiştir. Bu muamelenin satıcıya bildirilmesi ve nakl ye senednin ikinci nushasının alıcı tarafından istenmesile alıcı, açıkca satıcıyı, satılan şeyi teslime dâvet etmiştir. Bunun içindir ki, bazı müellifler bu içtihada nazaran, satıcının temerrüt haline düşürülebilmesi ancak böyle bir ihtarı ihtiva eden ve Banka tarafından akreditifin açıldığını bildiren bir tebliğ ile mümkün görmekted rler. (Staudinger, BGB 9 e éd. vol II/1 p. 333; Becker, 2 e éd. ad art. 102 CO rem. 8).

Bu iki tezden hangisinin tercihe şayan olduğunu araştırmaktan içtinap etmek lâzımdır. Zira, akreditifin açıldığının bildirilmesi ile satıcının temerrüt haline düştüğü farz edilse bile, bu halde ancak satıcının akreditifin açılmasın-

611

dan sonra derhal edasını ifaya mecbur olduğu halde bir hüküm ifade eder... Hakikatte bu şart da yerine getirilmemiştir. Şöyleki, satış mukavelesine göre «teslime 15 aralık 1947 den evvel başlanacaktır». Halbuki akreditif 24 kasım 1947 de açılmıştır. Hal böyle olunca hiç bir surette satıcının temerrüdünden bahsedilemez. Çünkü o 14 aralıktan itibaren teslime başlayabilirdi.

612

Temyiz Kararları

HUKUK BÖLÜMÜ

İhtiyarî müzayede ile satışa çıkarılan bir garimenkulün şâyi hissesini satın almak için o gayrimenkulün şâyi hissedarının müzayedeye iştirak ederek pey sürmesi ve bilâhare müzayededen çekilmesi şufa hakkında feragati tazammun etmez.

Temyiz Tevhidi İçtihad Hukuk Umumî Heyeti
Esas : 27 — Karar : 3

Temyiz Mahkemesi Birinci hukuk dairesinin 24/11/1937 Tarih ve 1015 esas, 2360 karar sayılı ve Altıncı hukuk dairesinin 22/6/1954 Tarih ve 2622 esas, 3301 karar sayılı kararları arasındaki mübayenetin halli gerekli görülmesine mebni toplanan Tevhidi içtihat hukuk kısmı umumî heyetinde keyfiyet müzakere olundu:

Birinci hukuk dairesi ilâmına nazaran; İhtiyarî müzayede ile satılığa çıkarılan gayrımenkulün şâyi hissesine müzayede sırasında — diğer hissedarın pey sürmesinin ve bilâhare müzayededen çekilmesinin şuf'a hakkını ıskat etmiyeceği içtihat edilmiş olduğu halde Altıncı hukuk dairesi ilâmiyle: (Müzayedeye çıkarılan şâyi gayrimenkul hissesini satın almak için pey süren hissedar vekilinin 13700 liradan kefiyed ettiğini bildirerek müzayede kaimesini imza eylemesinin bu hisseyi satın alan şahsa karşı şuf'a hakkından feragatı tazammun ettiği) içtihat edilmiş olduğundan iki ilâm arasındaki mübayenet açıktır.

Bir gayrimenkulün şâyi hissesinin alenî müzayede ile satılığa çıkarılması halinde, şâyi hissedarlardan her birinin müzayedeye iştirâk ederek satmağa arzedilen hisseyi satın almak hakkını haiz bulundukları gibi bu yola baş vurmıyarak müzayededen satın alan üçüncü şahsa karşı şufa hakkını kullanmak suretiyle de o hisseyi elde etmek salâhiyetini haizdirler. Hissedarın müzayedeye iştirâk etmesi, şufa hakkını kullanması demek olmayıp bilâkis satılığa arzedilen hisseyi müzayede neticesinde taayyün edecek bedelle satın almak istemesidir. Muayyen bir hadden sonra hissedarın müzayededen çekilmesi de şufa hakkının istimalinden feragat olmayıp fiatı daha fazla yükseltmemek müzayede neticesini beklemek hususundaki kasd ifade eder. Müzayededen çekilen hissedarın bu yoldaki irade tezahüründe şufa hakkından feragat kasdının da mündemiç olduğu mânası çıkarılamaz. Diğer cihetden bir hakdan feragat bahis mevzuu olunca feragat beyanının veya izhar edilen

zımnî feragat iradesinin hukukî netice husule getirmesi için bu beyan veya zımnî iradenin borçluya hâdisede şuf'a mükellefine (meşfuunaleyhe) tevcih edilmiş olması şarttır. Çünkü feragat beyanı tekemmülü vusule bağlı beyanlardandır. Ve bu kabil beyanlar mahiyetleri icabı diğer tarafa tevcih edilmiş olmadıkca hüküm ifade etmezler. Müzayedeye iştirâk eden hissedarın müzayededen el çektiğine dair müzayede kaimesini imza etmesi suretindeki beyan şufa mükellefine karşı değil müzayede memuruna karşı tevcih edilmiş bir beyandır. Bu itibarla feragatın hukukî neticesini husule getirmesi için hukukan vücudu lâzım olan şart tahakkuk etmemiştir. Bu sebeple Temyiz Mahkemesi Altıncı hukuk dairesinin içtihadı isabetli bulunmamaktadır.

Netice; İhtiyarî müzayede ile satışa çıkarılan bir gayrimenkulün şâyi hissesini satın almak için o gayrimenkulün şâyi hissedarının müzayadeye iştirâk ederek pey sürmesi ve bilâhare müzayededen çekilmesi şuf'a hakkından feragatı tazammun etmeyip bu hissedarın şâyi hisseyi müzayede neticesinde ihale ile satın alan üçüncü şahsa karşı şuf'a hakkını kullanabileceğine ve Birinci hukuk dairesinin bu yoldaki içtihadının isabetli bulunduğuna 9/3/1955 Tarihinde yapılan ilk müzakerede reylerin üçde ikiyi geçen ekseriyetiyle karar verildi.

Kadastro tesbitinin hatalı yapıldığı iddiasile açılan dâva.

Temyiz Birinci Hukuk Dairesi
Esas : 2236 — Karar : 1927

Babadağın cumhuriyet mahallesinden Hasan kızı Hatice Manisalıoğlu vekili Sabahattin Işı'ın aynı mahalleden Osman Kare aleyhine, müvekkilesinin tapu ile mutasarrıf bulunduğu mevki ve hududu belli gayrimenkulünün yol ve arsa kısmına dâvalı haksız olarak müdahale ettiğinden dâvalı namına yanlış tesis edilen tapu kaydının iptaline ve hududlarının tapu kaydına göre tashihine ve - vâkî müdahalesinin men'ine karar verilmesi talebile açtığı dâvadan dolayı cari muhakeme sonunda: dâvacının evinin sol hududunu teşkil eden münazaalı yerlerden yol kısmı tapusu içinde ve dâvacıya ait olarak kalmakta ise de eskiden bir tek gayrimenkul iken bilâhare ayrılarak iki hane halinde 941, 943 yıllarında senetsizden tesis edilen kayıtlarla tarafların tapu ile mutasarrıf bulundukları gayrimenkullerden dâvalıya ait 942 tarihli tapuda yazılı evin hududunu münazaalı yol teşkil etmesine ve 40, 50 senedenberi mezkûr yolun taraflarca müşterek olarak kullanıldığı ve dâvalıya ait tapunun tedavül ettiği Nisan 941 tarih ve 24 numaralı tapudaki kayıtta dâva konusu yol kısmının müşterek olarak tescil edilmesine ve münazaalı arsanın da

614

her iki tapu hududları içinde müşterek bulunduğu mahallen yapılan keşif ve tatbikatla anlaşılmasına ve kroki münderecatına göre bir ölçüye müstenid olduğu anlaşılamayan taraflara ait kayıtlarda mikdar hakkında ki yazılışın hukukî bir kıymeti bulunmamasına ve mükaddem tarihle tesis edilen bir kayrın hükmünü müehher tarihli bir kaydın gideremiyeceğine binaen işbu dâvanın reddine dair Babadağ asliye hukuk mahkemesinden sadır olan 13/1/955 gün ve 64/4 sayılı ilâmın temyizen tetkikı dâvacı vekili tarafından müddetinde verilen dilekçe ile istenilmiş olmakla gereği düşünüldü :

K A R A R

Dâvacı kadastro tesbitinin hatalı yapıldığı iddiasile bu dâvayı açmıştır. Her iki tarafta ifrazen tesis edilmiş bulunduğu anlaşılan birer kayda dayanmaktadır. Mahkemece mahallinde yaptırılan tetkikatta ifraza ait kroki tatbik ettirilmemiştir. Bu vaziyette yapılan tetkikatın hüküm tesisine kâfi addi isabetsizdir. Yeniden mıntakayı iyi bilen kimselerden seçilecek bilirkişler delâletile itiraz evrakı müsbitesinden de istifade edilmek suretile her iki tarafa ait kayıtların sınırları birer birer irae ettirilerek mahalline tatbik edilmesi ve böylece her iki kayda tekabül eden arsaların arazide tesbit olunması ve ölçü işlerinden anlayan bir kimseye de kadastro tahririnde yaptırılan ve 2613 sayılı kanunun 47 inci maddesi mucibince ihzar edilmiş bulunan 5/12/1935 tirihli kadastro Tapu Tahriri Nizamnamesinin birinci maddesinde kabul edilen esaslara göre plânının tatbik ettirilmesi ve neticede kadastro tesbitinde bir hata bulunduğu tâyin kılındığı takdirde tashihine karar verilmesi iktiza ederken noksan tahkikata müsteniden yazılı şekilde karar verilmesi yolsuz ve temyiz itirazları bu bakımdan yerinde görüldüğünden kabuliyle hükmün yazılı sebepten dolayı H. U. M. K. nunun 426 ncı maddesi gereğince NAKZINA ve 1330 kuruş temyiz harcının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 4/4/955 tarihinde ittifakla karar verildi.

Medenî Kanunun 917 inci maddesine dayanan dâvalar bir senelik müruru zamana tâbidir.

Temyiz Üçüncü Hukuk Dairesi
Esas : 3900 — Karar : 2837

Dâva : Tapuca Hatice namına kayıtlı iki parça tarla hissesini noterlikce tanzim olunan vekâletnameye istinaden ve tapu memuru huzurunda hüsnünîyetle 1000 liraya satın alıp bedelini bâyilerine ödeyerek adına tescil ettirdiği

615

halde zamanın tapu Memuru hiç bir mahkeme kararı olmadan müesses tapu kayıtlarının ibtaliyle Hatice hissesini aher şahislara devredilmesine sebebiyet vermiş ve bu sebeple kendisi 1000 lira zarara uğratılmış olduğundan bin liranın dâvalıdan tahsili istemine dairdir.

Karar : Tafsilâtı hüküm yerinde yazılı olduğu üzere; Dâvalının varit görülmeyen husumet ve zaman aşımı hakkındaki defilerinin reddile tapu kayıtları üzerinde tetkikat yapan bilirkişi beyanile sabit olan dâva veçhile bin liranın dâvalı hazineden alınarak dâvacıya verilmesine ve faiz talebinin reddine karar verildiği hakkındadır.

Temyiz eden : Dâvalı Hazineye izafetle vekili avukat Rifat Sakallıoğlu.

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün evrak okunup - gereği - düşünüldü:

Temyiz olunan hükmün dayandığı gerekçelere ve muhakeme safhalarına ve Medenî K. nun 917 inci maddesine dayanan dâvalar bir senelik müruruzamana tâbi olup dâvacı namına müesses tapu kaydının 17/4/951 tarihinde ibtal edildiği ve işbu dâvanın da 14/5/952 tarihinde açılığı anlaşılmakta ise de dâvacının kendi namına mevcut tapu kaydının iptal edildiğine dâva tarihinden bir seneyi mütecaviz bir zaman evvel muttali bulunduğu dâvalı hazine tarafından iddia ve ispat edilmemiş olmasına göre bu cihete ve saireye dokunan temyiz itirazları yerinde değilse de esasen azledilmiş bir vekil tarafından yapılan satış ve temlik muamelesi hukukan muteber bulunmamış ve bu suretle dâvacının iktisabıda muteber bir akde istinat etmemiş olduğundan muteber olmayan ve yokluk ifade eden işbu akit gereğince namına yapılan tescil muamelesinin iptalinden ötürü bir talepte bulunmaya hakkı olmadığı gözönünde tutularak dâvanın reddi gerekli iken bu cihetten zuhul edilerek yazılı şekilde tahsile kaıar verilmesi yolsuz ve bozma dileği bu - bakımdan yerinde ilduğundan hükmün bu sebepten (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı 3220 kuruş temyiz masrafının haksız çıkacaktan alınmasına 26/4/954 tarihinde ittifakla karar verildi.

İcra ve İflâs Kanununun 6 ıncı maddesinin sureti tatbiki.

Temyiz Mahkemesi Dördüncü Hukuk Dairesi
Esas : 6023 — Karar : 4634

DÂVA : Şahsî alacakları olup İcraca tahsil edilmiş olan 1671 lira 80 kuruşun eski İcra Memuru akif Çağlayan tarafından zimmetine geçirilmiş,

616

bu zimmeti ödemekte kendisinin aczi tahakkuk eylemiş olduğundan bahsile İcra ve iflas kanununun 6 ıncı maddesi mucibince mezkûr alacaklarının hazineden tahsiline karar verilmesi isteminden ibarettir.

HÜKÜM : Tafsilâtı ilâmında yazılı olduğu üzere; İcra Memurunun hükmen aczi tahakkuk ettikten sonra hazine aleyhine dâva açılabileceğine ve böyle bir dâva açılmamış bulunmasına ve İcra Memurunun aczi bir Mahkeme ilâmile tebeyyün etmemiş ve esasen dâvanın rüyeti de Şûrayi Devlete ait bulunmuş olmasına binaen, dâvanın reddine karar verildiğine dairdir.

TEMYİZ EDEN : Dâvacılar.

TEMYİZ KARARI

Temyiz İsteminin müddeti içinde olduğu anlaşıldıktan ve dosyadabulunan bütün kâğıtlar okunduktan sonra gereği düşünüldü :

İcra Memurunun, dâvacı alacaklılara ait parayı hasbelvazife zimmetine geçirmesi hadisesi İcra iflâs kanununun 6 ıncı maddesinde vazolunan hükümler sebebile hususi hukuka mütedair olup, bu yüzden mütehassil uyuşmazlıkların halli ise; Adlî kazaya tâbi olduğu düşünülmeyerek Mahkemece vazifesizlik kararı itası yolsuz bulunduğu gibi zimmeti sebebile birinci derecede mesul olan İcra Memurununun borcu ödemekten aczinin tahakkuk eylediği dosyada mevcut ve İcra Dairesinden verilen resmî vesika münderecatile anlaşılmış ve şu suretle zararı tazmin vecibesi sözü edilen kanunun 6 ıncı maddesi mucibince hazineye terettüp eylemiş bulunduğu halde hilafına mütalâa ile Memurun aczinin bir hüküm ile tahakkuk eylememiş bulunduğundan bahsile yazılı şekilde dâvanın reddine karar verilmesi dahi usul ve kanuna muhalif görüldüğünden temyiz edilen hüküm her iki sebepden (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı temyiz masrafının ileride haksız çıkacak tarafdan alınmasına 28/10/954 tarihinde ittifakla karar verildi.

İstimlâkten vaz geçildiği takdirde mahrum kalınan menfaatin tazmini...

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi
Esas : 3771 — Karar : 4662

Dâva : Müvekkilinin dört kıta tarlasına istimlâk dolayısile dâvalı Vekâlet tarafından elkonularak 942 senesi başından beri işgal edilmiş ve bilahare istimlâkten vaz geçilmiş olduğundan bahsile mahrum kaldığı sekiz senelik menfeati karşılığı 6000 liranın dâvalıdan tahsiline karar verilmesi isteminden ibarettir.

617

HÜKÜM : Tafsilâtı ilâmında yazılı olduğu üzere; 5591 Sayılı kanun hükmünce Askerî Fabrikalara ait hukuk ve vecibeler makine ve kimya endüstrisine devredilmiş olmakla Millî Savunma Vekâletine husumet teveccüh etmeyeceğinden dâvanın husumet noktasından reddine karar verildiğine dairdir.

TEMYİZ EDEN : Duruşma yapılmak suretile hükmün temyizen tetkiki dâvacı Mehmet vekili Avukat Arif Emre tarafından istenilmiştir.

TEMYİZ KARARI

Hâdisenin duruşmaya tâbi mevaddan olduğu anlaşılarak bu istem kabul edilmiş ve gün tâyin edilerek taraflar vekillerine davetiye gönderilmiştir. Muayyen günde mümeyyiz dâvacı vekili Avukat Arif Emre ve dâvalı adına Hazine vekili Avukat Abdi Kutay gelmiş olmalarile duruşmaya başlanarak temyiz isteminin müddeti içinde olduğu anlaşıldıktan ve taraflar vekillerinin şifahi izabatı dinlenildikten sonra karar verilmek üzere bırakılan günde dosyada mevcut bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü :

Millî Savunma ihtiyacları için istimlâk olunacak gayrimenkullere ait istimlâk bedellerinin Millî Savunma Vekâleti tarafından Bankaya ve bulunmayan yerlerde Mal sandıklarına yatırıldıktan sonra elkonulacağı 3887 sayılı kanun hükümleri icabından olup, dâvacı tarafından, kanunun bu âmir hükmüne riayet edilmeksizin gayrimenkullerine 942 yılında dâvalı vekâletce elkonulmak suretile 948 yılına kadar ziraattan men edildiğinden ve 948 yılında da istimlâktan vaz geçilmiş olduğundan bahsile bu müddete ait ecrimislin tahsili istenilmiş olmasına göre dâvalı Vekâlete husumet müveccah iken 5591 sayılı kanunun 18 inci maddesinden bahsile husumet noktasından dâvanın reddine karar verilmesi yolsuz ve usul ve kanuna muhalif ve dâvacı vekilinin bozma dileği bu itibarla varit olduğundan hükmün (BOZULMASINA) ve dâvacıyı temyiz murafaasında bulunan Avukat Arif Emre için tarifeye göre takdir olunan 100 lira vekâlet ücretinin dâvalı Vekâletten alınarak dâvacıya verilmesine ve aşağıda yazılı temyiz masrafının ileride haksız çıkacak tarafdan alınmasına 1/11/954 tarihinde ittifakla karar verildie.

İskân yerlerini terk ve Türk tabiiyetini gaip edenlere iskân yolile verilen gayrimenkullere ait tapu kaydının iptali ve yeniden Hazine adına tescili, tahsisin kaldırılması hakkında idarî Mercilerce verilecek kararın kesinleşmesine bağlıdır.

Temyiz Beşinci Hukuk Dairesi
Esas : 2959 — Karar : 5032

Dâva : Dâvalının dâva dilekçesinde isimleri yazılı murislerinden Leyladan madası 332 yılında iskânca kendilerine tahsis edilen gayrimenkulleri

618

terkederek Yunanistana gitmek suretile iskan haklarını zayi etmiş oldukları cihetle bunların hisselerinin hazineye intikali gerekdiğin den bahsile namlarına olan tapu kaydının iptalile hazine adına tapuya tesçiline karar verilmesi istenilmişdir.

Hüküm : Dâvalının Babası, annesi ve kardeşlerine 332 yılında iskânnen tahsis edilen gayrimenkullerin Leyladan maada diğer maliklerinin 336 yılında yurdu terkederek Yunanistana gittikleri Nüfus memurluğunun yazısile anlaşılmış olmasına binaen bunların hisselerine ait tapunun iptalile hazine adına tesçiline karar verilmişdir.

Temyiz eden : Dâvalı

TEMYİZ KARARI

Temyiz talebinin müddeti içinde olduğu görüldükten ve dosyadaki kâğıtlar okunnup iş anlaşıldıktan sonra icabı müzakere olundu.

Dosya içindeki tapu kayıt örneklerine göre dâvalının isimleri yazılı murisleri namına aralık 934 tarihinde 8 parça gayrımenkul tesçil edilmişse de bu kayıtta iktisap sebebpleri hakkında bir izahat görülmemiş ve mahkemece de tahkik edilmemişse de dâvacı hazine vekili bu araziler iskân yolile dâvalının murislerine tahsis edildiği halde iskân yerlerini teketmeleri sebebile Türk tabiyetini ve iskân haklarını kaybettiğinden bahsile namlarına olan tapu kayıtlarının iptali ile hazine adına tesçilini istemiş ve 2510 sayılı kanunun 5098 sayılı kanunla değiştirilen 39 uncu maddesinin 3 üncü bendine göre tahsis keyfiyeti idari mercilerce kaldırılıp bu baptaki karar kesinleşmedikçe tesçilin iptali ve hazine namına tesçile istenemiyeceği halde bu cihet aratırılmaksızın mahkemece dinlenilen şahitlerin ifadelerine istinaden yazılı olduğu üzere karar verilmesi yolsuz ve temyiz itirazları varit bulunduğundan hükmün H. U. M. K. nun 428 inci maddesi gereğince (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı 900 kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak tarafdan alınmasına 17/9/954 tarihinde ittifakla karar verildi;

İcra ve İflâs Kanununun 331 inci maddesine temas eden suç hakkında tetkikat icrası mahkemeye ait olup tedkik merciinin vazifesi dışındadır.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi
Esas : 2424 — Karar : 2515

Alacaklısını zarara sokmak maksadile muvazaa ile mal kaçırmaktan maznun Şevket Şeral ve buna yardım etmekten maznun babası Halim Saal'ın İcra ve İflâs kanununun 331 inci maddesine tevfikan mahkûmiyetleri-

619

ne dair (Hendek) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 3/7/953 tarihli hükmün temyizen incelenmesi mahalli C. Müddeiumumiliği ile adları geçen maznunlar tarafından istnmesi üzerine bu işle ilgili dosya C. Başmüddeiumumiğinden bozma talebini havi tebliğname ile Temyiz 4 üncü Ceza dairesine göndıilmiş ve bu daireden de görevsizlik kararile dosyasının bilâ tetkik C. Başmüddeiumumiliğine iade edilmesi sebebile mezkûr dosya C. Başmüddeiumumiliğinden 17/5/954 gün ve 3/6370 sayılı kenar yazı ile daireye tevdi edilmiş olmakla okundu ve gereği görüşülüp düşünüldü:

İcra ve İflâs Kanununun 16 ıncı babını ihtiva eden maddelerde ne gibi suçlar hakkında İcra tedkik mercilerince cezaî hüküm verileceği tasrih edilmiş olup 331 inci maddeye temas eden suç hakkında böyle bir kayıt ve işaret mevcut olmadığından mezkûr madde hükmünün tatbikını icap ettiren suçun muhakemesi icra tedkik merciinin vazifesi dışında kaldığı ve ait olduğu mahkemece bu hususta ittihaz edilen hükme karşı vâkı olan temyiz talebinin tasdikı da dairemizin salâhiyetine girmediği ve maznunlara isnat olunan suçun sözü geçen kanununun 338 inci maddesinin tatbikini gerektiren bir suç olması halinde de Asliye mahkemesince bu yolda hüküm verilmiş olması sebebile yine işin tedkıkı dairenin salâhiyeti haricinde kaldığı cihetle bu baptaki evrakın tedkiksiz olarak cumhuriyet Başmüddeiumumiliğine iadesine 24/5/954 tarihinde ittifakla karar verildi.

Müvekkilini temsilden doğan avukatlık ücreti, vekilin kendi mesaisi neticesinde müvekkilin muhafaza veya iktisap eylediği mal ve alacağa başka bir alacaklı tarafından haciz konduğu takdirde vekilin rüçhan hakkı olup mesai neticesinde iktisap edilmeyen müvekkile ait başkaca haciz konduğu takdirde icra kanununun 100 üncü maddesi gereğince derece tâyini icap edeceğine dairdir.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi
Esas : 2291 — Karar : 2628

Alacaklı tarafından verilen 2/4/954 tarihli dilekçede; vekâlet ve ücret mukavelesi gereğince takip ücretinden mütevellid 1500 lira alacağının bir vesikaya müstenid olmadığından bahsile müvekkili lehine tahakkuk eden **Ömer Şenel zimmetindeki alacağa** iştirak edemiyeceğine dair icra memurluğu kararının kaldırılması istenmekte ise de; vekâlet ve ücret mukavelesinin İcra ve İflâs Kanununun 100 üncü maddesinde tadad edilen vesaikden sayılamıyacağına ve 3499 sayılı avukatlık kanununun 134 üncü maddesinin birinci fıkrasında nukuddan bahsedildiği halde ikinci fıkrasında emvalden bahsedilmesine ve müvekkili Durmuş ile borçlu Ömer arasındaki dâvanın emval dâvası olmayıp borçtan kurtulma dâvası bulunmasına ve binnetice takip nakilde

620

ilğili olması hesabile bu bakımdan mezkûr maddenin burada tatbik edilmiyecegiğine ve usulüne uygun olarak ittihaz olunan 31/3/954 tarihli hacze iştirâk kararında da başkaca bir yolsuzluk bulunmamasına binaen vâkı şikâyetin reddine karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz eden : Alacaklı

TEMYİZ KARARI

Temyiz dilekçesinin müddeti içinde verilip kaydedildiğ anlaşıldıktan ve bütün kâğıtlar okundutan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

3499 sayılı avukatlık kanununun 134 üncü maddesinin ikinci fıkrasında: mukave ile kararlaştırılan veya Hâkim tarafından takdir olunan vekâlet ücretinden dolayı kendi mesaisi neticesinde müvekkilin muhafaza veya iktisap, eylediği mal ve alacak üzerinde diğer alacaklılara karşı avukatın rüçhan hakkını haiz olduğu yazılı olup hadisede alacaklı tarafından bu suretle müvekkili temsilen iktisap edilmiş olan bir hak ve alacak üzerine haciz konduğu anlaşılamamış olduğundan İcra ve İflâs Kanununun 100 üncü maddesi hükmünün tatbikı lâzım gelmiş olmasına ve sözü geçen Avukatlık kanununun 134 üncü maddesinde yazılı rüçhan hakkı bahis mevzuu edilemiyeceğine göre temyiz eden alacklının yerinde bulunmayan bozma dileğinin reddile neticesi kanuna uygun olan merci kararının İcra ve İflâs Kanununun 366 ve H.U.M. Kanununun 438 inci maddeleri gereğince (Tasdikına) ve aşağıda yazılı masrafın temyiz isteyenden alınmasına 31/5/954 tarihinde ittifakla karar verildi.

Ziraat işinde kullanılan jip otomobilinin hacizden istisna edilmesi lüzumuna dairdir.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi
Esas : 2618 — Karar : 2744

Hâdisede haczedilen jip otomobilile borçlunun ziraatını temin ettiği anlaşılmış olduğundan otomobil üzerine konulan haczin kadırılmasına karar verildiği beyanından ibarettir.

TEMYİZ EDEN : Alacaklı vekili avukat Mehmet Nalbantoğlu

TEMYİZ KARARI

Temyiz dilekçesinin müddeti içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü :

621

Haczolunan jip otomobilinin ziraat işlerinde kullanıldığı borçlu tarafından ileri sürülmüş ve İcra ve İflâs Kanununun 82 inci maddesinin 4 numaralı bendinde borçlu çiftçi ise kendisinin ve ailesinin maişetleri için zarurî olan arazi ve çift hayvanları ve diğer teferruatının haczolunamıyacağı açıkca gösterilmiş ise de çiftçi olduğu anlaşılan borçlu ve ailesi efradının geçimleri için kendilerine ne kadar arazi terki lâzımgeldiği ve münhasıran bu arazinin ziraatı için olduğu usulü dairesinde yerinde seçilecek bilirkişi marifetile tetkik ve tesbit edildikten sonra haczolunan jip otomobilinin sırf kendisine ayrılacak arazi bakımından vasıta olarak kullanılmasında zaruret olduğu anlaşıldığı takdirde hacizden istisnası cihetine gidilmesi iktiza ettiği halde mercice borçluya terki icip eden arazi mikdarı ve bu arazi için kullanılması zarurî olan vasıtanın mahiyet ve adedi lâyikile araştırılmaksızın mücerret bilirkişiler tarafından umumî şekilde vâkî olan beyan ve mütalâaya müsteniden yazılı olduğu üzere karar verilmesi kanuna aykırı olduğundan temyiz olunan kararın bu sebepten İcra ve İflâs kanununun 366 ve H.U.M. Kanununun 428 inci maddeleri gereğince (Bozulmasına) ve aşağıda yazılı masrafın ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 8/6/954 tarihinde ittifakla karar verildi.

Ormandan Ruhsatsız ağaç kat'ından dolayı ağaç bedelinin tazmini hakkında verilen hükme müsteniden tahsili istenen alacağın 6385 sayılı kanunun şumulüne girmesi sebebiyle terkini icap eder.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi
Esas : 2847 — Karar : 3005

Takip kesinleşmiş ceza ilâmına müsteniden 112 lira 47 kuruşun tahsili talebinden ibaret bulunmuş ise de 5677 salıyı kanunla cezası affa tâbi olan orman suçları hakkında 6385 sayılı kanun gereğince tazminat dâvası açılamıyacağı gibi açılmış olanlar ve parası tahsil edilenler borçlu lehine terkin edileceğinden alacakının ref'i talebinin reddi ile icranın durdurulmasına ve tahsil edilen 112 lira 47 kuruşun borçluya iadesine karar verildiği beyanından ibarettir.

TEMYİZ EDEN : Alacaklı işletme vekili avukat Nihat Aral.

TEMYİZ KARARI

Temyiz dilekçesinin müddeti içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü :

622

İcraya konulan 16/6/944 tarihli kesinleşmiş ceza ilâmı hükmünce borçludan tahsili istenen tazminat; ruhsatsız ormandan kesilen ağaçların tarife bedeli üzerinden hesap edilen karşılığını teşkil etmesi icap ettiğinden 5677 sayılı af Kanununun 4 üncü maddesinde istisna edilmiş olan tazminat arasında bulunması dolayısile ahiren yürürlüğe giren 6385 sayılı kanunun şumulüne girdiği ve bu sebeble terkine tâbi olduğu anlaşılmasına ve mezkûr ilâmda yazılı mahkeme masrafı ile avukaklık ücretine sözü geçen 6385 sayılı kanun hükmü şamil olmayacağından yalnız mahkûmun bih masraf ve ücret hakkında icranın devamı lâzım geleceğine göre alacaklı orman idaresinin yerinde bulunmıyan bozma dileğinin reddile kanuna uygun olan merci kararının İcra ve İflâs kanununun 366 ve H.U.M. Kanununun 438 inci maddeleri gereğince (Tasdikına) ve aşağıda yazılı masrafın temyiz isteyenden alınmasına 21/6/954 tarihinde ittifakla karar verildi.

Kaza vukuunda Sigorta mukavelesi hükümlerinin yerine getirilmesine dair.

Temyiz Ticaret Dairesi
Esas : 583 — Karar : 9260

DÂVA : Dâvacı vekili müvekkili sahibi olduğu 60 plâka sayılı kamyonun dâvalı şirkete sigorta ettirdiğini, mezkûr kamyon 13/5/953 tarihinde yolda vukubulan kaza neticesinde hasara uğradığını ve bu hasarın müvekkili tarafından yapılan masrafla ber taraf edildiğini, mukavele hilâfına dâvalı şirket parayı ödemediğini beyanla müvekkilinin işbu hasar için sarfettiği masrafla mahrum kaldığı kâr mecmuu bulunan 26334,33 liranın faiz mahkeme masrafı ve vekâlet ücretile birlikte dâvalı şirketin tahsilini istemiştir.

HÜKÜM : Tetkik edilen sigorta poliçesine ve dâvacı vekilinin duruşma sırasında esas şoförün hastalığı ve hamule sahiplerinin israrı üzerine kamyonun ehliyetsiz bir şoförün sevk ve idare ettiğini ikrar etmesine nazaran yerinde görülmeyen dâvanın reddine ve 956, 10 lira vekâlet ücretinin dâvacıdan alınarak dâvalıya verilmsine muhakeme masrafının dâvacıya aidiyetine karar verildiğini natıktır.

TEMYİZ EDEN VE MURAFAA İSTEYEN : Dâvacı vekili avukat İrfna Şakir Öngören

TEMYİZ KARARI

sebkeden talebe mebni murafaa için tâyin edilen günde temyiz eden adına vekili avukat Semih Eskin ile karşı taraf adına vekili avukat Mehmet Vedat Ant gelip temyiz müddeti hakkında bir diyeceği olmadığı ve temyiz dilekçe-

623

sinin müddeti içinde verildiği anlaşıldıktan ve hazır bulunan vekilleri dinlendikten sonra vaktin darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması başka bir güne bırakılmıştır. Bu kere temyiz edilen ilâm ve dosyadaki kâğıtlar okunarak işin gereği hakkında görüşülüp düşünüldü.

Dâvacının ehliyetli şoförünün yolda hastalanması üzerine uyumak ihtiyacı ile direksiyondan ayrıldığı ve direksiyona ehliyetli bulunmayan şofömuavini Alinin geçtiği ve kamyonun hasarına sebeb olan kazanın vukuu anında kamyonun bu ehliyetsiz şoför muavini Alinin idare etmekte olduğu dâvacı vekilinin ikrarı ve ceza ilâmı münderecatiyle anlaşılmaktadır. Sigorta mukavelenamesinin umumî şartlarının birinici maddesinde B. bendinde aynen (Otomobili sevk ve idare eden şahıs nizamat ve mukarrerat belediyece muvafık meri bir seyrisefer vesikasına haiz olmalıdır. Aksi takdirde işbu mukavelenamenin hiç bir hükmü olmayıp sigortalının her türlü hukuku sakıtolur). hükmü mevcuttur. Mukavelenamedeki bu hükm ile ehliyetli şoforler idaresinde vukua gelecek hasarlar derpiş edilmiş olup acemi ve ehliyetsiz kimseler tarafından idare edilen vasıtaya arız olan zararlar sigorta edilmemiş bulunmasına ve bu burumun ehliyetsiz kimselerin sebebiyet verecekleri kazalar hakkındaki (Sigorta tekniğine esas olan) ihtimali hesapların neticesinin ehliyetli kimselerin sebebiyet verecekleri kazalar hakkındaki ihtimali hesap neticelerinden farklı olmasından doğmasına göre dâvacının mücbir sebebe ve saireye taallûk eden temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün (TASDİKINA) ve aşağıda yazılı 910 kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 27/11/954 tarihinde ititfakla karar verildi.

Ticarî akitlerin ifasında vâde ve ademi ifada tazminat.

Temyiz Ticaret Dairesi
Esas : 36 — Karar : 9464

DÂVA : Dâvacı vekili, müvekkili ile dâvalının mukavele mucibince zeytin alım ve satımından mütevellit sermayeden fiat farkı ve kârdan mahmahrumiyetden bakiye alacağı olan cem'an 4150,08 liranın faiz, vekâlet ücreti ve muhakeme masraflariyle birlikte dâvalıdan tahsilini istemiştir.

HÜKÜM : Dosya münderecatına, mukavele ve mukaveledeki imzanın dâvalıya dair istiktap raporu ve Ticaret Odası yazısı mesaline ve dâvalının mehkemenin son celselerinde gelmediği gibi vekil de göndermemesi durumuna göre 23/11/951 tarihli anlaşmanın feshine ve bakiye sermaye ve fiat farkı ve mahrum kalınan kâr mecmuu bulunan 2569 lira 78 kuruşun 16,20 lira ve 70 lira 71 kuruş vekâlet ücretiyle birlikte dâvalıdan alınıp dâvacıya

verilmesine fazla talebin reddine, muhakeme masrafının kararda gösterilen nisbete göre taraflara tahmiline karar verildiğini natıktır.

TEMYİZ EDEN VE MURAFAA İSTEYEN : Dâvalı vekili avukat Şahabettin Kuranel ve Fikret Güneş

TEMYİZ KARARI

Sebkeden talebe mebni murafaa için tâyin edilmiş olan günde temyiz eden adına vekili avukat Fikret Güneş gelip karşı tarafa dâvetiye tebliğ edildiği halde gelmediği anlaşılmakla gıyabında murafaa icrasına karar verilerek temyiz dilekçesinin müddeti içinde verildiği görüldükden ve müneyyiz vekili dinlendikden sonra vaktin darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması başka güne bırakılmışdı. Bu kerre temyiz edilen ilâm, ve dosyadaki kâğıtlar okunarak işin gereği hakkında görüşülüp düşünüldü.

1 — Mahkeme kararında bildirilen sebeplerle taraflar arasındaki satış akdinin sabit ve muteber sayılmasında ve dâvalı tarafın şahitlerinin dinlenmemiş olmasında usûl ve kanuna aykırı bir cihet bulunmadığından dâvalının bozma sebepleri şümulü dışında kalan bütün temyiz itirazları yersiz görülmüştür.

2 — Dâvacıya satılan zeytinlerin tahminen 10 ton olduğu akidde yazılı olmasına ve tahminen 10 ton sözünün tam 10 ton manasına gelmeyeceğine ve bu sözlerin manası hakkında Ticaret Kanununun 675 inci maddesindeki hüküm uyarınca tefsir mümkün olamıyacağından adı anılan kanunun 676 ncı maddesindeki örf ve adeti ve ahvali esas tutan tefsir kaidesinin tatbikî gerekli olmasına göre akdin yapıldığı yer olan gemlik örfü ve senetde tesbit edilen şartlar göz önünde tutularak tahminen 10 ton şeklindeki Zeytin teslimi taahhüdünün en az kaç ton ve kaç kilo zeytinin tesliminin taahhüt edilidiği manasına alınması lâzım geleceğinin Gemlik Ticaret Odasından sorularak akdin mevzuu olan kesin miktarın tâyini gerekli ve bu cihete dokunan temyiz itirazı yerindedir.

3 — Dâvaya esas akidde mal teslimi hakkında bir vâde kararlaştırılmış olmadığı cihetle ve akdin senede bağlanmasının mal teslimi borcunun derhal yapılmayacağını anlattığı, alacaklının alacağını istemekde gecikerek borçlunun durumunu ağırlaştırması halinde bunun neticelerine katlanması lâzım geldiğinin Borçlar Kanununun 98 inci maddesinin son fıkrası yolu ile bütün akdî tazminatlara ve bu arada Ticaret Kanununun satış akdi hakkında kabul ettiği fiyat farkı şeklindeki tazminatlara dahi tatbikı lâzımgelen ayni kanunun 44 üncü maddesinden anlaşıldığı göz önünde tutularak akidle zımni ola-

625

rak kararlaştırılmış bulunan vâdenin tâyini ile bu vâde sonundaki tarihdeki mal fiyatıyle akidle kararlaştırılmış fiyatın arasındaki farkın hüküm altına alınması gerektir. Akiddeki zımni vâdenin tâyini de Ticaret Kanununun 676 ncı maddesindeki örf ve âdeti ve akdin, kayıt ve şartlarını incelemeyi emreden tefsir kaidesine göre yapılacaktır. Bu itibarla dâvaya esas akiddeki şartlar göz önünde tutularak Gemlik Ticarî âdetlerine göre bu zeytinlerin en geç hangi tarihte tesliminin satıcıdan istenmesi lâzımgeldiğini Gemlik Ticaret Odasından sorularak alınacak cevaba göre hüküm verilmesi gerekli ve bu cihete dokunan temyiz itirazı dahi yerindedir.

4 — Dâvacının dâvalıdan isteyeceği fiyat farkını ödeyip mal satınalması ve bu malı satması ve fiyat farkını dâvalıdan istemesi halinde akid dâvalı tarafından tamamıyle ve zamanında yerine getirilmişcesine elde edeceği kârı yine elde etmiş olacağı düşünülerek yalnız fiyat farkı şeklindeki tazminata hükmedilmek ve kârdan mahrum kalma tazminatı reddedilmek gerekli iken hâdiselerin tabii şekilde gelişmesi halinde meydana geleck durum ile dâvalının akdi yerine getirmemiş olması sonunda meydana gelen durum arasındaki farkın ancak zarar sayılabileceği ve ancak bu farkın tazminata easas tutulabileceği göz önünde tutulmaksızın hüküm verilmiş olması kanuna aykırı ve bu cihete dikunan itiraz da doğru görülmüştür.

NETİCE : Temyiz olunan hükmün 2-4 üncü maddelerde gösterilen sebeplerden Hukuk Usulü Muhakemeleri kanununun 428 inci maddesi gereğince (BOZULMASINA) ve diğer cihetleıe dokunan temyiz itirazlarının hepsinin reddine ve aşağıda yazılı 580 kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak tarafdan alınmasına 7/12/954 tarihinde ittifakla karar verildi.

626

Temyiz Kararları

CEZA BÖLÜMÜ

Bir şahsın çalıştığı harmandan geceleyin bir miktar buğday çalması; buğday lüzumuna göre açıkta bırakılmış mahsullerden ad edilemiyeceğinden maznuna T. Ceza K. nunun 491 inci maddesinin ilk fıkrası yerine 492 inci maddenin 8 inci bendine göre ceza verilmesi yolsuzdur.

Temyiz Ceza Umumi Heyeti
Esas : 10 — Karar : 11

Çalışmakda olduğu Âbit Tok'un açıkda bulunan harmanından geceleyin bir mikdar buğdayı çuvalına doldurup götüreceği sırada kendisini görenlerin bağırması üzerine çuval içine doldurduğu buğdayları yolda atarak kaçmak suretile hırsızlıktan maznun Cemâl (Cemil) Açık'ın fiiline uyan Türk Ceza kanununun 492/8, 522 ve 525 inci maddelerine tevfikan ve neticeten (Bir sene) hapsine ve bu kadar da Emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmasına mevkuf kaldığı günlerin cezasından mahsubuna ve 1825 kuruş haıç alınmasına dair (T U T A K) asliye ceza mahkemesinden verilen 11/2/954 tarihli hüküm Mahallî C. Müddeiumumisi ile maznunun vâki Temyiz taleplerine binaen Temyiz ikinci ceza dairesince tetkik olunarak : Hâdisedeki hırsızlık suçunun vasfına göre tatbikde isabet bulunmaması yolsuz görüldüğünden bahsile bozularak yerine iade edilmekle; eski hükümde ısrarı mutazammın mezkûr mahkemeden ahiren verilen 20/10/1954 tarihli hükmün dahi Temyizen tetkikı üst dereceli Ağrı C. Müddeiumumiliği ile maznun taraflarından müddetinde verilen istidalarla istenilmesine ve fakirlik ilmühaberi ita kılınmasına mebni dosya C. Baş Müddeiumumiliğinin; Israr hükmünün bozulması talebini havî 5/1/1955 tarihli tebliğnamesifle Birinci Reislik dairesine gönderilmekle ceza Heyeti umumiyesince okunup iş anlaşıldıkdan sonra icabı görüşülüp düşünüldü :

(K A R A R)

Buğdaylar harmandan çalınmış olduğundan ve harmana getirilen buğday lüzumuna göre açıkda bırakılmış mahsullerden addedilemeyeceğinden maznuna T. Ceza kanununun 491 inci maddesinin ilk fıkrası yerine 492 inca maddesinin sekizinci bendi ile ceza verilmesi yolsuz ve hususî daire ilâmında gösterilen bozma sebebi C. Müddeiumumiliğinin ve maznunun bozma talep-

leri bu itibarla varit bulunduğundan zikri geçen ızrar hükmünün tebliğnamede yazılı mütalâa veçhile BOZULMASINA ve On lira bozma harcının ileride haksız çıktığı takdirde maznundan tahsiline 24/1/1955 tarihinde EKSERİYETLE karar verildi.

Ceza M. Usulü K. nunun 74 üncü maddesindeki ehli hibreden maksadın mütehassıs hekim olmasına göre, mahkemece hâdisede aklî malûliyete müptelâ olduğu ileri sürülen maznunun müşahede altına alınmasını icap ettiren bir hali bulunup bulunmadığının tesbiti için mütahassıs olmıyan hükûmet tabibine sevk edilmiş olması yolsuzdur.

Temyiz Ceza Umumî Heyeti
Esas : 31 — Karar : 32

Amcası Mehmet Çoban'ı öldüren ve bu sebeple mevkufen muhakemesi yapılmakta olan Ökkeş Karanın babası Ömer Kara ve oğlu Hüseyin Karayı; Amcasının intikamını almak maksadiyle ve kan gütme sebebile aynı kasıt altında ve aynı zaman ve mek··nda öldümek ve maktûl Ömer diğeı oğlu Mustafa Karayı da kasten öldürmeğe tam derecede teşebbüs eylemekten maznun Duran oğlu 341 doğumlu mükerrir Ali Çobanların yapılan muhakemesi sonunda: Maznunun Ömer Kara ile oğlu Hüseyin Karayı öldürmesinden dolayı hareketine uyan Türk Ceza kanununun 6123 sayılı kanunla değişen 450/5,10 uncu maddesine tevfikan (İDAM) cezası ile mahkûmiyetine ve cezanın nevi ve mahiyetine göre mağdur Mustafa Karayı öldürmeğe teşebbüş hususunun ve daha evvel işlediği suçlardan verilip infaz edilmiş olduğu anlaşılan mahkûmiyetlerinin ayrıca nazara alınmasına mahal olmadığına ve bin lira manevî tazminatın Ali Çobanların mirasçılarından alınarak müdahil Ali Karaya verilmesine dair Maraş ağır ceza mahkemesinden verilen hüküm resen temyiz tetkikine tâbi olduğu gibi duruşmalı olarak temyizen tetkikı da maznun tarafından istenilmesine mebni Temyiz Birinci ceza dairesince tetkik olunarak; 1 — Maktûl Hüseyinin muayene ve otopsi ameliyesine baslanmadan evvel hükümet hekimine ahdında bulunduğu yeminin hatırlatılmış olduğu 26/1/954 Tarihli zabıt varakasına derçedilmiş bulunmasına göre tebliğnamenin 3 No: lu bendindeki mütalâa ve maznun Ali Çobanlar tarafından ehliyeti cezaiye bakımından duruşma sırasında ileri sürülen malûliyeti akliye iddiası mahkemece usulün 74 üncü maddesi hükmünce muameleye tâbi tutularak yaptırılan muayene sonunda: Ehliyetinin tam ve müşahedeye sevkini istilzam eden bir ârızası bulunmadığı raporla tesbit edilmekle tebliğnamenin dördüncü bendindeki mütalâa yerinde görülmemiştir. 2 — Beş ay evvel amcası Mehmet Çobanı öldüren ve bu sebeple mevkuf olup muhakemesi yapıl-

628

makta olan Ökkâş Karanın babası Ömer Kara ve kardeşi Hüseyin Karayı maznun Ali Çobanın kan gütme sebep ve saikı altında taammüden öldürdüğü hazırlık tahkikatı sırasında C. Müddeiumumisine verdiği 26/1/954 Tarihli ifadede (Öldürülen amuçam Mehmedin o günkü muhakemesine gitmiştim Koridorda Maktûl Ömer sığarasını çekerek; Makûl Hüseyin de bıyığını ısırak bana yan baktılar. Eve gittim yedili nagant tabancamı aldım dışarıya çıktım onlarla karşılaşınca evvelâ Ömer'i, sonra üstüme gelen Hüseyini vurdum bıçakla da Mustafayı yaraladım. Benim Ömer ve çocuklarını vurmaktan maksdım bunların bir müddet evvel amucam Mehmedi öldürmeleridir. Suçu bu tesir altında işledim. Şeklinde açık ikrarile son tahkikatta bu ifadeyi teyiden vak'a günü mahkeme koridorunda maktûl ve çocuklarının bana öfkeli bakmalarına kızarak amcamın intikamını almış olmak için öldürmeği düşündüm eve giderek tabancamı aldım çarşı içinde demirci dükkânları yanında ararken maktûl Ömeri dört oğlu ile birlikte karşıdan geldiğini gördüm; tabancamı çekerek evvelâ Ömer Karayı sonra da üzerime doğru gelen çocuklarına öldürmek kasdile rastgele ateş ettim. Kaç defa attığımı bilmiyorum) yolundaki beyanı ve şahit Polis Harunun maznunu yakaladığında (eğer sen yetişmeseydin ben onları da temizliyecektim) dediğine dair olan ve kastının hudut ve şumülünü gösteren ifadesi diğer şahitlerin şahadeti, maznunun bir kasıt altında birden fazla kimseyi kan gütme sebep ve saikiyle beraber taammüden istilzam ettiği itidal içinde düşünme ve kararla öldürdüğünü sübut mertebesine isal kılmış ve mahkemece bu hususlar karar yerinde tafsilen tahlil ve münakaşa olunarak mucip sebepleri izah edilmek suretile cürmün vasfı tâyin ve ceza takdir edilmiş olmakla müdafi avukatın tamyiz lâyihasında ve duruşmada ileri sürdüğü itrazlarla tebliğnamenin iki numaralı bendindeki sübuta ve tatbika müteveccih yerinde örülmiyen mütalâanın reddine; ancak müdahil için takdir edilen manevî tazimnatın mirasçılardan tahsiline karar verilmesi kanunsuz görüldüğünden tazminatın mahkûmun terekesinden tehsil edilmek üzere hükmün ilahı suretile tasdikına dair ittihaz ilunan 15/10/954 tarihli karar aleyhine C. Baş Müddeiumumiliğinden; (Maznunun duruşmada ileri süıdüğü aklî malûliyet iddiası üzerine hükûmet tabibine muayene ettirilerek alınan raporda ehliyetinin tam ve müşahedeye sevkini istilzam eden bir arızası bulunmadığı belirtilmiş ise de ileri sürülen âraz aklî hâlete taallûk etmesi itibarile maznunun akıl hastalıkları mütehassısına muayene ettirilmesi lâzım gelirken mütehassıs olmayan hükûmet tabibinin raporile iktifa edilmesinde isabet mütalâa edilemediği gibi birinci ceza dairesinin diğer bir hâdiseye vermiş olduğu (Maznunun aklî hâletinde bozukluk bulunduğu bildirilmesine göre kendisinin müşahedeye alınması lâzımgelip gelmiyeceği hakkında bu işde mütehassıs bir tabibin mütalâası alınarak ceza muhakemeleri usulü kanununun 74 üncü maddesi muktazası yerine getirilmek lâzım gelirken müte-

629

hassıs olmıyan tabibin mütalâasına göre karar verilmesi yolsuz olduğuna dair) 2/2/951 Esas, 53 karar 234 sayılı ilâmı da bu noktai nazarı teyit etmekte olduğundan ceza umumî hey'etince tetkikile birinci ceza dairesi kararının ancak bu cihetten bozulmasına karar verilmesi hususunda ve müddetinde itiraz edilmekle 12/1/955 tarihli itirazname ile Birinci Reislik dairesine gönderilen dâva dosyası Ceza Heyeti Umumiyesince okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü :

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 74 üncü maddesindeki ehli hibreden maksadın mütehassıs hekim olmasına göre mahkemece hâdisede aklî malûl yete müptelâ olduğu ileri sürülen maznunun göz altına alınmasını icap ettiren bir hali bulunup bulunmadığının tesbiti için mütehassıs olmıyan hükûmet tabibine sevkedilmiş olması yolsuz ve itirazname münderecatile maznunun temyiz tirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden Birinci ceza dairesinin aleyhine itiraz olunan 14/10/954 günlü tasdik kararının kaldırılmasına ve mahallî Mahkemesi hükmünün yukarıda izah olunan sebepten dolayı BOZULMASINA, depo edilen paranın maznuna geri verilmesine ve hüküm resen tetkike tâbi olduğundan harç alınmasına mahal olmadığına 24/1/955 Tarihinde Ekseriyetle karar verildi.

Katîleşmiyen hükmün kendiliğinden ele alınarak yeniden hüküm tesis olunması yolsuzdur.

Temyiz Ceza Umumî Heyeti
Esas : 54 — Karar : 50

Evinin altında ruhsatsız, kaçak kereste bulundurmaktan maznun Yakup Yazarın bir hafta hapis ve elli lira ağır para cezası ile cezalandırılmasına ve kerestenin müsaderesine; ve maznunun evvelce Ulus sulh ceza mahkemesinin 5/6/952 Tarihli kararı ile aynı nevi suçtan bir hafta hapis ve elli lira ağır para cezasına mahkûm olup mezkûr ilâm 18/7/952 Tarihinde kat'ileştikten sonra yukarıdaki suçu işlemiş olmakla mezkûr ilâmla tecil edilmiş olan cezanın da aynen çektirilmesine 14/5/953 tarihinde karar verilmiş ve bu karar maznunun temyizi üzerine temyiz üçüncü ceza dairesinde tasdik edilmiş ve ahiren mezkûr mahkemece ittihaz olunan 30/3/954 tarihli zeyil kararla; (Maznun 5653 sayılı kanunun 120 inci maddesile mahkûm edilmiş ve bu maddedeki suçlar af kanununa tâbi tutulmuş ve suçun mevzuu da 1,083 metre küp keresteden ibaret bulunmuş olduğundan bahsile 6385 sayılı kanunun ikinci maddesi mucibince af sebebile kesinleşen mahkûmiyet hükmünün infazına mahal olmadığına ve yakalanan emvalin suç aletlerile birlikte maznuna iadesine karar verilmiş ve işbu 30/3/954 tarihli kararın temyiz en tetkiki

680

Orman idaresi tarafından talebedilmiş olmasına mebni temyiz üçüncü ceza dairesince incelenerek idarenin temyiz itirazları ve tebliğnamedeki mütâa; dâva evrakı ve duruşma zabıtnamesi münderecatına ve af sebebiyle cezanın infazına mahal olmadığına karar verilmiş bulunmasına göre yerinde görülmediğinden reddile hükmün tasdikına dair ittihaz olunan 30/12/954 tarihli karar aleyhine C. Baş Müddeiumumiliğinden (Ceza Muhakemeleri usulü kanununun 402 inci maddesine göre kararın temyiz kabiliyeti olmadığı halde üçüncü ceza dairesinin hükmü tasdikında isabet mütalâaâ edilemediğinden onanma kararının kaldırılarak tebliğname veçhile hükmün Bozulmasına karar verilmesi hususunda ve müddetinde) itiraz edilmiş olmakla; 19/1/955 tarihli itirazname ile Birinci Reislik dairesine gönderilen dosya Ceza Hey'eti Umumiyesince okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü :

Usul Kanunu hükümleri dışında mahkemece; Kat'ileşen bir hüküm kendiliğinden ele alınarak yeniden hüküm tesis edilemiyeceğinden itirazname münderecatı bu itibarla yerinde olmakla Üçüncü ceza dairesinin aleyhine itiraz olunan 30/12/954 tarihli tasdik kararının kaldırılmasına ve Mahallince sonradan verilmiş olan 30/3/954 tarihli hükmün İzaholunan sebepten dolayı BOZULMASINA ve müdahil idare tarafından depo edilen paranın müdahile geri verilmesine ve kararın mahiyetine göre bozma Harcı alınmasına mahal olmadığına 31/1/955 tarihinde Ekseriyetle karar verildi.

Orman idaresine ait damgayı taklit ederek kullanmak fiili, damganın âmmeye itimat vermek için kullanılan tadik ve tevsik muamelelerine mahsus bir alet vasıtası olması bakımından T. C. K. nunun 333 üncü maddesinin tatbik olunması yerinde bulunmuştur. —

Temyiz Ceza Umumî Heyeti
Esas : 53 — Karar : 49

Orman idaresine ait damgayı taklit ederek kullanmaktan maznun Şükrü Zanın T. Ceza kanununun 333 üncü maddesi gereğince bir sene hapis ve (100) lira ağır para cezalarile mahkûmiyetine dair Seben Asliye Ceza Mahkemesinden verilen 19/2/1954 tarihli hüküm Maznunun vâki temyiz talebine binaen Temyiz dördüncü cea dairesince tetkik olunarak orman damgasının ammeye itimat vermek için kullanılan tasdik ve tevsik muamemelerine mahsus bir âlet ve vâsıta olmayıp Orman idaresinin Orman suçlarını kontrol için kullandığı bir damgadan ibaret bulunmasına göre suçun 337 inci maddeve temas edeceği gözetilmeden yazılı madde ile ceza tâyini bozmayı gerektirmiş ve itiraz bu bakımdan yerinde görülmüş olduğundan tebliğnamedeki tasdik is-

631

teminin reddile hükmün bu sebepten Bozulmasına dair ittihaz olunan 22/12/1954 tarihli karar aleyhine C. Baş Müddeiumumiliğ.nden Orman damgası kullanılmasından maksat bir amme müessesesi olan orman idaresinin kontrol altında bulundurduğu Orman Mahsullerinin halk müvacehesinde itimatlı olarak satışını temin ve bu gibi mahsülleri istihsal ve ihraç eden kimselerin eserlerini 3116 sayılı orman kanunu hükümleri dışında satmamalarını ve nakledememelerini ve orman mahsullerinin kaçak olmadığını anlamak için kendilerine itimat verecek surette mezkûr damgalara baktıkları cihetle bu sahte damgaları kullanmak fiili ceza kanununun 333 üncü maddesine temas eden ef'alden olduğu ve bu cihet Yüksek ceza umumî hey'etinin 14/6/1945 tarih ve esas 4/191 karar 190 sayılı içtihadile kabul edildiği halde orman damgasının ammeye itimat vermek için kullanılan tasdik tevsik muamemelerine mahsus bir âlet ve vasıta olmadığından bahsile Bozulmasında isabet görülmediğinden işin Yüksek ceza U. hey'etinde incelenerek hususî daire kararının kaldırılmasına ve mahallî hükmünün tebliğname veçhile tasdikına karar verilmesi hususunda ve müddetinde itiraz edilmekle 26/1/1955 tarihli itirazname ile Birinci Reislik dairesine gönderilen dâva evrakı Ceza Hey'eti umumiyesince okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

KARAR

Yapılan tahkikata ve işin oluş şekline göre itirazname münderecatı yerinde olduğundan Dördüncü ceza dairesinin aleyhine itiraz olunan 22/12/1954 tarihli Bozma ilâmının kaldırılmasına ve maznunun temyiz itirazlarının Reddine ve mahallî mahkemesi hükmünün Tasdikına ve Depo edilen paranın hazineye irad kaydına ve 46 lira 50 kuruş tastik harcının maznundan alınmasına 31/1/1955 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Karı koca gibi bir arada yaşamak suçlarından verilen hüküm katîleşip cezaî takibat bakımından bu safha kapanmakla hukuku ınkıtağ hasıl olacağı cihetle fiilin, dâvanın açılmasından hükmün kesinleşmesine kadar olan müddet zarfında işlenmiş olması yeni bir dâva mevzuu teşkil etmeyip ancak hükmün katîleşmesinden sonra işlendiği takdirde müstakil bir suç teşkil eder.

Temyiz Ceza Umumî Heyeti
Esas : 78 — Karar : 77

Zeynep ile evli olduğu halde başkalarile karı koca gibi yaşamaktan maznun tekerrür ve ayrıca içtimaa tâbi on üç gün hapis cezasına ait mahkûmiyeti bulunan Hüseyin Bahar ve suç ortağı olup tekerrür ve ayrıca içtimaa tâbi on gün hapis cezasına ait mahkûmiyeti bulunan mükerrir Zeynep Çelebinin

632

yapılan duruşmaları sonunda : T. C. K. nunun 441, 442, 56, 81/2, 69 uncu maddeleri gereğince Hüseyinin (24) gün Zeynebin (19) gün hapislerine dair Acıpayan asliye ceza mahkemesinden verilen 13/3/954 Tarihli hüküm maznunların vaki temyiz taleplerine binaen temyiz dördüncü ceza dairesince tetkik olunarak; Maznunların subuta ait itirazları zabıtname münderecatına göre yerinde görülmemiştir. Ancak, üçüncü, suçun ikinci suç için verilen hükmün iktisabı kat'iyet etmesinden önce; işlenmiş olması itibarile hadisede aynı suçun inkıtasız devamından ibaret tek bir suç mevcut bulunduğu nazara alınmaksızın 69 uncu maddeye istinaden maznunlara ayrı ayrı ceza tâyini yolsuz görüldüğünden bahsile Bozulmasına dair ittihaz olunan 7/1/911 tarihli karar aleyhine C. Baş müddeiumumiliğinden (Hususî daire ilâmında; üçüncü suçun ikinci suç için verilen hükmün iktisabı katiyet etmesinden önce işlenmiş olması itibarile hadisede aynı suçun inkıtasız devamından iberet tek bir suç mevcut bulunduğu nazara alınmaksızın 69 uncu maddeye istinaden maznunlara ayrı ayrı ceza tâyini yolsuz olduğuna işaret edilmiş ve bu hal bozma sebebi sayılmıştır. Filhakika dosya münderecatına göre; maznunlar 8/1/953 tarihli hükümle zina suçundan mahkûm olduktan sonra tekrar zinaya devam eylemişler ve mezkûr mahkûmiyet hükmü 12/5/953 Tarihinde kat'ileşmiştir. Hâdisede fiili inkıta; değil Hukukî inkıta; mevzuu bahistir. Maznunlar hakkında açılan âmme dâvası ile şüphesiz câne kadar işledikleri zina suçu esas alınmış olmaktadır. Âmme dâvasının ikamesinden sonra zinaya devam edilmişse bunun hukukan ikinci bir suç ad ve telakkisi icabeder. Aksi takdirde; kanunun cürüm telakki ettiği ve cezaî müeyyide ile karşıladığı fiilin, âmme dâvasının devam ettiği müddet zarfında devamını mübah ve caiz görmek gibi bir durum ihdas edilmiş olacaktır. Böyle bir halin ise cemiyet için ne derece tahripkâr bulunduğu izahaten varestedir. Zina dâvası açılmış ve devam etmektedir; Artık zani ile zâniyet dâvanın imtidadınca zinalarına devam edebilirler. Fakat ne şikâyetçi (haksahibi) şahıs ve ne de âmme makamları onlara karışmamaktadır. ve dâva senelerce uzasa dahi müdahale edilemeyecektir. Tâki dâva sonunda verilecek mahkûmiyet kararı kat'ileşsin. Görülüyor ki: bu tarzı telâkkî cemiyet nefine olmadığı gibi vazıı kanunun muradı da bu olmasa gerektir. Kendilerini zina suçunu işlediklerini yüzlerine vuran ve ceza talep eden dâva ikame edildikten sonra dahi zina suçunu işlemekte devam edenlere kanunun şedit kalkışını tekrar hissettirmek lâzımdır. Kaldı ki hâdisemizde mahkeme; dâva ikamesinden sonraki kısmı değil dâva sonunda mahkûmiyet kararı verildiği tarihi hukukî inkıtaa esas almıştır. Bu itibarla burada evleviyetle inkıtain kabulü zarureti vardır. Binaenaleyh isin bir kerre de yüksek ceza umumî hey'etinde tetkiki ile bu mevzuda tatbikatçıya esas olacak bir içtihat tesis edilerek daire kararının kaldırılmasına ve mahallî Hükmün tebliğnamemiz veçhile tasdikına karar verilmesi) hususunda ve müddetinde

633

itiraz edilmekle 15/2/955 tarihli itiraz-name ile Birinci reislik dairesine gönderilen dosya ceza hey'eti umumiyesince okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

Ceza mahkûmiyeti kat'ileşmedikçe bu mahkû-miyetine teallûk ettiği suç mevcut sayılamıyacağından unsur itibarile mü-temadî mahiyette olan karı, koca gibi yaşamak suçunda verilecek hüküm kesinleşerek cezaî takibat bakımından bu safha kapanmakla hukukan inkıta hâsıl olacağı cihetle fiilin bundan sonra devam edecek kısmının müstakil olarak suç taşkil edeceğine, Hâdisede ise karı, koca gibi yaşamaktan maznun Hüseyin Yılmaz ve suç ortağı Zeynep Cöbenin bu fiillerinin; Mahkûmiyetlerine dair ittihaz olunan 8/1/953 Günlü karardan sonra devam eden ve mezkûr hükmün kat'ileşmesinden evveline ait bulunan kısmının müstakil bir suç mahiyetinde addedilerek ayrıca ceza tâyin edilmiş olmasına göre hükmün hususî dairece bozulmasında bir isabetsizlik görülmediğinden vaki itirazın reddine 21/2/955 Tarihinde Ekseriyetle karar verildi.

Postahanenin; giden dairesinde memur olarak hizmet ifa eden memurun bu memuriyet sıfatı dolayısiyle tevdi edilen mektupları açarak içlerindeki paraları çalmasından dolayı T. C. K. nunun 431 inci maddesinin 3 üncü bendinin tatbikı suretile aynı vasıf sebebile cezanın iki defa arttırılması isabetsiz görülmüştür.

Temyiz Ceza Umumî Heyeti
Esas : 26 — Karar : 26

P. T. T. Merkezi posta Giden dairesi memur vekili bulunduğu sırada gördüğü vazife icabı yedinde bulunan mektupları açıp içindeki paraları almak suretile hırsızlık ettiği iddiasile maznun Zeyyet Avcı hakkında yapılan duruşma sonunda: Hareketine uyan T. C. K. nun 491/3, 522, 523, 251, 80 ve 525 inci maddeleri hükümlerine tevfikan ve neticeten 3 ay 3 gün müddetle hapis cezasile tecziyesine ve bu kadar müddetle emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmasına dair Diyarbakır asliye ikinci ceza mahkemesinden verilen 13/7/953 tarihli hüküm maznunun vaki temyiz talebine binaen temyiz ikinci ceza dairesince tetkik edilerek bir Hırsızlığın vasfına göre tatbikte isabet bulunmaması. 2 - Usulün 258 inci madde hükmünün gözetilmemesi yolsuz olduğundan bahsile bozularak mahalline iade edilmekle Yeniden yapılan duruşma sonunda: Eski hükümde ısrarı mutazammın adı geçen mahkemeden ahiren verilen 22/11/954 tarihli hükmün dahi temyizen tetkiki; Maznun tarafından müddetinde verilen istida ile istenilmesine ve şartı ifa kılınmış olmasına binaen dâvaâ dosyası C. Bas müddeiumumiliğinin; Hükmün bozulması talebini havi 14/2/955 tarihli tebliğnamesile Birinci Reislik dairesine gön-

634

derilmekle ceza hey'eti umumiyesince okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü :

Postahanenin; Giden dairesinde memur olarak hizmet ifa eden maznunun bu memuriyet sıfatı dolayısile tevdi edilen mektupları açarak bunların içerisindeki paraları çalmasından dolayı hakkında Türk ceza kanununun 491 inci maddesinin üçüncü bendinin tatbiki icabettiğine göre ayrıca zikri geçen kanunun 251 inci maddesinin de tatbiki suretile aynı vasıftan cezanın iki defa arttırılmasında isabet bulunmadığı gibi idare hey'etince ittihaz olunan lüzumu muhakeme kararında maznun hakkında Türk ceza kanununun 491 inci maddesinin birinci fıkrasının tatbiki istenilmiş olmasına nazaran ceza muhakemeleri usulü kanunun 258 inci maddesi gereğince mütemmim müdafaa hakkı verilmemesi de yolsuz ve hususî dairenin bozma ilâmiyle maznunun temyiz itirazları yerinde olduğundan zikri geçen ısrar hükmünün taliğnamede yazılı düşünce gibi *BOZULMASINA* ve depo edilen paranın maznun'a geri verilmesine ve 10 lira bozma harcının ileride haksız çıktığı takdirde kendisinden alınmasına 28/2/955 tarihinde Ekseriyetle karar verildi.

Orman Kanununun 120 nci maddesinin I ve sonuncu fıkralarına göre verilen para cezalarının mecmuu üzerinde yaş sebebile yapılan tenzilat icrası doğrudur.

Temyiz Ceza Umumî Heyeti
Esas : 76 — Karar : 75

Ormandan 50 kilo orman Mahsulü olan meşe çırpısını ruhsatsız naklederken yakalanmak suretile orman kanununa muhalefetten maznun Hamdi Aydın hakkında yapılan duruşma sonunda: hareketine uyan 5653 sayılı kanunla muaddel orman kanununun 120 inci maddesi mucibince bir hafta müddetle hapsine ve 50 lira ağır para cezasıle cezalandırılmasına ve yakalanan 50 kilo meşe Çırpısı için aynı maddenin son fıkrası gereğince ayrıca 250 kuruş ağır para cezasile cezalandırılmasına ve yaşı sebebile T. C. K. nun 55/3 üncü maddesi mucibince verilen cezanın üçte biri kadar indirilerek küsuru maznun lehine hesap edilmek üzere 4 gün müddetle hapsine ve 35 lira ağır para cezasile tecziyesine ve cezasının teciline dair Siirt Sulh ceza mahkemesinden verilen 22/9/1954 tarihli hüküm C. Müddeiumumisinin vâki temyiz talebine binaen Temyiz üçüncü ceza dairesince tetkik olunarak 120 inci maddenin Birinci ve sonuncu fıkraları verilen para cezaları birleştirilerek mecmuu üzerinden yaş dolayisile tenzilat icra edilmiş olmasına ve yapılan tenzilatta bir isabetsizlik mevcut bulunmamasına binaen tebliğnamedeki mütalâanın ve müddeiumumilik itirazının reddile hükmün tasdikına da-

635

ir ittihaz olunan 27/1/1955 tarihli karar aleyhine C. Baş Müddeiumumiliğinden maznuna orman kanununun 120/1 - son fıkrası gereğince verilen 50 lira ve ayrıca 250 kuruş ağır para cezalarının yaş sebebiyle yapılan indirme neticesinde 35 lira ağır para cezası verilmiştir. halbuki 50 liranın 1/3 inin tenzile T. C. Kanununun 30 uncu maddesi nazara alınarak 33 lira 30 kuruş ve 250 kuruşun ise 160 kuruş ki ceman 34 lira 60 kuruş yerine 35 lira olarak tâyini suretile fazla ceza tâyin edilmesi yolsuzluğundan hükmün bozulması gerekirken üçüncü ceza dairesinin tasdika dair verdiği kararında isabet görülmemiştir. İşin Bir kerrede yüksek ceza umumi hey'etince incelenerek dairei hususiye kararının kaldırılmasına ve hükmün tebliğname veçhile bozulmasına karar verilmesi) hususunda ve müddetinde itiraz edilmekle 14/2/1955 tarihli itirazname ile Birinci Reislik dâiresine gönderilen dâva evrakı ceza Hey'eti umumiyesince okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

—(KARAR)—

Hadisede orman kanununun 120 inci maddesini ihlal eden tek suç mevcut olmasına göre bu maddenin birinci ve üçüncü fıkralarına istinaden maznun hakkında tâyin olunan cezalarının birleştirilerek mecmu'u üzerinden Yaş sebebile indirme yapılmasında ve neticede hükmolunan para cezası miktarında bir isabetsizlik görülmediğinden vaki itirazın Reddine, dosyanın mahalline gönderilmek üzere C. Baş Müddeiumumiliğine geri verilmesine 21/2/1955 tarihinde Ekseriyetle karar verildi.

5540 sayılı kanunun 2 nci maddesindeki şifahi beyan usulünün 6258 sayılı kanunun 2 nci maddesinin B fıkrasiyle tadil edilerek yazılı beyan usulünün kabul edilmesi, usule ait muamemelerin değiştirilmesinden ibaret olması sebebile hadise de T. C. K. nunun 2 nci maddesinin tatbikına yer bulunmamıştır.

Temyiz Ceza Umumî Heyeti
Esas : 89 — Karar : 89

Döviz Kaçakçılığından maznun Hatice Çığır hakkında yapılan duruşma sonunda : Maznun, Suriyeye giderken gümrük kapusunda beyana davet edildiği ve üzerinde 60 liranın bulunduğunu beyan ettiği halde yapılan aramada elinde sakladığı mendilin içerisinden 400 Türk lirası ile 33 lira değerinde bir altın yüzük çıktığı ve bu suretle üzerinde bulunan paranın yekûnunun 495 Türk lirası olduğu ve her yolcu izin almaksızın 100 Türk lirası taşıyabileceğinden bu 100 lira yakalanan paradan tenzil edilerek maznunun kaçırmak istediği 395 lira üzerinden hareketine uyan 5540 sayılı kanunun 2

636

inci maddesince üç ay hapsine ve 1000 lira ağır para cezasiyle mahkûmiyetine ve maznunun kaçırmak istediği paranın azlığı takdiri tahfif sebebi kabul edilerek Türk Ceza Kanunun 59 uncu maddesince cezasının iki ay hapse ve 666 lira 60 kuruşa indirilmesine ve evvelce yakalanan paradan 60 lira sanıktan alınmamış olmasına ve bunun 100 liraya iblağı gerekmesine göre 40 liranın daha maznuna iadesine geriye kalan 360 liranın ve emanetde bırakılmış olan altın yüzüğün müsaderesine ve 36 lira 33 kuruş maktu ve 15 lira 80 kuruş nisbi harç alınmasına dair MERSİN Asliye ceza mahkemesinden verilen 22/4/1954 Günlü hüküm maznunun vaki temyiz talebine binaen Temyiz Üçüncü ceza dairesince tetkik olunarak : Maznunun subuta ait Temyiz itirazları ve tebliğnamenin bir sayılı bendindeki mütalâa duruşma zabıtnamesi mündericatına ve 6258 sayılı kanunun ikinci maddenin B fıkrasiyle yapılan tadilin suç unsurlarında maznun lehine bir değişikli mahiyetinde olmamasına göre varit bulunmamıştır. Ancak,; ihraç edilmek istenen kıymet miktarına ve suç tarihine ve maznunun fiil ve hareketinin bilâhare neşir olunan 6258 sayılı kanunun ikinci maddesinin B bendine tevafuk etmesine ve Türk ceza kanununun ikinci maddesi gereğince lehe olan kanunun tatbikı icap eylemesine göre bu hal bozmayı istilzam eylemiş ve Temyiz itirazı ve tebliğname mündericatı bu itibarla varit görülmüş olduğundan hükmün mezkûr sebepten dolayı bozulmasına dair ittihaz olunan 4/2/1955 tarihli karar aleyhine C. Baş Müddeiumumiliğinden; 5540 sayılı kanununun 2 inci maddesindeki şifahi beyan usulü 6258 sayılı kanunun 2 inci maddesinin (B) bendile tadil edilerek Türkiyeye giren veya Türkiyeden çıkan yolcudan yazılı olarak beyanname alınağı ve bu beyanname alındıktan sonra yolcunun muayyenesinde çıkacak paradan dolayı takibata maruz kalacağı kabul edilmiş olmasına göre ancak yazılı beyanname verildikten sonra suçluluk halinin meydana geleceği ve bu cihetin suçun unsurunu teşkil ettiği nazara alınarak Türk ceza kanununun 2. maddesi gereğince makable tesmili gerekli iken 5540 sayılı Kanunun değişen 2. Maddesinin maznun lehine bir değişiklik tesisi mahiyetinde bulunmadığından bahsile reddinde isabet görülememiştir. İsin itirazen incelenmesi ve hükmün tebliğname veçhile Bozulması) hususunda ve müddetinde itiraz edilmekle 23/2/1955 tarihli itirazname ile Birinci Reislik dairesine gönderilen dâva evrakı Ceza Hey'eti Umumiyesince okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü :

Yabancı bir memlekete gitmekte olan maznunun 21/7/1953 günlü Gümrük kapısında salâhiyetli mercice o tarihte mer'i bulunan kanun hükümlerine göre şifahi beyana davet olunarak beyanını müteakip üzerinde beyanı hilafına fazla para bulunduğu tesbit edilmekle usuli muamelenin tekemmül ve suçun tekevvün etmiş bulunmasına ve sonradan neşrolunan 6258 sayılı kanunun ikinci maddesinin B fıkrasına konulan ve Türkiyeden çıkan ve Türki-

yeye giren yolculardan; Şifahi beyana davet yerine yazılı beyanname alınması esasını kabul eden hükümle suç unsurlarına dokunulmayıp münhasıran usule ait muamelenin değiştirilmiş olmasına göre hâdisede Türk Ceza Kanununun ikinci maddesinin tatbik yeri bulunmadığından yerinde olmayan itirazın reddine ve dosyanın mahalline gönderilmek üzere C. Baş Müddeiumumiliğine geri verilmesine 7/3/1955 tarinde İTTİFAKLA karar verildi.

6136 sayılı Kanunun meriyete girmesinden önce işlenmiş olan suçlara ait dâvaların, işbu kanunda mahkeme mercii g.sterilmemiş olmasına ve mahkemelerin vazifelerini tâyin eden hükümlerin intizamı âmmeye taallûk eylemesine binaen Asliye Ceza Mahkemelerinde rüyeti icap eder.

Temyiz Ceza Umumî Heyeti
Esas : 96 — Karar : 96

31/1/1952 tarihinde Memnu silah taşımaktan maznun Mehmet Akkaya hakkında Türk ceza kanununun 264 üncü maddesine tevfikan açılmış olan âmme dâvasının rüyeti sebebiyle Mihaliccik asliye ve sulh ceza mahkemeleri arasında tahaddüs eden selbi vazife ihtilâflarının 15/8/953 tarihinde meriyete giren 6136 sayılı ateşli silâhlar ve bıcaklar hakkındaki kanunda merci gösterilmediğinden ve bu sebeple mezkûr kanun şümulüne giren suçlardan dolayı ikame edilen amme dâvalarının rüyetinin Asliye ceza Mahkemelerinin vazifesi cümlesinden bulunduğundan ve saireden bahisle Mihaliççik asliye ceza Mahkemesince ittihaz olunan vazifsizlik kararının kaldırılması suretiyle halline dair Eskişehir ağır ceza mahkemesinden verilen 30/1/954 tarihli kararı havi evrak Yüksek Adliye Vekâletinin 2/2/1955 gün ve 1955/49 sayılı vazılı emrine müsteniden C. Baş. Müddeiumumiliğinin : Eskişehir ağır ceza mahkemesinden verilen kararın bozulması lüzumunu havi 11/2/1955 tarihli ihbarnamesile üçüncü ceza dairesine tevdi kılınmakla : mezkûr dairece yapılan tetkikat sonunda : Türk ceza kanununun 549 ve 264 üncü maddelerinin 6136 sayılı kanunla zımmen ilğa edilmiş ve işbu kanunda muhakeme merciinin âmmeye taâllûk eylemesine ve bu sebeblede meriyetinden evvel işlenen suçlardan dolayı da tatbiki icap etmesine nazaran Eskişehir ağır ceza mahkemesinden müttehaz tayini merci kararının isabetsizliğine mütedair tebliğnamedeki mütalâa varit görülmediğinden reddine dair ittihaz olunan 16/2/1955 tarihli karar aleyhine C. Baş. Müddeiumumiliğinden; (6136 sayılı kanun silâhlar hakkında ahkâmı yeniden tanzim eylemekle beraber Türk ceza kanununun 264 ve 549 uncu maddelerini sarahaten ilğa etmemiş olmasına ve vukuu tarihine göre hâdisenin mezkûr maddeler anasırı dairesinde tetkikile suçun sübutu halinde tetkik edilecek maddelerin sulh mahkemesinin vazifesine

638

giren maddelerden bulunmasına göre hâdisenin usul hükümlerine hasren mütalâa edilmesi mümkün görülmemiş olduğu ve bu cihet 7/6/1954 tarih ve 197/226 sayılı ceza umumi heyeti kararları ile teyit edilmiş olduğu halde Türk ceza Kanununun 549, 264 üncü maddelerinin 6136 sayılı kanunla zımmen ilğa edilmiş ve işbu kanunda muhakeme merciinin gösterilmemiş olmasından ve mahkemelerin vazifelerini tâyin eden kanun intizâmı âmmeye taallûk eylemesinden ve bu sebeble meriyetten evvel işlenen suçlardan dolayı da takibi icap edeceğinden bahisle Eskişehir ağır ceza mahkemesince müttehaz tâyini merci kararının isabetsizliğine mütedair yazılı emre müsteniden yazılan tebliğnamenin reddine isabet mütalâa edilmediğinden mezkûr red kararının ceza umumi heyetince kaldırılarak yazılı emir veçhile Eskişehir ağır ceza mahkemesi kararının bozulmasına karar verilmesi husunda ve müddetinde itiraz edilmekle 8/3/955 tarihli itirazname ile birinci reislik dairesine gönderilmekle ceza heyeti umumiyesince okunup iş anlaşıldıkdan sonra icabı görüşülüp düşünüldü :

Maznuna isnat olunan fiilin mahiyetine ve sonradan neşrolunan ve bu gibi fiillerin ceza müeyyidelerini bünyesinde toplamış olan (6136) sayılı kanuna göre açılacak dâvalara zikri geçen kanunda muhakeme mercii gösterilmemiş olduğundan asliye ceza mahkemesinde bakılması lâzım gelmesine ve usule müteallik hükümlerin makabline de teşmili icabetmesine mebni yerinde olmayan tirazın reddine ve dosyanın gereği yapılmak üzere C. Baş Müddeiumumiliğine geri verilmesine 21/3/955 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

639

Uyuşmazlık Mahkemesi Kararları

Bomba atma talimi sırasında gerekli tedbirleri almayan subay ve onu istihdam eden Millî savunma vehâleti aleyhine B. K. 41 ve 55 inci Maddesine müsteniden açılan tazminat dâvasının rüyet merciinin adliye mahkemesi bulunduğuna dair.

Uyuşmazlık Mahkemesi
Esas : 12 — Karar : 17

Kaya Kayalp tarafından Millî Savunma Vekâleti ile Üsteğmen Ali Cantepe aleyhlerine Ankara İkinci Asliye Hukuk Mahkemesine açılan dâvanın rüyeti sırasında dâvalı vekilinin ileri sürdüğü vazife itirazı red edilmiş ve vazife konusunun tetkiki Devlet şûrası Baş Kanun sözcülüğünden talep olunmuş bulunmakla Uyuşmazlık mahkemesinin 9/4/955 tarihli oturumunda dosyadaki bütün kâğıtlar okundukdan ve müracaatın şekline uygun olarak müddetinde yapıldığı anlaşıldıktan ve başkanun sözcüsünün dâvanın görülmesi devlet şûrasının vazıfesi içinde bulunduğuna dair mütalâası dinlendikden sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Dâvanın konusu; Bomba atma talimi sırasında atışa nezaret ve bunu idare eden, ve dâvalı Millî Savunma Vekâleti müstahdemi bulunan diğer dâvalı subayın atıcılara miğfer giydirmemek, talimnameye uygun suretde çukur kazdırmamak ve hedefi evvelden tâyin eylememek gibi tedbirsizlik ve talimat ve emre muhalif hareket eylemesi yüzünden bomba dâvacının elinde patlamış bulunduğundan bahsile husule gelen zararın tazmini talebinden ibaret olup; Haksız fiilden doğan ve Borçlar Kanununun 41 ve 53 inci maddelerine istinat ettirilen bu kabil dâvaların görülmesi adliye mahkemelerinin vazifesi dahilinde bulunmuş olmasına binaen Başkanun sözcülüğünün varit görülmeyen talebinin reddine ve keyfiyetin mahallî mahkemesine hemen bildirilmesine 9/4/955 tarihinde Ekseriyetle karar verildi.

Âdi alacak talebine karşı belediyece verilen ademî tediye cevabı idarî dâvaya mevzuu teşkil edecek bir tasarruf sayılmayacağından mezkûr alacak dâvasının rüyet merciinin adliye mahkemesi bulunduğuna dair.

Uyuşmazlık Mahkemesi
Esas : 13 — Karar : 18

T. C. Devlet Demir Yolları İşletmesi Umum Müdürlüğü tarafından uyuşmazlık mahkemesine verilen 16/2/1955 tarihli dilekçede; Mudanya vapur iskelesinin vekiller heyeti karariyle Belediyeye devrinden evvel işbu iskele varidatına belediyece el konulması sebebiyle belediyeye verilmiş bulunan dört günlük hasılat tutarı ve akar yakıt iskelesinden belediyenin haksız ve kanunsuz olarak aldığı varidat yekûnu ile el konulan işbu iskelenin kullanılmasından mütevellit ecrimislin tahsili sadedinde; Mudanya Asliye Hukuk mahkemesinde açılan dâvanın vazifesizlik sebebiyle red edilmesi üzerine baş vurdukları Devlet Şûrası deavi daireleri umumî heyetince; Dâvanın rü'yetinin Adliye Mahkemesine ait bulunduğundan bahsile verilen vazifesizlik kararı muvacehesinde; Vazifeli mahkemenin tâyini talep edilmiş olmakla ve uyuşmazlık mahkemesinin 9/4/955 tarihli oturumunda dosyadaki bütün kâğıtlar okundukdan ve Başkanın sözcüsünün dâvanın görülmesi Adalet Mahkemesinin vazifesi içinde bulunduğuna dair mütalâası dinlendikden sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Dâvanın mahiyetine nazaran hâdisede matrah ve mükellefiyete taallûk eden bir cihet mevcut olmadığı dâvanın istinat eylediği hukukî sebeplere göre işletme idaresinin adiyen alacaklı vaziyetinde bulunduğu ve belediyece Dâvacının istediği mebaliğin verilmemesi hakkında yapılan muamelenin idarî dâvaya mevzu teşkil edecek bir tasarruf mahiyetinde görülmediği cihetle Başkanun sözcülüğünün muvafık görülen talebi dairesinde; Mudanya Asliye hukuk mahkemesince verilen 28/5/951 gün ve 206 sayılı vazifesizlik kararının kaldırılarak bu mahkemenin merci tâyinini 9/4/955 tarihinde ittifakla karar verildi.

Devletce hazırlanan projesi gereğince yapılan ırmak onarma ameliyesi yüzünden zarara duçar olanların açacakları tazminat dâvasının rüyet merciinin Devlet Kûraşı bulunduğuna dair.

Uyuşmazlık Mahkemesi
Esas : 30 — Karar : 19

Mehmet Şamil oğlu tarafından Bayındırlık vekâleti ile Memurları Ahmet Gürsel ve Haydar Günal aleyhlerine Tokat Asliye Hukuk mahkemesine açılan dâvanın rü'yeti sırasında dâvalı Bayındırlık vekâleti vekilinin ileri

sürdüğü vazife itirazı red edilmiş ve vazife konusunun tetkiki Devlet Şûrası Başkanun sözcülüğünden talep olunmuş bulunmakla Uyuşmazlık mahkemesinin 9/4/955 günlü oturumunda dosyadaki bütün kâğıtlar okundukdan ve müracaatın şekline uygun olarak müddetinde yapıldığı anlaşıldıkdan ve Bazkanun sözcüsünün dâvanın görülmesi Devlet Şûrasının vazifesi içinde bulunduğuna dair mütalâası dinlendikden sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dâvanın konusu; Irmak mecrasının onarılması yüzünden değirmenine su isalesi imkânı münselip olmuş bulunduğundan bahsile Eyyamı muattala karşılığı zararın tazmini talebinden ibaret olup; Devletce hazırlanan projesi gereğince yapılan mecra onarma ameliyesi idarî bir tasarruf bulunmasına ve bu gibi idarî fiil ve tasarruflardan hakkı muhtel olanlar tarafından açılacak dâvaların rü'yet mercii Devlet şûrası bulunduğuna binaen Tokat Asliye Hukuk mahkemesinin vazifeli olduğuna dair kararının kaldırılmasına ve keyfiyetin mahallî mahkemeye hemen bildirilmesine 9/4/955 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

5218 sayılı kanuna tevfikan belediyece tahsis edilen arsaya inşa eylediği binanın Medenî kanunun 650 nci maddesi mucibince tesciline karar itası talebile açılan dâvanın rüyet merciinin adliye mahkemesi olduğuna dair.

Uyuşmazlık Mahkemesi
Esas : 31 — Karar : 20

Kirami Ağar tarafından Ankara Belediyesi aleyhine Ankara Birinci Asliye Hukuk Mahkemesine açılan dâvanın rüyeti sırasında dâvalı belediye vekilinin ileri sürdüğü vazife itirazı red edilmiş ve vazife konusunun tetkiki Devlet Şûrası Başkanun sözcülüğünden talep olunmuş bulunmakla uyuşmazlık mahkemesinin 9/4/955 tarihli oturumunda dosyadaki bütün kâğıtlar okundukdan ve müracaatın şekline uygun olarak ve müddetinde yapıldığı anlaşıldıkan ve başkanun sözcüsünün dâvanın görülmesi Devlet şûrasının vazifesi içinde bulunduğuna dair mütalâası dinlendikden sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Dâvanın konusu; Belediyece tahsil olunan arsaya aralarında mün'akid mukavele hükümleri gereğince inşa eylediği binanın Medenî kanun hükümleri dairesinde tesciline karar verilmesi talebinden ibaret olup; 5218 sayılı kanunun 6188 sayılı kanunla ilga edilmiş bulunması taraflar arasında mevcut mukavelenin mefsuh sayılmasını gerekdirmemiş olduğu gibi esasen dâva; Medenî Kanunun 650 inci madesine istinat ettirilmiş ve dâvanın mahiyeti ve sureti ikamesine nazaran da ihtilâfın halli Adalet Mahkemesine ait bulunmuş olmasına binaen Başkanun sözcüsünün varit görülmeyen talebinin red-

642

dine ve keyfiyetin mahallî mahkemesine hemen bildirilmesine 9/4/955 tarihinde ittifakla karar verildi.

İskân ve tahsili emval kanunlarına müsteniden gayrimenkulüne konulan haczin haksız bulunduğundan bahsile kaldırılması talebile açılan dâvanın rüyet merciinin devlet şûrası bulunduğuna dair.

Uyuşmazlık Mahkemesi
Esas : 44 — Karar : 23

Mustafa Uyar tarafından Maliye hazinesi aleyhine Çatalca sulh hukuk mahkemesine açılan dâvanın rü'yeti sırasında dâvalı hazine vekilinin ileri sürdüğü vazife itirazı red edilmiş ve vazife konusunun tetkiki Devlet Şûrası Başkanun sözcülüğününden talep olunmuş bulunmakla Uyuşmazlık mahkemesinin 9/4/955 tarihli oturumunda dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan ve müracaatın şekline uygun olarak müddetinde yapılığı anlaşıldıktan ve başkanun sözcüsünün dâvanın görülmesi devlet şûrasının vazifesi içinde bulunduğuna dair mütalâası dinlendikden sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dâvanın konusu; Mübadil sıfatiyle namına tefvizen tescil olunan gari menkuller istihkakından fazla olmadığı halde borçlandırılmış ve otuz senedenberi bu borcun tahsili cihetine de gidilmemiş ve gayrı menkulüne tahsili emval kanununa tevfikan konulan haciz kaydı haksız ve kanuna aykırı bulunmuş olduğundan bahsile hazinenin muarazasının men'ile mezkûr kaydın terkini talebinden ibaret olup; Dâvacı hakkındakı idarî tasarrufun iskân ve tahsili emval kanunlarına uygun bulunup bulunmadığının tahkikine girişilmesini zarurî kılan ihtilâfın halli 3456 sayılı kanunun 23 üncü maddesi gereğince Devlet şûrasına ait bulunmuş olmasına binaen Çatalca sulh hukuk mahkemesinin vazifeli olduğuna dair kararının kaldırılmasına ve keyfiyetin mahallî mahkemeye hlmen bildirilmesine 9/4/955 tarihinde ittifakla karar verildi.

Askerî uçağın talim maksadiyle uçuş yaparken ika eylediği zararın tazmini dâvasının rüyet mercii Devlet Şûrası bulunduğuna dair.

Uyuşmazlık Mahkemesi
Esas : 14 — Karar : 36

Huriye Açançiçek tarafından Millî müdafaa vekâleti aleyhine Eskişehir Birinci Sulh Hukuk mahkemesine açılan dâvanın rü'yeti sırasında dâvalı idare vekili tarafından ileri sürülen vezife itirazının red edilmesi üzerine va-

643

zife konusunun tetkiki Başkanun sözcülüğünden talep olunmuş bulunmakla Uyuşmazlık mahkemesinin 9/4/955 günlü oturumunda dosyadaki bütün kâğıtlar okundukdan ve müracaatın şekline uygun olarak müddetinde yapıldığı anlaşıldıkdan ve Baş Kanun sözcüsünün dâvanın görülmesi Devlet Şûrası vazifesi içinde bulunduğuna dair mütalâası dinlendikden sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Dâvalı Millî müdafaa vekâletine ait Askeri jet tepkili uçağının talim maksadiyle uçuş yaparken şehir üzerinde düşmesinden dolayı tazminat talebile açılan iş bu dâvanın rüyet ve halli 3546 sayılı kanunun 23 üncü maddesi gereğince Devlet Şurasına ait bulunmasına binaen mahkeme kararının kaldırılmasına 9/4/955 tarihinde Ekseriyetle karar verildi.

Uyuşmazlık Mahkemesince Evvelce karara bağlanan mes'elenin takrar incelenmesine mesağı kanunî görülmediğine dair.

Uyuşmazlık Mahkemesi
Esas : 49 — Karar : 54

Muhittin Murtaza oğlu tarafından Uyuşmazlık mahkemesine ve Temyiz Mahkemesi Birinci Reisliğine hitaben yazılan ve bir örneği de Yüksek Adalet vekâletinden havele kılınan 7/2/1955 tarihli dilekçe ve mektuplarda; Uyuşmazlık mahkemesinden evvelce sâdir olan 2/12/954 gün ve 80/95 sayılı karar söz konusu edilerek; Rize İcra memurluğunun tezkeresinde yazılı 20560 liranın millî savunma vekâletinden tahsilini temin edecek bir karar itası talep olunmuştur.

Uyuşmazlık mahkemesinin 9/4/1955 günlü oturumunda dosyadaki bütün kâğıtar okunduktan ve Başkanun sözcüsünün mütalâası dinlendikden sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Dilekçe sahibinin uyuşmazlık mahkemesine evvelce vaki müracaatı incelenerek; Ortada Devlet Şûrası ilâmından başka tetkike mevzu bir hüküm bulunmadığından hüküm uyuşmazlığının giderilmesi isteminin reddine karar verilmiş bulunduğu ve bu kerre vaki müracaatının da evvelki istemlerinin tekrarından ibaret olduğu anlaşılmış bulunmasına binaen Başkanun Sözcülüğünün muvafık görülen mütalâası veçhile dilekçenin reddine 9/4/955 tarihinde İTTİFAKLA karar verildi.

———oOo———

MEVCUDU OLAN SATIŞTAKİ KİTAPLAR LİSTESİ

	Kuruş
Adalet Dergisi 1948 yılı 1-12 inci sayıları	1000
» » 1949 » 1-12 » »	1000
» » 1955 » 4-12 » »	900
Adalet Mantığı (Tercüme)	300
Alman Ceza M. Usulü Kanunu (Baha Arıkan tercümesi)	300
Avukatlık Kanunu ve Talimatnamesi (1938)	50
Aynî Haklar Cilt: 2 (İ. H. Karafakıh tercümesi)	750
Deniz Ticaret Hukuku (K. Berker tercümesi)	300
Hâkimler Kanunu (942 basımlı)	50
Meşhut Suçlar Kanunu Talimatı	15
Noter Kanunu (1942 Basımlı)	50
Suçun ve Suçlunun Taaddüdü ve cürme iştirak	150
Tamimler Mecmuası (1938)	100
» » (1950)	100
Temyiz Mahkemesi Kararları: 952 Ceza Kısmı	300
» » » 952 Hukuk »	300
» » » 953 Ceza »	250
» » » 953 Hukuk »	300
» » » 954 Ceza »	250
» » » 954 Hukuk »	300
» » Tevhidi İçtihat Kararları: 950 Hukuk Kısmı	50
» » » » » 950 Ceza »	50
» » » » » 951 Hukuk »	50
» » » » » 952 Ceza »	10
» » » » » 952 Hukuk »	15
» » » » » 953 Ceza »	25
» » » » » 953 Hukuk »	25
Zürih Şerhi: Aile Hukuku (949) Dr. Tahir Çağa Tercümesi	300
» » Borçlar Hukuku C: 1 (Dr. Recai Seçkin Tercümesi)	300
» » Borçlar Hukuku C: 2 (Dr. Recai Seçkin Tercümesi)	300
» » Borçlar Hukuku Cilt: 3 (Dr. Ferit Ayiter Tercümesi)	300
» » Giriş ve Kişinin Hukuku C: 1 (Volf Çernis Tercümesi)	300
» » Giriş ve Kişinin Hukuku C: 2 (Volf Çernis Tercümesi)	300
» » Miras Hukuku C: 1 (S. Şakir Ansay Tercümesi)	300
» » Vesayet Hukuku C: 1 (Volf Çernis Tercümesi)	450
» » Zilyedlik ve Tapu Sicielli (Dr. Suat Bertan Tercümesi)	300

645

648